FRANCISC MUNTEANU

PISTRUIATUL

Editura Ion Creangă

FRANCISC MUNTEANU

Pistruiatul

Editura Ion Creangă
1976

I

PRIVITĂ DE DEPARTE, fabrica de hârtie aducea cu o cetate medievală: zidurile scorojite de vin tur i și ploi, roase de leșia zăpezilor și de ghearele unor plante cățărătoare, sugerau asedii trecute, fapte istorice. Dar fabrica de hârtie n-a avut trecut glorios: fusese construită în mijlocul mahalalei ceferiștilor din Arad, aproape de malul Mureșului, de către un comerciant neamț care socotise că va face avere. Lucrurile însă nu s-au întâmplat așa: hârtia s-a dovedit o marfă nu prea căutată și comerciantul a dat faliment.

Un timp clădirea rămase fără stăpân, apoi, printr-o licitație publică, devenise proprietatea unui tâmplar. Dar nici acest meșter nu beneficiase de grațiile zeiței Fortuna; cu mobilele fabricate abia și-a putut plăti datoriile.

Au trecut ani, clădirile erau de mult degradate când a apărut un nou cumpărător în persoana unui tinichigiu. Acesta era un spirit inventiv; a început să fabrice cratițe dintr-un metal alb care nu ruginea: aluminiu. Mai ieftine decât oalele smălțuite, cratițele de aluminiu erau căutate și fabrica prospera. Așa părea la prima vedere, dar la cel dintâi control financiar, tinichigiul fu arestat pentru neplata impozitelor.

După arestarea tinichigiului, nu s-a mai găsit niciun om în oraș care să fi avut curajul să investească bani în „fabrica de hârtie". Iar timpul și-a desăvârșit opera: plantele cățărătoare s-au uscat, ploile și-au găsit drum prin acoperișurile de țiglă iar vânturile de miazăzi au slăbit giurgiuvelele ferestrelor. Pe urmă, când încăperile de la etaj au fost închiriate de lilieci, clădirea a început să semene cu o cetate medievală.

Cei din cartier spuneau că totul va fi demolat, că un grec din București ar vrea să construiască o fabrică de sifoane, dar toate astea nu erau decât zvonuri; izbucnise războiul și nimeni nu se mai gândea la vechea fabrică, în afară de Pistruiatul, care tocmai atunci hotărâse să „cumpere" clădirile. Cu puțin timp în urmă împlinise treisprezece ani, dar la tratative se purtase ca un adevărat bancher. Îl căută pe proprietar chiar în incinta fabricii. Acesta, un băiat înalt, sașiu, cu păr negru ca smoala, îl primi foarte binevoitor.

— Să știi, Pistruiatule, că mă despart cu greu de această fabrică, dar n-am încotro. Peste câteva zile ne mutăm la Timișoara.

— Deci mi-o vinzi?

— Nu. O scot la licitație. Cine dă mai mult.

În afară de proprietarul Niță, mai erau de față încă doi martori: Ghiță, un băiat venit nu de mult în cartier, și Mircea Bâlbâitul. Nu erau concurenți serioși.

— Și care e prețul de pornire?

Niță se pare că învățase lecția, încă de acasă. Luă poziție gravă, ridicându-și privirile spre norii care alunecau pe cerul opac și rosti fraza magică ca și cum ar fi recitat o poezie de Vasile Alecsandri:

— Lume, lume, uitați-vă la clădirile astea! Sunt ca și noi și nu costă prea mult: douăzeci de bile, o curea de piele – și, ca să fie mai convingător, își arătă pantalonii legați cu sfoară de manila. Spun, o curea de piele și un maculator de o sută de pagini.

Ținea morțiș ca maculatorul să fie nou.

Ca un adevărat cumpărător, Pistruiatul se așeză pe iarbă și-și etală toată averea, adunată într-o basma ieșită de soare. Așteptă efectul pe fețele celor din jur, dar nimeni nu schiță nici măcar o grimasă.

— Uite ce-ți ofer eu: șaptesprezece bile, din care două de sticlă; un caiet de dictando, aproape nou, și-n loc de curea, un ceas deșteptător.

Ceasul nu avu efectul scontat: era demontat, pe alocuri ruginit și-i lipsea cadranul.

Mircea, care nu avea nimic să ofere, îl luă peste picior:

— Aăăăăsta aaa fost ceas…

— Ce vorbești, mă! se răsti Pistruiatul la el. Te și pricepi la ceasuri… Mai bine uită-te la el!

Ceasul nu-i plăcu nici lui Niță.

— Taci, mă, nu vezi că n-are nici cadran și nici arătătoare…

Pistruiatul nu se dădu bătut. Luă ceasul în mână și se uită disprețuitor spre Niță.

— E drept, ceasul ăsta n-are nici cadran și nici arătătoare, dar are o sonerie formidabilă. Nemțească, mă, *Junghans*. Uitați-vă aici, funcționează perfect. Și ca să adeverească cele spuse, începu să răsucească cheia soneriei. Mecanismul scrâșni, apoi începu e? zbârnâială metalică, stridentă. Ei, ce ziceți?… Eu n-am spus că e *Doxa* sau *Omega,* dar e ceas. Când îl ținea încă tata pe noptieră și-l punea să sune la șase, se trezea toată strada Semaforului. Nu face cât o curea?…

— Neavând alte oferte, Niță se învoi, cu atât mai mult că știa că, odată plecat din oraș, fabrica nu va mai fi a lui. Numără cu atenție bilele, erau într-adevăr șaptesprezece; caietul de dictando nu avea decât două pagini folosite, putea fi considerat ca nou, iar ceasul avea soneria în stare de funcționare. La cererea Pistruiatului, eliberă un bon, caligrafiat chiar pe o foaie din caietul devenit proprietatea lui:

„De azi, 11 iunie 1944, fabrica de hârtie îi aparține lui Mihai Piesa, zis Pistruiatul”.

Din ziua aceea niciun alt om din mahalaua Semaforului nu era atât de fericit ca Mihai Piesa și, în drum spre școală ori la întoarcere, când trecea pe lângă zidurile scorojite ale fabricii, își spunea cu mândrie: „Toate astea sunt ale mele!” și călca mai țanțoș decât pe vremuri comerciantul care o construise.

Dar fabrica de hârtie devenea cu adevărat a lui abia după-amiezile când își termina lecțiile. Atunci, fericit, o zbughea de acasă, alerga într-un suflet și nu se oprea decât în curtea mare, năpădită de buruieni.

De obicei, când sosea el, curtea era deja plină de băieți. Dar joaca nu începea decât odată cu apariția lui, asta și din respect pentru proprietar.

Pe atunci Pistruiatul nu se gândise niciodată că fabrica de hârtie îi va pricinui mari neplăceri. Dar să luăm povestea de la început.

PROFESOARA DE ISTORIE, de la școala numărul 8, Iulia Prodan, stătea de mai bine de jumătate de oră pe o bancă din centrul parcului comunal. În spatele ei, în mijlocul rondului de flori, cocoțat pe un postament de granit, Vincențiu Babeș, turnat în bronz, o privea cu dispreț. Era cald, frunzele prăfuite ale arbuștilor din jur, bătute de un soare nemilos și toropitor, stăteau nemișcate la fel ca și aerul rarefiat, uscat. Cu câteva ore în urmă, profesoara găsise în catalogul de clasă un bilețel pe care cineva caligrafiase două rânduri: „Intre douăsprezece și unu să fii pe banca din fața statuii lui Babeș, vei primi instrucțiuni”.

La început, profesoara s-a speriat; privi îngrijorată fețele copiilor din clasă, se întrebă care dintre ei ar fi putut strecura bilețelul în catalog și când anume, de n-a observat nimic. Cel mai mult îl bănui pe Cojan, un elev negricios care a fost scos la tablă cu câteva minute în urmă și a fost în apropierea catedrei. Îl privi insistent, dar Cojan părea indiferent, poate și din cauza notei pe care o primise. Pe urmă se liniști; catalogul zăcuse vreo două ore și în cancelarie, era la îndemâna oricui, din corpul profesoral, să facă acest lucru, cu atât mai mult cu cât colegii știau cel mai bine când avea să ajungă catalogul la ea.

După oră se duse la directorul școlii, invocă o durere de cap și se învoi. Se duse de-a dreptul în parc, dar nu la locul indicat făcu câteva ture pe aleile alăturate și când se convinse că nu e niciun cunoscut prin apropiere, porni spre statuia lui Babeș. Înainte de a se așeza, privi chipul de bronz al profesorului, apoi, ca un om fără treburi, cu mișcări lenețe se apropie de bancă. Inima îi bătea puternic; ei i se părea dăngănit de clopot și chiar se temea să nu o audă cei câțiva trecători pripășiți în parc. Soarele era chiar deasupra capului și pe cerul sticlos și îndepărtat nu era niciun nor, dar profesoara nu simțea nici dogoreala lui cuptor și nici măcar broboanele de sudoare care îi șiroiau pe frunte; era agitată. Nu bănuia despre ce instrucțiuni ar putea fi vorba și, mai târziu, când nu se apropie nimeni de bancă, se întrebă dacă bilețelul era într-adevăr destinat ei. Totuși rămase nemișcată și încercă să ghicească cine ar putea fi omul care venea s-o caute, să-i transmită ordine. Un timp fusese convinsă că bărbatul care

stătea pe banca de pe partea cealaltă a aleii, și care își ștergea ochelarii într-o batistă cadrilată, ar putea fi omul cu pricina. Dar bărbatul nu-i dădu nicio atenție. După câteva minute, după ce-și verifică transparența lentilelor, se ridică de pe bancă și părăsi parcul.

Cu scurgerea fiecărui minut, profesoara devenea tot mai agitată și nu știa ce să facă cu mâinile; le strângea în poală ca servitoarele, pe urmă le întindea pe spătarul băncii și iar și le aduna în poală, li părea rău că nu-și adusese o carte să aibă o preocupare. Tocmai se dojenea că venise nepregătită în parc, când se simți privită. Întoarse capul, dar în spatele ei nu era decât bustul de bronz al lui Babeș. Sculptorul și-l imaginase sobru, cu priviri pătrunzătoare, adumbrite, sub arcada sprâncenelor stufoase.

— Îmi permiteți?…

Profesoara tresări: în fața ei apăru un ofițer înalt, cu fața lată, arsă de soare. Nu-și putea închipui de unde apăruse. Nu întorsese capul spre Babeș decât pentru o clipă. Îngăimă abia perceptibil:

— Vă rog…

Ofițerul mulțumi cu mâna la chipiu și se așeză cuviincios în colțul celălalt al băncii. Profesoara se vru indiferentă, privi frunzele nemișcate ale arbuștilor de peste drum și aștepta ca omul de pe bancă să spună ceva.

Acesta însă nu părea vorbăreț; își întinse picioarele să stea cât mai comod, apoi se scotoci după tabacheră și-și aprinse o țigară. Pentru o clipă, profesoarei îi trecu prin minte că ofițerul se așezase intenționat lângă ea, aflase cumva de misiunea pe care trebuia s-o întreprindă și acum aștepta clipa să apară omul cu pricina și să-i aresteze. Vru să se ridice, dar era atât de speriată încât picioarele nu-i ascultară comenzile. Când liniștea

i se păru de nesuportat, ofițerul se întoarse spre ea:

— E foarte cald astăzi…

Profesoara răspunse mecanic, cu vocea sugrumată:

— Da, e o adevărată zi de vară.

Ofițerul aștepta să se îndepărteze niște copii care treceau tocmai în fața lor și continuă:

— Andrei a fost condamnat la moarte.

Tâmplele profesoarei băteau ca niște ciocane pneumatice. Andrei, un nume oarecare, banal, și totuși rostit de ofițer, părea un prenume sonor. Desigur că da! În zilele acestea văzuse acest nume tipărit pe primele pagini ale ziarelor: *Andrei Bogdan, procesul de la fabrica de vagoane*. Era același om cu care se întâlnise cu câteva luni în urmă când s-au dat instrucțiunile privitoare la Ajutorul Roșu. Înseamnă că ofițerul care se așezase pe bancă era omul indicat în bilețel. Se întoarse spre el: purta uniformă de infanterie și părea foarte degajat ca și cum ceea ce a transmis ar fi fost tot o frază convențională ca și

prima, când spusese că e foarte cald. Precaută, profesoara întrebă cu oarecare indiferență:

— Și ați venit să-mi comunicați asta?…

— Da. S-a hotărât eliberarea lui.

Brusc, Iulia Prodan se liniști. Omul de lângă ea avea priviri senine și în voce ceva liniștitor, cald.

— Și ce trebuie să fac?

— Îl anunți pe Lepădatu.

— Mecanicul?…

— Da. Te duci chiar la atelier. Îi spui să fie la ora două în dreptul fabricii de hârtie. Și acum fii foarte atentă! îți ofer o țigară. În tabacheră sunt patru țigări. O iei pe a doua din stânga; înăuntru există un bilețel cu tot ceea ce va trebui să faci. Înveți textul pe de rost, apoi distrugi bilețelul. E clar?…

— Da!

Ofițerul îi întinse tabachera; profesoara luă a doua țigară din stânga, o puse în poșetă, apoi vru să întrebe ceva, dar ofițerul se ridică, salută cu mâna la chipiu și porni cu pași mari, măsurați. Profesoara îl urmări cu privirile până ce acesta dispăru la capătul aleii. Socoti că e bine să mai rămână puțin: întoarse capul în toate părțile să se asigure că nu e nimeni prin apropiere. Luminat pieziș, cu umbre alungite, chipul lui Babeș parcă deveni zâmbitor; privit printre gene, acest zâmbet aducea cu zâmbetul obosit al lui Andrei Bogdan. Îl întâlnise prima oară la o serbare câmpenească la Poiana Salcâmilor. O invitase o prietenă din copilărie, o contabilă care lucra la fabrica de pastă de dinți. La început erau numai ele două și profesoara fusese nedumerită pentru că prietena adusese cu ea două pături mari și mâncare ca pentru zece oameni. Pe atunci încă nu știa că fusese organizată o adunare. Primul apăru o cunoștință veche, un bărbat mai în vârstă, care se așezase lângă ele și povestise o mulțime de lucruri despre pescuitul în apele de munte, apoi apărură doi tineri cu pulovere groase, de lână, care întrebară dacă locul unde se aflau se numea „La Hanul cu tei”. Contabila răspunsese râzând că ea e proprietara hanului iar tinerii, fără să se prezinte, se așezară și, fără să fi fost invitați, începură să guste din sandvișurile pregătite. Ultimul venise Andrei Bogdan. Nici el nu se prezentase, îi rostise numele unul dintre tinerii cu pulover de lângă ea: „Uite, a venit și Andrei”. Andrei Bogdan era obosit, părea mai bătrân decât era în realitate și tot timpul cerceta poiana dacă nu se apropie cineva de ei.

După ce-și trase sufletul, ceru un pahar cu apă. Spre mirarea profesoarei, după venirea lui Andrei, se făcu liniște. Andrei cercetă fețele celor din jur, părea că îi cunoaște pe toți. Când ajunse cu privirile la profesoară, se întoarse spre contabilă, și ea, fără să fi fost întrebată, dădu lămuriri:

— E învățătoarea despre care ți-am vorbit. Iulia Prodan.

Andrei întinse mâna spre ea, se prezentă; avea palmele aspre și niște priviri pătrunzătoare. Iulia se simți stingherită, era convinsă că Andrei îi citea gândurile și din cauza asta

i se păru insuportabil. Vru să nu-i dea nicio atenție, dar privirile lui o atrăgeau ca un magnet. Cei doi tineri în pulover începură să cânte: „A ruginit frunza din vii" și, mascat de acest zgomot, Andrei începu să vorbească repede folosind fraze scurte, precise:

— Începând de azi pachetele se vor depune la depozitul de haine vechi al lui Aurian, iar banii se vor colecta la un om nou. Se întoarse spre profesoară: poate chiar la tine. Gabi, arătă spre contabilă, o să-ți spună ce trebuie să faci cu ei.

Mai vorbi în șoaptă cu bătrânul despre pescuit, dar Iulia auzi și o mulțime de cuvinte care nu aveau nicio legătură cu pescuitul: „tinichigeria Ciobanu", „dinamită", „pastă de dinți", „fluturași". Apoi, brusc. Andrei făcu un semn spre cei doi tineri și aceștia plecară fără să termine cântecul.

În drum spre casă, Gabi vorbi despre o mulțime de nimicuri și, pentru că ea nu pomeni nimic despre cele discutate la iarbă verde, Iulia nu îndrăzni să pună întrebări. Doar la despărțire întrebă cine e Andrei.

— Andrei?… O să afli tu. A fost foarte bun prieten cu soțul tău…

Soțul Iuliei murise în primele luni ale războiului; fusese trimis disciplinar pe front. Unii spuneau că a sabotat producția de pontoane destinate armatei, alții că a condus o celulă de partid, dar despre toate astea Iulia nu știa nimic.

Pe Andrei l-a întâlnit a doua oară într-o cameră întunecoasă, la marginea orașului. Dintre cei care au fost la serbarea câmpenească lipsea pescarul; Iulia a aflat în seara aceea că bătrânul fusese arestat și condamnat la zece ani temniță grea pentru activitate subversivă. În cele câteva luni care trecuseră de la prima întâlnire, Andrei îmbătrânise și mai mult, părea obosit, măcinat de griji. Apreciase activitatea Iuliei ca foarte bună și ceru organizației s-o ajute ca, în caz că lucrurile se vor agrava, casa ei să poată servi ca o a doua linie, de refacere. Era nemulțumit că tuburile cu pastă de dinți erau puține, că sarcinile se îndeplineau cu multă întârziere. Atunci a aflat Iulia că în tuburile cu pastă de dinți se transporta trotil, că se pregătește o rezistență armată. Andrei se interesă de o mulțime de lucruri: de atmosfera din școală, de atitudinea corpului profesoral, dacă elevii au auzit de chemările partidului. Pe urmă Andrei a dispărut complet din viața ei. Cu o lună în urmă, Gabi o anunțase că Andrei fusese arestat și-i ordonă să distrugă și să ardă tot ceea ce ar putea dovedi că ducea o muncă ilegală. Pe urmă, după o lună de liniște aparentă, apăruseră în ziare, cu litere de o șchioapă, amănunte despre proces.

Profesoara își șterse transpirația de pe frunte, apoi își deschise poșeta și desfăcu țigara primită de la ofițer. Citi bilețelul cu atenție, apoi îl rupse în bucăți mici, aproape invizibile, și le risipi pe pietrișul de sub bancă; pe urmă, după ce se convinse că nu o văzuse nimeni, se ridică și porni spre oraș. Cunoștea atelierul lui Lepădatu: mai fusese odată acolo să-i fixeze o întâlnire cu un om venit de la București.

Spre ghinionul ei, Lepădatu nu era singur în atelier: un ucenic mărunt, cu păr creț, trebăluia ceva la o roată de bicicletă. Lepădatu, de cum o văzu intrând în atelier, îl strigă pe ucenic:

— Mitică, du-te și cumpără-mi țigări L» Găsești banii în sertar…

Ucenicul scotoci în sertar și porni val-vârtej spre stradă. Profesoara se apropie de Lepădatu.

— La ora două, duba va fi exact în dreptul fabricii de hârtie, unde o căruță îi va tăia calea. Trebuie să deschizi portiera din spate și, după ce a sărit Andrei, o închizi la loc. Eu voi trece cu un taxi pe acolo. Fix la două…

— Și cei din căruță?…

— Nu te privește. Totul e organizat. Eu voi urmări convoiul dintr-o mașină. Lui Andrei nu-i spui decât atât: *cuibul e gol.* El știe ce are de făcut. Bineînțeles, îți asiguri retragerea.

— Altceva?…

— Atât.

— Voi fi la două acolo…

ÎN FAȚA TRIBUNALULUI se topea de căldură asfaltul; cei câțiva trecători ocazionali abia se târau, căutau umbră, păreau copleșiți de zăduf. Iulia Prodan sosi la unu și un sfert, tocmai în clipa când apăru și duba în fața intrării principale. Din mașină coborî un comisar gras, îmbrăcat în uniformă neagră, pătată de mâncare, și un civil slab, osos, cu o pălărie cu boruri mari. Acesta din urmă scoase din buzunar o legătură de chei și deschise ușa din spate, apoi se rezemă de mașină. Ținea între buzele subțiri un muc stins, pe care îl muta dintr-un colț al gurii în celălalt. Părea nervos. Profesoara se postă cu spatele spre ei, mimând un interes deosebit unor ordonanțe lipite pe zid. Cu coada ochiului îi ținea pe cei doi comisari sub observație.

Mai târziu apăru încă un comisar spilcuit, învăluit în aromă de parfum franțuzesc.

Fix la unu și jumătate, doi polițiști deschiseră ușile mari de stejar ale instituției și, la capătul scărilor, apăru Andrei: purta o haină cenușie, puțin prea largă pentru el. Mâinile le ținea în față, prinse în niște cătușe lucioase de oțel. În stânga și în dreapta, doi agenți civili călcau în același ritm cu el. Iulia Prodan căută privirile lui Andrei dar acesta se uita cu încăpățânare în jos. Probabil – își spuse – el știe mai bine ce are de făcut. Așteptă până ce Andrei fu împins în dubă, în care

îl urmară comisarul gras, cu hainele pătate, civilul cu mucul de țigară între buze și unul din agenții care îl însoțiseră pe Andrei în sala tribunalului. Ușa dubei, care nu avea clanță decât pe dinafară, fu închisă de cel de al doilea agent. La un semn al comisarului dichisit, mașina porni. Iulia așteptă o clipă, apoi, ca un om care e străin de tot ce se întâmplă în jurul lui, traversă strada și se aruncă în taxiul cu care venise. Șoferul clătină din cap în semn că știe tot ceea ce avea de făcut și apăsă pe accelerator.

În dubă, Andrei Bogdan era așezat între agentul îmbrăcat în civil, cu țigara stinsă între buze, și comisarul gras. Pe cel cu țigara stinsă între buze îl văzuse în toate cele șapte zile ale procesului. Stătuse tot timpul în apropierea boxei, cu o mână în buzunar, probabil să poată scoate, la nevoie, cât mai repede, pistolul. Andrei știa că paza se înăsprise, cu scopul să-l țină cât mai izolat, să nu poată avea legătură cu cei de afară. Ei nu știau că în fiecare zi primea un raport de la tovarăși, care îl înștiințau de felul cum decurg pregătirile de evadare. În ultima bancă din sală, stătea Gabi, contabila de la fabrica de pastă de dinți. Purtând pălărie, însemna că pregătirile decurg normal, că nu intervenise nimic neprevăzut. Dacă ar fi apărut o singură zi fără pălărie, atunci Andrei ar fi trebuit să încurce procesul, să-l prelungească până când tovarășii i-ar fi dat de veste că lucrurile s-au aranjat din nou. Sarcina celor de afară era precisă: trebuiau să afla ce se va întâmpla imediat după proces, unde și cum îl vor transporta, să analizeze traseul, să se găsească locul cel mai vulnerabil și acolo să se organizeze evadarea. Acum, stând cu genunchii strânși, era concentrat, încerca să audă tot ce se petrecea dincolo de pereții dubei. Când comisarul îl lovi cu cotul, tresări:

— Știi că ăsta e ultimul tău drum?…

— Știu, îi răspunse Andrei fără să se întoarcă spre el.

Comisarul insistă:

— La ce s-o fi gândind un om care știe că face ultimul său drum?

— Uite, la asta nu m-am gândit, îi răspunse Andrei liniștit.

După zgomotele de afară, știa că se aflau pe podul de la gara triaj.

— Ai umor, constată comisarul.

— Am.

Când Lepădatu sosi în fața fabricii de hârtie, căruța cu fân era de mult acolo. O străjuiau doi oameni: unul îmbrăcat în straie țărănești, iar cel de al doilea purta pantaloni unsuroși și un pulover de lână. Lepădatu le făcu un semn abia perceptibil cu capul.

DINCOLO DE ZIDURILE GROASE ale fabricii de hârtie, băieții tocmai terminaseră meciul de fotbal; câștigase echipa Pistruiatului, „Semaforul”, cu patru la unu împotriva echipei lui Guriță din Strada Veche.

Guriță susținea că golul al treilea nu fusese valabil și hotărâră ca, până la revanșă, să construiască din șipci niște porți adevărate, să nu mai fie discuții. Pe urmă, băieții se risipiră și nu mai rămaseră în curte decât Mircea, Ghiță și, bineînțeles, Pistruiatul, care hotărâră să facă curățenie, să adune hârtiile risipite prin curte și să smulgă bălăriile de lângă poartă. Erau în plină activitate, când Mircea descoperi un om călare pe zid. De emoție se congestionă la față și abia reuși să îngaime:

— Uuuitați-vă!…

Pistruiatul se întoarse în direcția indicată și văzu că omul care escaladase zidul tocmai aterizase printre buruieni. Era un om înalt, îmbrăcat în niște haine cenușii. Pistruiatul, instinctiv, se trase după un pom, să nu fie zărit. Omul cu hainele cenușii se uită în jur, apoi cu pași mari porni spre clădirea fabricii. Ajuns în apropierea unei ferestre cu ochiurile sparte, își mai roti o dată privirea prin curte, să vadă dacă nu e urmărit, apoi cu un singur salt, sări peste pervaz și se mistui în întuneric. Pistruiatului, care rămase în continuare în spatele pomului, îi era ciudă când vagabonzii, oameni fără căpătâi, își petreceau câte o noapte în fabrica lui. De obicei lăsau murdărie în urma lor și numai el știa cât trebuia să trudească să mături toate încăperile. Individul care sărise zidul părea urmărit și, sigur, nu era din partea locului; altminteri ar fi trebuit să știe că fereastra pe unde pătrunsese dădea în încăperi fără ieșire. În pod oricum nu putea ajunge din cauza scărilor de lemn putrezite de mult, care n-ar fi rezistat sub greutatea unui om. Fără îndoială, o să încerce să se strecoare de-a lungul coridorului, terminat în niște trepte, și o să coboare la subsol. Dar acolo încăperea avea toate ușile zidite. Numai la înălțimea podelei era o gaură de scurgere, dar și prin această deschizătură nu se putea trece decât într-o cameră fără uși, fără ferestre, folosită pe vremuri de tinichigiu pentru depozitarea plăcilor de aluminiu.

Afară, în stradă, se auziră comenzi și Pistruiatul se repezi la gard. Văzu o mașină neagră cuprinsă de flăcări, din care coborau câțiva comisari. Un individ înalt, osos, făcu semne disperate unui taxi, care fu nevoit să frâneze să nu-l calce. Intră în vorbă cu șoferul și Pistruiatul pricepu doar atât că îl obligă să-l ducă în oraș după ajutoare. Ceilalți, cu pistoalele în mână, se repeziră spre poarta fabricii.

Primul care intră în curte era un comisar gras; se uită în jur, apoi dădu indicații. Ceilalți se risipiră în curte și cercetară fiecare boschet în parte. Pistruiatului îi păru bine că omul urmărit o să fie scos din fabrică. Observă cu atenție fiecare mișcare a polițiștilor, dar n-avu curaj să le spună încotro a luat-o fugarul.

Comisarul îl descoperi pe Mircea și se apropie de el:

— Băiatule, n-ai văzut pe aici alergând un om îmbrăcat în haine cenușii?

Mircea, probabil emoționat de uniformă, de fireturile albe terminate în niște țurțuri de metal, bâlbâi mai abitir ca de obicei:

— Bbbba da, dddomnuuule coomisar, dddar ați aavut ghinion că v-ați aadreeesat tocmai mie… Dddacă nu m-ați fi îîîntrebbat pppe mine, l-ați fi ajuns…

Comisarul, nervos, nu pricepu aproape nimic din discursul sacadat al bâlbâitului, îl privi ca pe o ciudățenie, apoi, supărat că-și pierdu vremea cu un smintit, se întoarse spre Ghiță.

— Și tu l-ai văzut?

— Da, domnule comisar, l-am văzut. Mi l-a arătat Mircea. Tocmai încălecase zidul și se ținea cu amândouă mâinile de țigle. Mai târziu, când și-a dat seama că n-a călărit un cal, a sărit în curte.

— Ce fel de cal? întrebă nedumerit comisarul.

— Niciun cal, domnule comisar. Călărea zidul ca pe un cal.

Pentru o clipă comisarul avu senzația că puștii își bat joc de el, vru să-i prindă de urechi dar, în ultima clipă, se răzgândi; avea o misiune mult prea importantă ca să-și poată permite o ratare din cauza nervilor. Întrebă voit calm, cu voce sugrumată:

— Ai putea să-mi spui exact pe unde a sărit?

Ghiță, care nu bănui nimic și nu sesiză tonul amenințător al comisarului, răspunse ca și cum ar fi vorbit cu un prieten la cataramă:

— Desigur. Eu am o memorie grozavă. Puteți să mă întrebați anul nașterii fiecărui domnitor și vă dau răspunsul exact. Profesoara noastră de istorie…

Comisarul îl prinse de umeri, dar avu destulă prezență de spirit să nu dea cu el de pământ.

— Lasă trăncăneala! Pe unde a sărit?

Ghiță vru să se elibereze din strânsoare, dar comisarul îl ținea strâns ca într-un clește.

— Spune, pe unde a sărit?

Ghiță indică locul pe unde apăruse omul cu hainele cenușii.

— Aici, domnule comisar!

Comisarul verifică locul săriturii, găsi urme de pași care duceau spre fereastra cu ochiurile sparte. Lucrurile i se păreau dâre.

— Dacă a vrut să se ascundă în clădire, ar fi pătruns pe acolo, arătă spre fereastră.

— Nu știu, domnule comisar.

— Cum nu știi? Ai spus că l-ai văzut!…

— L-am văzut când a sărit peste zid, dar n-am văzut încotro a lua-t-o. Noi am stat acolo, arătă spre pomul unde stătea Pistruiatul. Am jucat fotbal. Eu am marcat două goluri. Primul din unsprezece metri… dar văzând fața congestionată a comisarului, se sperie și nu mai continuă.

— Dacă voi nu l-ați văzut, înseamnă că n-a fugit într-acolo, ci a

luat-o spre clădire. Se întoarse spre un alt comisar pirpiriu, cu o mustăcioară de culoarea paiului. Să se înconjoare clădirea, Zisule! Și-ți atrag atenția că, dacă o muscă iese din încercuire, o încurci. Ai înțeles?

— Am înțeles, domnule Bălan!

— Executarea!…

Comisarul își aprinse o țigară, părea mulțumit de măsurile pe care le luase. Se întoarse spre Mircea, dar își aduse aminte că acesta vorbește o limbă necunoscută lui, îl întrebă pe Ghiță:

— Care dintre voi cunoaște clădirea pe dinăuntru?

— El, arătă Ghiță spre Pistruiat. De altfel e și proprietarul fabricii.

Comisarul tresări: cum de nu i-a trecut prin minte să discute cu ăsta cu fața inteligentă? Porni cu pași măsurați spre Pistruiat. Puștiul avea părul zburlit și părea destul de sărăcăcios îmbrăcat pentru un fiu de fabricant. Puloverul vărgat pe care îl purta era rupt, iar pantalonii slinoși și parcă prea mari pentru trupul lui firav. „Haine de joacă!" își spuse și întrebă aproape prietenește:

— Fabrica e a lui tătucu?

Deși era vorba de taică-su, Pistruiatului întrebarea i se păru jignitoare. Răspunse de parcă ar fi fost cel puțin Malaxa:

— Nu, domnule comisar! E a mea.

Ghiță, care îl însoțea pe comisar, se vru atotștiutor:

— Are și act de proprietate. Am fost de față când s-a încheiat târgul. Ceasul n-avea cadran și nici arătătoare, dar..

— Dacă te mai bagi în vorbă, te plesnesc! i-o reteză scurt comisarul și se întoarse din nou spre Pistruiat. Ce act ai, mă? Hai, repede, că n-am timp de pierdut.

Cu un gest plin de demnitate, Pistruiatul scoase „Actul de proprietate" și-l întinse comisarului. Acesta aruncă o singură privire pe foaia de hârtie, apoi, supărat, o mototoli și o aruncă pe jos. Pistruiatul vru să S6 aplece s-o culeagă, dar comisarul îl prinse de umăr și-l târî spre clădire.

— Hai, vino și-mi arată drumul, dacă zici că fabrica e a ta.

Pistruiatul privi cu ură spre comisar. Gândindu-se la „actul de proprietate" mototolit, ar fi vrut ca polițiștii să nu dea de fugar. De altfel asta i se părea singura modalitate de a se răzbuna.

— Pe unde e intrarea? mai întrebă comisarul.

Pistruiatul deveni solemn și ridică tonul:

— Fabrica asta n-are nicio intrare!…

Comisarul cercetă clădirea cu privirile, în stânga ferestrei descoperi o ușă de stejar roasă de leșia ploilor. Arătă într-acolo:

— Cum adică n-are intrare?

— Are toate ușile zidite.

— Deci, singura intrare e fereastra pe unde a pătruns fugarul, trase

concluzia comisarul.

Lucrurile se păreau clare: urmele care porneau de la locul săriturii duceau până aproape de fereastră: aici, din cauza pietrișului, nu se mai vedeau, dar, prin deducție, puteau duce spre două locuri, ori în continuare spre fereastră, ori spre altă intrare. Cum altă intrare nu exista, singurul loc pe unde ar fi putut pătrunde în clădire rămânea fereastra. Porni într-acolo. În dreptul ei, comisarul își puse mâinile pa pervaz, încercă să se înalțe, dar vrând probabil să-și cruțe uniforma, renunță. Făcu semn unui gardian.

— Gruia!

Gardianul, un om gras, cu pântecul revărsat, cu uniforma neîncăpătoare, se apropie gâfâind:

— Ordonați, domnule comisar!

Avea fața caraghioasă, buhăită și chiar semăna cu grasul din filmele cu Stan și Bran.

— Te faci treaptă!

Ordinul i se păru stupid, dar învățase că, în ultimul timp, la poliție se dădeau ordine stupide. Căută privirile comisarului, ca acesta să se explice: oricum, chiar dacă ordonă un comisar, nu te poți transforma în stâlp de telegraf sau balcon cu grilaj metalic, încercă un zâmbet să pară că a priceput gluma. Comisarul însă aștepta executarea ordinului. Ducându-și o mână la ureche, ca să demonstreze că vina e a lui, spuse cu o nuanță de umilință:

— N-am înțeles, domnule comisar!

— Stai în patru labe! țipă furios comisarul.

— Am înțeles, să trăiți!

Se lăsă în patru labe și făcu o treaptă vie în fața ferestrei. Comisarul, cu pantofii murdari, călcă pe spatele lui și intră pe fereastră. De acolo se întoarse spre Pistruiat.

— Și tu!…

Pistruiatul vru să se urce și el pe spatele polițistului, xdar acesta îl îmbrânci.

— Măgarule!…

Pistruiatul nu-i răspunse. Se duse la fereastră, ’puse mâinile pe pervaz, se săltă, și sări în interior. De acolo privi, nu fără răutate, eforturile gardianului de a escalada fereastra. Fără ajutorul a încă doi polițiști, n-ar fi reușit niciodată.

Singura sursă de lumină de pe coridor era pătratul mare al ferestrei prin care pătrunseseră în clădire. Comisarul se uita în jur în căutarea unei urme, dar nu găsi nimic. Pardoseala de lemn fusese furată de mult, lespezile de piatră goale, reci, nu trădau nicio urmă.

— Încotro ar fi putut s-o ia un om care a intrat pe fereastra asta? întrebă în cele din urmă comisarul.

Pistruiatul, care nu se gândea decât la răzbunare pentru „actul de

proprietate” aruncat, arătă spre scările de lemn care duceau spre pod.

— Pe aici, domnule comisar.

Comisarul privi scările prăfuite care se terminau sub un chepeng din scânduri nedate la rindea.

— De ce tocmai pe acolo? întrebă neîncrezător.

— Pentru că numai podul are ieșire.

Răspunsul Pistruiatului părea logic.

Comisarul îl țintui pe Gruia, care prevăzător rămăsese lângă fereastră.

— Gruia!

Polițistul făcu câțiva pași spre comisar.

— Am înțeles, domnule comisar, și își bătu călcâile. Când lua poziție de drepți, burta părea mai mare decât era în realitate.

— Ce ai înțeles, mă? întrebă comisarul supărat. Niciodată nu bănuise până atunci că are un subaltern atât de tâmpit.

— Păi, ce ați spus?

Comisarul îl străfulgeră cu privirile. Îl deranja că-l avea ca martor pe Pistruiat.

— Încă n-am spus nimic.

Senin, Gruia iar luă poziție de drepți:

— Atunci, încă n-am înțeles nimic, domnule comisar!

— Du-te până sus și vezi ce-i acolo!

Gardianul, plin de importanță în fața unei asemenea misiuni, își scoase pistolul și se repezi spre scări. Numai după doi pași, lemnul trosni, se rupse sub greutatea lui și polițistul se prăvăli cu fața înainte. Mai rupse o treaptă putredă, se umplu de praf, apoi se rostogoli la picioarele comisarului.

Pistruiatului îi păru rău că nu urcase acesta.

Comisarul îl prinse pe Pistruiat de braț:

— Tu știai că scările sunt putrede?

Îl zgâlțâi cu putere să-l intimideze, dar Pistruiatul nu se pierdu cu firea. Se dezvinovăți aproape strigând:

— De unde să fi știut?!

Plin de vânătăi pe față, Gruia reuși să se ridice în picioare și luă poziție regulamentară.

— Pe aici nu putea să urce, raportă ceremonios.

Comisarul se congestionă din nou la față:

— Crezi că eu nu-mi dau seama, dobitocule!…

Nu se mai miră că Andrei Bogdan a reușit să evadeze. Dacă poliția are oameni ca acest Gruia, probabil că nici nu-l vor prinde.

— Acolo ce-i? întrebă pe Pistruiat, arătând treptele de piatră care duceau spre subsol.

— E o cămară fără ieșire. Pe acolo cu siguranță n-a luat-o. Un urmărit nu se ascunde într-o încăpere fără ieșire.

— Vorbești cam mult, puștiule! Mă

Gruia, adu o lanternă.

— O lanternă, repetă Gruia și se repezi la fereastră.

Se cățără anevoie și, imediat ce dispăru prin pătratul luminos, se auzi o bufnitură. Căzuse în curte. Se auzi o înjurătură, apoi se făcu liniște.

Pistruiatul vru să râdă dar, văzând fața încruntată a comisarului, se reținu. Se lăsă de pe un picior pe altul și brusc i se făcu frică: își coborî privirile în pământ și privi cu încăpățânare lespezile de piatră. „Oare ce o fi făcut omul cu hainele cenușii de-l urmăresc atâția? O fi vreun criminal periculos", și la acest gând se cutremură.

— Ți-e frig? întrebă comisarul.

— Da, îi răspunse Pistruiatul speriat și fu bucuros când auzi pașii polițistului. Acesta se cățără pe pervazul ferestrei și mai anevoie ca mai înainte din cauza lanternei pe care o ținea în mână.

— V-am adus-o, domnule comisar! raportă gâfâind polițistul.

La lumina jucăușă a lanternei, galbenă și palidă, coborâră cele câteva trepte de piatră. Comisarul cercetă până și pereții: erau plini de igrasie. Într-adevăr, încăperea nu avea nicio altă ieșire. Numai într-un colț, o gaură de scurgere dădea într-o cameră alăturată.

— Acolo, ce-i?

— Nimic, răspunse Pistruiatul. Noi numim spărtura aceea „poarta șobolanilor".

— Șobolani, spuse cu voce tremurată gardianul. Sunt șobolani pe aici?

Chiar la lumina slabă a lanternei se vedea că pălise. Ie fundalul întunecat al peretelui de cărămidă, fața i se părea dată cu var.

— Da, sări să-i răspundă Pistruiatul. Nejustificat, îi păru bine că polițistul se speriase. De jumătate de metru, continuă. Dar fiți liniștit, nu atacă omul decât dacă sunt încolțiți.

— Ați auzit, domnule comisar? Sunt șobolani!

— Ce-ai vrea să fie, mă! țipă comisarul. Privighetori?… Se întoarse spre Pistruiat: Ce-i dincolo de spărtură?

— E o magazie fără ferestre, fără uși. Acolo depozita tinichigiul plăcile de aluminiu.

Spărtura era strâmtă, cu greu ar fi putut un om să se strecoare prin ea.

— Ia aruncă o privire acolo, ordonă comisarul gardianului.

Acesta se lăsă cu grijă în genunchi, să nu se murdărească. Din cauza umezelii, praful depus se năclăise într-o mâzgă alunecoasă.

— Eu, domnule comisar, cu burta mea mare, nu vă pot fi de folos. Dar puștiul ar putea chiar să intre.

— Scoală-te!… Te pomenești că ți-e frică de șobolani…

— Nu, domnule comisar!

— Scoală-te, că nu ești bun de nimic. Hai, puștiule!

În încăperea pătrată, boltită, vocile sunau straniu: păreau rostite din rărunchi și pereții umezi le reverberau ca într-un cazan.

Împins de comisar, Pistruiatul, atent să nu se murdărească, se lăsă în jos, lângă spărtură. Tocmai când nu se aștepta, comisarul îl îmbrânci cu piciorul. Pistruiatul se întinse pe mâzgă, mormăi un fel de înjurătură, pe urmă, neavând încotro, se apropie de spărtură. Comisarul îi întinse lanterna, apoi așteptă ca Pistruiatul să lumineze încăperea alăturată.

— Ce vezi?…

— Nimic, spuse încet Pistruiatul, și se temu ca vocea să nu-l trădeze. În dreptul razelor, descoperi picioarele urmăritului. Cu mâna întinsă prin spărtură, făcu semn omului să se tragă mai la o parte. Acesta se execută.

În liniștea care se lăsă, se auzi deslușit respirația astmatică a gardianului și un țiuit ca atunci când ai urechea înfundată.

— Ia vezi, la ce se uită băiatul, ordonă comisarul gardianului.

Neavând încotro, gardianul se mai lăsă o dată în genunchi, lumină spărtura cu lanterna.

— Nu-i nimeni acolo, domnule comisar! Se ridică greoi și-și privi uniforma plină de noroi. De altfel, dacă ar fi venit cineva pe aici, ar fi lăsat urme. Uitați-vă ce noroi e pe jos. Lumină pardoseala. Noroiul era călcat peste tot, iar în apropierea spărturii nu se vedeau decât urmele burții Pistruiatului.

— Înseamnă că n-a intrat pe fereastră, trase concluzia comisarul, și urcă în grabă treptele.

Afară, toată clădirea era înconjurată de polițiști. Comisarul Zisu, care coordona acțiunea de încercuire, îl întâmpină pe Bălan plin de importanță.

— Am cercetat fiecare ungher, din pivniță până în pod.

— În pod? Cum ați ajuns în pod?

— Am potrivit o scară la luminator. Pe dinafară. Să știți, am urcat și pe acoperiș. Mi-e teamă că evadatul a traversat numai curtea.

— Asta e și părerea mea, îi răspunse comisarul. Ce e dincolo de clădire?

— Canalul morii.

— Mda… De aceea i-am pierdut urma. Să se bareze toate ieșirile din oraș. Înființați posturi de control la gară, la uzina electrică, la aeroport. Zece oameni să verifice toate casele de dincolo de canal. Executarea!…

— Alinierea! urlă Zisu și polițiștii se aliniară după mărime.

Primul era un om înalt, cu o cicatrice roșie pe obrazul stâng. Pistruiatul îl mai văzuse în oraș; făcea de post în apropierea podului de lângă piața de vechituri.

— Voi trei, continuă comisarul pe un ton mai scăzut, arătând spre primii trei, mergeți la mașini, iar restul treceți canalul și cercetați fiecare casă, din pivniță până în pod!…

Polițiștii se risipiră și, când se stinse și ultimul tropăit, în curtea imensă nu mai rămăsese decât Pistruiatul, murdar din cap până în picioare. Era supărat, ar fi vrut să plângă și neputința îl durea fizic. Dacă ar fi putut deveni invizibil, așa cum văzuse săptămâna trecută într-un film – și acum îi părea rău că nu văzuse filmul decât de la pauză – atunci s-ar fi ținut tot timpul după comisar și i-ar fi pus piedică. Își imagina fața consternată a comisarului, plină cu vânătăi și asta îl amuză.

Un vânt de amurg mătură curtea și-l trezi pe Pistruiat din visuri; căută din priviri actul de proprietate. Era tot în același loc unde îl călcase în picioare comisarul. Cu pași înceți, triști, porni într-acolo, îl culese și, după ce îi netezi, îl vârî în buzunar. Ar fi vrut foarte mult ca polițiștii să mi-l prindă pe evadat. De altfel, asta ar fi fost singura posibilitate de a se răzbuna pe ei. Se uită în jur și-i veni un gând năstrușnic: ce ar fi dacă s-ar duce până la poarta șobolanilor să vorbească cu evadatul, să-l înștiințeze încotro au luat-o polițiștii? Bineînțeles, continuă el șirul gândurilor, discuția nu putea avea loc decât prin spărtură; așa, să stea față în față cu el, n-ar fi avut curaj. Cine știe ce o fi făcut de-l urmăresc? Poate fi chiar un criminal, mai auzise el asemenea povești despre niște oameni care răpeau copii și le sugeau sângele. Dar dacă ăsta din pivniță era unul dintre aceia? La acest gând se cutremură, dar ura împotriva polițiștilor îi învinse teama și, cu pași de pisică, se apropie de fereastră. Ajuns acolo, se mai uită o dată în jur, să vadă dacă nu e urmărit. Deși nu i se păru nimic suspect, luă o piatră și o azvârli spre poartă. Piatra se rostogoli zgomotos până în apropierea zidului, se lovi de ceva, pocni sec, apoi se așternu din nou liniștea. Dacă ar fi fost cineva acolo, ar fi trebuit să se trădeze. Totuși Pistruiatul mai rămase câteva clipe nemișcat. Din stradă se auzea trecerea zgomotoasă a unei birje. Acum era momentul potrivit: își făcu vânt, sări pe pervazul ferestrei, apoi, cu o precauție exagerată, se lăsă jos pe pardoseala de lespezi a coridorului. Trecut de primul obstacol, rămase mult timp nemișcat ca, la primul zgomot suspect, să sară din nou în curte. Era liniște: nu se auzea decât un țiuit, ca atunci când ții la ureche o scoică și, de departe, de la Canalul morii, concertul broaștelor. Pe coridor, din cauza umbrelor grele ale zidurilor, era întuneric beznă și nici măcar pătratul geamului nu se mai proiecta cu contururi precise pe peretele din față. Acum parcă și răcoarea se înăsprise, pereții muceziți, umezi îl priveau dușmănos. Foarte atent, să nu facă zgomot, porni spre încăperea de jos. Ajuns la trepte își opri răsuflarea, să nu se trădeze. Trase cu urechea: nu se auzea niciun zgomot, doar bătăile venelor de la tâmple i se păreau

dăngănit de clopot.

Cu inima cât un purice, Pistruiatul coborî treptele și, când simți sub tălpi umezeala noroiului, se cutremură. Pe neașteptate îl cuprinse frica mai ales că, în încăpere, nu putu deslușI, nimic, nici măcar pereții și, ca și cum ar fi fost un făcut, își pierdu și simțul orientării. Îngrijorat, întinse mâna să dea de un perete, dar nu pipăi decât aerul. Atunci, căută cu piciorul prima treaptă, ca oricând să

Se poată retrage. Găsi treapta și se liniști puțin. Totuși, îi păru rău că se aventurase până aici, seara, pe întuneric. Dacă omul căutat de poliție, între timp se strecurase prin spărtură și acum e aici, undeva lângă el, gata oricând să-l înhațe? își reținu respirația încercând să audă vreun zgomot. Aici, la subsol, nu se auzeau broaștele, în schimb țiuitul părea mai insistent decât pe coridor. Simți cum îl năpădesc sudorile și-și pipăi fața: era udă de parcă ar fi făcut baie și ar fi uitat să se șteargă cu prosopul. Da, în primul rând va trebui să verifice dacă fugarul mai este aici.

— Alo!…

Când își auzi vocea zbătându-se printre pereții încăperii se cutremură: i se păru că strigase din toate puterile, că vocea i se aude până în stradă. Încordat aștepta să se stingă și ultimul ecou, apoi trase din nou cu urechea. O liniște ciudată, plină de așteptări îl apăsă ca o povară. Mai strigă o dată:

— Alo!…

Nici de data asta nu-i răspunse nimeni. Într-un fel îi păru chiar bine. Nu știa ce ar fi trebuit să facă dacă ar fi primit răspuns. Și cine era omul urmărit?… Putea fi un borfaș ordinar sau, chiar mai rău, un ucigaș. La acest gând se cutremură din nou și-și auzi bătăile repezi ale tâmplelor; că doar poliția nu urmărește pe cineva degeaba.

Urcă în grabă treptele și, când ajunse sus pe coridor, în dreptul ferestrei, răsuflă ușurat. Avu senzația că scăpase de o mare primejdie.

Afară se întunecase de-a binelea. Tufele prinseseră o culoare neagră și, numai departe, zidul alburiu, dat cu var, îi sugeră dimensiunile curții. Sări repede pe fereastră și, când se ghemui lângă zid, i se tăie răsuflarea: în imediata lui apropiere auzi un zgomot ciudat de pași mărunți și repezi. Privi cu spaimă în direcția de unde se apropiau pașii și, în clipa aceea, Pistruiatul recunoscu câinele; era Calu, prietenul lui din strada Semaforului, un dulău imens, lățos, cu botul lat și urechi clăpăuge. Se liniști, dar inima îi mai bătea în gâtlej.

— Calule!… își strigă prietenul, dar vocea îi tremura încă. Ce cauți tu aici?…

Clinele se gudură la picioarele lui și cu limba-i trandafirie îi căută fața, dar Pistruiatul se feri la timp.

— Ți-am spus că nu-mi place când mă săruți… Hai, du-te acasă că se supără băcanul și o să spună că iar ai fost cu mine… Unde ai fost

toată ziua?

Calu lătră, îi plăcea când îi vorbea Pistruiatul.

— Azi, când am avut nevoie de tine, n-ai fost aici!… Și puteai să rupi pantalonii unui comisar… Hai, du-te!…

Neavând încotro, Calu își lăsă capul în pământ și porni spre poarta mare a fabricii.

ÎN DRUM SPRE CASĂ, Pistruiatul se căzni din răsputeri să-și curețe hainele; în mare parte chiar reuși; numai acolo unde nămolul se infiltrase în țesătura fină a tricoului, desenând hărți ale unor țări necunoscute, rămăseseră pete cenușii. Din cauza asta se bucură că se lăsase întunericul deși, o lege nescrisă a familiei Pleșa îi permitea rămânerea la joacă până la aprinderea primului bec. Dar cum în jurul fabricii de hârtie becurile arse n-au fost înlocuite de mult – și asta știau și părinții – avea o justificare nepusă la îndoială. Și dacă ar fi avut puțin noroc (și norocul însemna ca tata să nu se fi întors încă de la fabrică), ar fi putut chiar să se schimbe. Observațiile mamei erau mai ușor de suportat; ea, chiar când îl certa, o făcea cu voce caldă, de parcă l-ar fi alintat. E drept, mama nici nu prea avea timp de așa ceva, mai tot timpul stătea aplecată asupra mașinii de cusut; avea de lucru, nu-și putea permite să-și piardă vremea cu fleacuri. Cu toate astea, în fața casei, Pistruiatul își mai controlă o dată ținuta și, mulțumit, intră în bucătărie, rostind un „sărut mâna” ostentativ. Pe urmă, imediat atacă un măr din farfuria de pe masă.

Cu mâinile ocupate se simțea mai în largul lui. Maică-sa, așa cum își imaginase, era aplecată asupra mașinii de cusut; mașina țăcănea puternic și, dacă asculta acest țăcănit din camera lui, cu capul înfundat în perne aducea cu zgomotul unui tren de marfă care traversa macazurile în fața unui canton. Mușcă din măr și întrebă într-o doară ca un cunoscător al problemelor de-acasă:

— Mamă, câte rochii își face doamna Preda pe săptămână?

De fapt nici nu aștepta un răspuns concret. Nici doamna Preda, nici rochiile ei nu-l interesau; pusese întrebarea doar așa, să se afle în treabă.

Maică-sa îi răspunse fără să se întoarcă spre el:

— Asta nu te privește pe tine!

În bucătărie, aburii supei de cartofi, care fierbeau pe plită, învăluiau toată bucătăria cu un miros plăcut de rântaș. Maică-sa se opri din cusut și se întoarse spre Pistruiat. Abia acum îl văzu rit e de murdar. Se încruntă:

— Ce-i cu tine? Ți-ai murdărit hainele!…

— Da.

N-avea niciun rost să nu recunoască un lucru evident.

— Cum adică, da? Unde ai fost? Te pomenești că iar ai fost la

fabrica de hârtie?

— Da.

— Ai noroc că taică-tu nu-i acasă!… Ți-ar da el ție fabrică!… Du-te și schimbă-te să nu te vadă așa… Știi cum e el!…

Pistruiatul intră în camera lui și observă că nu era tras ruloul de camuflaj. Trase pânza neagră până jos și legă șnurul de un cârlig. Odată au trebuit să plătească o amendă pentru că s-a văzut lumina din stradă. Știa că tonul ridicat al mamei se datora mai mult întrebării în legătură cu rochiile doamnei Preda decât faptului că era murdar.

Doamna Preda avea un magazin de coloniale pe strada Independenței; era grasă ca un tanc, după doi pași transpira și răsufla greoi ca o gâscă. Își făcea două-trei rochii pe lună și toate i le cosea mama. Pistruiatul înțelesese că îi era rușine să se dezbrace în fața altor croitorese. Era pretențioasă, era convinsă că numai din cauza croielii pare atât de grasă. Mama îi cususe după toate jurnalele de modă: cu talia sus, cu talia jos, în valuri, strânsă pe corp, largă, cu nasturi în față, cu nasturi în spate, din materiale în dungi și fără dungi, uni și cu picățele. Degeaba. Ea însă insista, voia să fie în pas cu moda și avea și bani pentru asta.

Pistruiatul se dezbrăcă și se spălă în lighean. Mama îi controlă urechile apoi îl șterse cu un prosop de in cu ciucuri, prosop pe care ea, și vorbea des despre asta, îl adusese ca zestre. Prosopul era aspru, punea sângele în mișcare, dar Pistruiatul nu-l iubea; nu sugea apa; avea tot timpul senzația că se șterge cu un prosop ud.

Mama îi pregăti un tricou curat, pe care-l îmbrăcă cu luare-aminte; nu voia să-și strice cărarea, dreaptă, parcă trasă cu liniarul. Îi plăcea să-și facă lecțiile seara, la lumina lămpii; țăcănitul mașinii de cusut îi era atât de familiar încât, fără acest zgomot, parcă ar fi fost mai greu să rețină anul nașterii domnitorilor sau teorema lui Pitagora. De obicei, după ce termina lecțiile, care trebuiau învățate pe de rost, făcea conversație cu mama; asta ca să-i dea de știre că lecțiile sunt pe sfârșite.

— Mamă, tu știi să desenezi o barză?

— Nu, eu știu să cos.

— Spune, mamă, de unde are doamna Preda atâția bani? în fiecare săptămână își face o rochie nouă.

— Nu știu…

— Într-adevăr nu știi, sau nu vrei să-mi spui?

— Nu știu…

— Tu nu știi nimic… Și pentru că ea nu-i răspunse, continuă: Nu vrei să mă ajuți să desenez o barză?

— Nu. Ți-am mai spus că nu știu să desenez.

— Și, atunci, ce note ai avut la desen?

— Noi n-am avut desen la școală. La ora de desen săpam grădina

profesorului.

— Aia zic și eu școală! La săpat aș avea zece.

— După cât mă ajuți în casă, ar trebui să rămâi repetent în fiecare an.

Mama se ridică de lângă mașină și se duse în dormitor. Pistruiatul se uită lung după ea, apoi încercă să termine de desenat barza. N-avea talent la desen, dacă barza n-ar fi avut cioc lung și picioare lungi, ar fi putut fi orice fel de pasăre, chiar și o găină.

În clipa aceea se deschise ușa și în prag apăru tata. Atât de multe ori îl văzuse Pistruiatul sosind așa, cu haina de piele aruncată pe umăr, cu fața mânjită ușor de funingine, încât imaginea asta îi era foarte dragă.

Cu tata se înțelege mai bine decât cu mama. Cu el era prieten și, față de colegi, se lăuda cu asta. Dar de taică-su era mândru și pentru alte lucruri: puternic ca un urs, uneori, duminica, dacă mergeau la ștrand, Pistruiatul admira spatele lat al tatălui și, dacă nu i-ar fi fost rușine, ar fi strigat în gura mare: „Uitați-vă, omul acesta cu spatele lat e tatăl meu!” Neputând însă striga, se ținea după el, îl lua de mână, ca oamenii să vadă că sunt împreună.

— Sărut mâna, tată!…

Tata se apropie de el:

— Mă, dar harnic mai ești! Parcă te-ai pregăti să te faci popă… În clipa aceea descoperi și desenul de pe hârtia din fața lui. Dar orătania asta ce e?

— Barză, tată!…

— Păi, n-ai face rău dacă ai scrie asta și cu litere, să nu-ți confunde barza cu o cioară. Mama unde e?

Pistruiatul nu mai avu timp să-i răspundă. Mama apăru în pragul dormitorului, sau era chiar mai de mult acolo; îi plăcea să-i vadă pe cei doi împreună.

— Bine că mai vii și tu pe acasă… Și fără să aștepte răspuns, se duse la plită și turnă apă caldă în lighean.

Tata își scoase cămașa, privi apa din lighean, apoi se întoarse zâmbitor spre mama:

— Sper că nu-i atât de fierbinte ca să mă opăresc. Brusc se aplecă spre ea și o sărută pe obraz.

— Mă săruți numai ca să mă murdărești, spuse mama dojenitoare, dar cuvintele nu sunau a dojană, ci mai mult a dragoste.

La masă, ca de obicei, tata glumea, critica tot ceea ce făcuse mama în timpul zilei, dar mama nu se supăra; dimpotrivă, acest ritual, împământenit de ani de zile, îi făcea plăcere.

Tata abia acum descoperi cât de frumos era pieptănat fiul său. Ascunse un zâmbet sub mustăți și întrebă cu o mirare prefăcută:

— Ce-i cu tine de te-ai făcut atât de frumos? Te duci la bal?

— Nu, tată!…

— Atunci de ce te-ai gătit așa!? Pentru culcare?

— Da.

— Foarte bine!… Numai să ai grijă cum dormi pe pernă, să nu ți se strice cărarea. Ar fi păcat ca mâine dimineață să fii obligat să te piepteni din nou… Cu școala cum stai?

— Bine, tată! Și se feri, ca să facă loc mamei să pună cratița pe masă. Dar ieri am învățat degeaba la geografie… Nu m-a ascultat…

— Vezi, Mihai, asta n-ai înțeles-o tu încă… Nu se învață pentru note ci pentru tine… Degeaba ai avea zece la geografie, dacă nu știi care e capitala Suediei…

Intre timp mama puse farfuriile: supa era caldă, aburii se ridicau până la tavan. Tata se întoarse spre mama.

— La noi în fabrică au întărit paza. Se vorbește că ar fi evadat cineva în drum spre închisoare.

— Cine? întrebă mama fără prea mare interes, punând în fața fiecăruia o felie mare de pâine.

— De unde să știu? îi răspunse tata. Un deținut politic. Se spune că, în timpul transportului spre închisoare, a reușit să sară din dubă. Își lărgi buzele într-un zâmbet șăgalnic; plutonul de execuție împușcă păsări…

Pistruiatul era numai ochi și urechi. Întrebă:

— Tată, ce înseamnă *deținut politic?*

Tata gustă din supă, dar o găsi încă prea fierbinte.

— Deținut politic?… E un… dar nu continuă… Chestiile astea pe tine nu trebuie să te intereseze.

— E un fel de hoț? insistă Pistruiatul.

— Ți-am spus că nu te privește!… Vârî lingura în supă. Iar supă de cartofi?

— Carne nu se găsește de două săptămâni… Ce vrei să gătesc?…

Mirat, tata o privi drept în ochi.

— De ce te burzuluiești așa? Am întrebat doar… Sau nu mai pot pune nici întrebări?… Știi foarte bine că îmi place supa de cartofi… Și n-am mai mâncat de nu mai știu când… După câte îmi aduc aminte, ultima oară… ieri…

PISTRUIATUL ȘTIA CĂ TAICĂ-SU, înainte de a se duce la culcare, verifică focul în sobă, apoi trece pe la el să vadă dacă nu cumva doarme cu fereastra deschisă sau dezvelit. Uneori, dacă nu adormea înaintea acestui rond, se dezvelea dinadins, apoi aștepta ca taică-su să-l învelească și, când operația se termina, îi râdea în față:

— Te-am păcălit, te-am păcălit…

Taică-su îl dojenea tot în joacă și, când pleca, Pistruiatului îi părea rău că rămânea singur. Ar fi vrut ca taică-su să rămână cu el, să-i

povestească peripețiile din armată sau cele de pe vremea uceniciei. Aceste povești îi plăceau cel mai mult și, uneori, se întreba dacă într-adevăr maistrul la care învățase meseria avusese curajul să-l pălmuiască. Pentru el, taică-su, chiar pe vremea copilăriei, era mare și puternic, poate cu fața mai puțin ridată ca acum.

Gândindu-se la toate astea, Pistruiatul uită să se dezvelească și taică-su îl surprinse cu lumina aprinsă, privind tavanul.

— Ce-i, Mihai, nu dormi?

— Nu, tată… Te-am așteptat. Vreau să te întreb ceva, ca între bărbați. Știu, la masă nu mi-ai putut răspunde, era și mama de față.

Taică-su îl privi mirat, introducerea i se păru prea lungă.

— Spune, meștere, dar să știi că eu nu știu când a murit Vlad Țepeș…

— Asta știu eu, spuse Pistruiatul, și se ridică în coate. Spune-mi, tată, ce înseamnă *deținut politic?*

— Pentru asta nu dormi?

— Da.

Taică-su se așeză pe marginea patului și se scotoci în buzunare după o țigară. Găsi una mototolită, o îndreptă și o aprinse.

— Păi, cum să-ți explic?… Pentru asta ar trebui să fii mare, să pricepi niște lucruri…

— Vezi cum ești tu… Acum sunt prea mic. Altădată îmi spui că sunt mare. În fond, sunt mic sau mare?

Taică-su trase din țigară să nu fie nevoit să zâmbească.

— Ca să faci pipi în pat, ești mare… Pentru întrebarea pe care mi-ai pus-o, ești prea mic…

Pistruiatul nu se aștepta la acest răspuns. Spuse resemnat:

— Am înțeles, sunt mic atunci când îți convine ție. Dar răspunde-mi la întrebare: deținutul politic este un fel de hoț?

— Nu.

— Păi, dacă nu e hoț, de ce e arestat un om care nu fură?

— La vârsta ta nu e bine să știi aceste lucruri, îl întrerupse taică-su. Totuși își spun, numai să nu-ți umble gura. Sunt oameni de care stăpânirea se teme. Și ca să scape de ei, îi arestează…

— Ce înseamnă stăpânirea?

— Guvernul, primarul, poliția…

— Și regele?

— Mai ales el…

Pistruiatul își aranjă perna și-și strânse picioarele sub el. La lumina palidă a lămpii, pistruii păreau că ard.

— Dar ceva tot trebuie să facă oamenii aceștia, pentru că nu poate să-i aresteze fără motiv.

— Bineînțeles, sunt acuzați că fac agitație.

— Cum adică, fac agitație? întrebă Pistruiatul repede, ca să nu-i

dea ocazie lui taică-su să plece.

— Ridică pe muncitori împotriva acelora care au fabrici.

— Și ei sunt stăpânirea?

— Și ei, și încă cei mai răi

— Dar și printre proprietarii de fabrici sunt oameni buni.

— Nu sunt. Cum să fie bun un om care trăiește din munca altuia? E un parazit…

— Adică, toți care au fabrici sunt paraziți?

— Toți!

Răspunsul acesta îl descumpăni. Întrebă cu voce scăzută:

— Tu crezi despre mine că aș putea fi un parazit?

— Nu.

— Și totuși după teoria ta sunt.

Tata îl privi mirat:

— Nu înțeleg.

— Am și eu o fabrică. Aia de hârtie, de pe strada Drobeta.

— Cum adică, a ta?

— Am cumpărat-o de la Niță. I-am dat șaptesprezece bile pe ea și deșteptătorul pe care l-ai aruncat la gunoi.

De astă dată, tatăl nu-și mai putu ascunde zâmbetul. Răspunse totuși foarte serios:

— Înseamnă că ai dreptate. Teoria mea e greșită pe undeva. Sau mai bine-zis, excepția aceasta confirmă regula. Și acum, hai, închide ochii și dormi.

Tocmai când se ridică de pe pat, se auzi prin apropiere sirena unei mașini.

— Poliția! spuse tata și stinse repede lumina, apoi se duse la fereastră și ridică ruloul de camuflaj. Cred că îl caută pe evadat…

— Dacă îl caută cu atâta insistență, îi răspunse Pistruiatul, și se duse și el la fereastră, înseamnă că e un om foarte important.

— Este, îi răspunse taică-su, fără să se întoarcă spre el. Poate cel mai important om din orașul nostru. Hai, du-te și culcă-te!…

Soarele năvălise de mult în cameră când Pistruiatul se trezi: la început privi buimac peretele pe care modelele perdelei, proiectate ca pe un ecran, se mișcau în ritmul unei adieri blânde de dimineață. Sări din pat și goni, pe cât îi îngădui cămașa de noapte, spre bucătărie. Ar fi vrut să-i mai pună câteva întrebări lui taică-su. În bucătărie mirosea a cafea prăjită și a lapte afumat. Mama îl întâmpină chiar în prag.

— Ce-i cu tine? încă nu e nici șapte.

— Nu mi-e somn, mamă. Tata a plecat?

— De mult.

— Azi și eu trebuie să fiu mai devreme la școală. Sunt de serviciu pe clasă.

— Atunci îmbrăcarea!…

Mâncă în grabă și se întreba dacă n-ar fi bine să-i povestească mamei întâlnirea lui cu *evadatul.* Poate ar fi crescut în ochii ei, dar ea era grăbită; îi cercetă orarul și verifică dacă și-a pus toate lucrurile în ghiozdan. Poate nici n-ar fi crezut că l-a văzut pe evadat, iar mai târziu, în drum spre școală, chiar îi păru bine că nu i-a pomenit nimic

despre aventura sa. În dreptul fabricii de hârtie se uită în jur dacă nu e văzut de cineva și, când se convinse că nu, traversă într-o doară strada și intră în curte. Pe pământul gălbui se vedeau încă urmele roților mașinilor poliției, tipărite adânc în pământ. Se apropie tiptil de fereastră. Ziua, coridorul nu i se mai păru înspăimântător. Văzând scările podului rupte, zâmbi. Îi păru rău că nu urcase comisarul. Pe haina lui neagră mâzga ar fi lăsat urme mai vizibile. Porni spre trepte. Când ajunse în încăperea de jos, inima începu să-i bată din nou. Dar dacă evadatul ieșise din ascunzătoare și acum stă undeva rezemat de zid și așteaptă să apară cineva? Trase cu coada ochiului spre zidul din stânga, dar acolo nu era nimeni. Răsuflă ușurat. Privi spre poarta șobolanilor. Acolo totul părea la fel ca și ieri seara. Totuși, nu se apropie de spărtură: strigă de la distanță:

— Alo, e cineva aici?…

Vocea i se lovi de zid și, reverberată, învălui întreaga încăpere. Niciun răspuns. Era convins că omul căruia i-a făcut semn a plecat. Și era normal așa. De ce să stea într-o încăpere fără ieșire în așteptarea unui nou control? O clipă vru să se ducă până la spărtură, dar îi era teamă să se aplece. Dar dacă omul e tot acolo și-l prinde de braț? Aici ar striga degeaba după ajutor, nu l-ar auzi nimeni. Când urcă și ajunse din nou la fereastră, se rușină că nu avusese curaj să se uite prin spărtură. Dacă l-ar fi văzut prietenii, sigur și-ar fi bătut joc de el.

Îi veni o idee salvatoare: scoase o hârtie din buzunar și cu un ciot de creion chimic începu să scrie: „Nu trebuie să vă temeți, eu sunt băiatul care v-a făcut ieri semn cu mâna să nu vă găsească cei de la poliție. La prânz, când ies de la cursuri, am să vă caut din nou. Poate aveți nevoie de ceva”. Abia când se iscăli își dădu seama că misiva era scrisă pe actul de proprietate. Nu mai avea ce face, s-o transcrie nu mai avea timp, ar fi însemnat să întârzie de la școală. Împături actul, coborî treptele și, de astă dată, se apropie mai mult de spărtură.

— O scrisoare de la un prieten, spuse și aruncă hârtia în încăperea alăturată.

ORICINE AR FI INTRAT în biroul comisarului Bălan, a doua zi după evadarea lui Andrei Bogdan, și-ar fi dat seama că acesta nu dormise toată noaptea: cearcănele adânci îi conturau și mai mult pungile de sub ochi. Cu barba nerasă, țepoasă și neagră, părea mai sever ca de obicei. Comisarul regal, Comănescu, îl chemase în cursul nopții de două ori la raport: o dată, să expună tot ceea ce știa despre evadare și, a doua oară, să asiste la conversația acestuia, la telefon, cu ministrul de interne. Nimeni nu se gândise că evadarea va avea un răsunet atât de mare. Cu atât mai mult cu cât, pe tot timpul procesului, lucrurile păreau clare, fără urmări. Era convins că nimeni nu și-ar fi imaginat că se pregătește o evadare, nici măcar cei mai vigilenți, deoarece

traseul, ca de altfel toate instrucțiunile privitoare la deținut, s-au dat cu mențiunea „strict secret”. Dar chiar dacă în mintea cuiva s-ar fi născut ideea organizării unei evadări, pedeapsa capitală ar fi trebuit să-l înspăimânte.

În ultimul timp toate îi mergeau pe dos comisarului Bălan: veștile de pe front erau proaste, rușii se apropiaseră la câțiva kilometri de Nistru, trupele române refuzau să lupte alături de nemți, iar în țară, acțiunile comuniștilor se intensificaseră. Când l-a văzut pe Bogdan urcat în dubă, fusese convins că cei de la București îl vor aprecia. Spera chiar într-o decorație și acum totul se năruise. Comănescu îi vorbea cu *bă,* ca niciodată până atunci, și chiar și subalternii șușoteau în spatele lui. Primise trei zile răgaz să dea de urma evadatului. Trei zile, și Comănescu a adăugat și trei nopți. Obosit mort, nu știa ce ar trebui să facă mai întâi. Ascultase rapoartele celor care au percheziționat casele de dincolo de Canalul morii, dar acolo, ori nu știau nimic despre Bogdan, ori nu voiau să vorbească. Bănuia că de la locuitorii orașului nu putea să se aștepte la niciun sprijin. Dimpotrivă. De aceea hotărî să se rezume la serviciile poliției. Continuarea urmăririi trebuia pornită de acolo de unde i s-a pierdut urna. Și acest loc era fabrica de hârtie. În fond, ultimii care l-au văzut pe evadat erau puștii din fabrică. Cum de nu i-a trecut prin gând să le ia adresele? De unul singur își amintea mai precis: unul pistruiat, care l-a însoțit în incinta fabricii. Nu era mult, dar totuși era o pistă. Băiatul chiar a declarat că e *proprietarul* fabricii; normal ar fi să locuiască prin apropiere. Da, acesta era drumul pe care va trebui să-l urmeze.

Sună și ținu degetul pe butonul soneriei până apăru secretara.

— Să vină Crețu!…

— Da, domnule Bălan.

După câteva clipe apăru Crețu. Era un comisar tânăr, îmbrăcat neglijent, cu hainele mototolite, pătate de mâncare. Dacă ar fi avut timp, Bălan i-ar fi ținut o predică despre felul cum trebuie să fie echipat un comisar.

Acum însă nu avea timp să-i țină predici; îi trecu cu vederea neglijența și intră direct în subiect:

— La gară?

— Nimic.

— La aeroport?

— Nimic.

Răspunsurile scurte ale comisarului îl enervau și mai mult. Acest imbecil nu era agitat, îl durea în cot de situația creată de evadat, părea plictisit. Faptul că era obosit și neras nu însemna că își pierduse noaptea în interes de serviciu ci, probabil, chefuise undeva. Bălan îl țintui cu privirea:

— Măi Crețule, tu ai fost ieri la fabrica de hârtie?

— Da, domnule comisar-șef.

— A fost acolo un băiat pistruiat. Îl ții minte?

— Nu.

— E normal… Ascultă, Crețule!… A fost acolo, în curtea fabricii, un băiat pistruiat, îl aduci aici.

— Îi știți cumva numele?

— Dacă îi știam numele și adresa, nu te chemam pe tine. N-ai date suficiente?… Ieri, curtea fabricii, pistruiat… Câți pistruiați pot locui prin apropiere? Te duci pe la toate școlile din împrejurime și-l cauți… E clar?

— Da, domnule comisar-șef… Mai aveți să-mi spuneți ceva?

— Da. Din tine n-o să iasă niciodată un comisar bun. Fără pistruiat să nu te mai prind la poliție.

IULIA PRODAN își pregătea totdeauna orele: recitea notele, făcute în timpul studiului, și conspecta lucrări de specialitate referitoare la subiect. La facultate avusese un profesor bun și un conferențiar excepțional. Conferențiarul, fiind vorba de istorie, nu preda materia fără să fi analizat întâi epoca, condiția socială, relațiile dintre clase. În felul acesta, oricare domnitor român putea fi raportat la domnitorii epocii lui, la relațiile existente dintre state și, astfel, domnitorul nu mai era un om izolat într-o țară izolată, în felul acesta, istoria devenea nu ceva epic, o poveste, ci o știință. Desigur, nu era cazul să intre în analiza condițiilor sociale cu elevii din clasele primare dar, pe înțelesul lor, putea să le inspire dorința de a se informa și, totodată, să le sădească în inimi dragostea de patrie. Considera că, predând în felul acesta istoria, își făcea datoria cetățenească. Dar, pentru că era pretențioasă, elevii o credeau severă, rea. Colegii o considerau carieristă, iar colegele, din lipsa unei preocupări concrete în viața ei de toate zilele, și pentru faptul că rămăsese văduvă, spuneau că singurii bărbați cu care avea de-a face erau domnitorii unor vremi apuse. Uneori, în glumă, o întrebau: ce mai face Matei și, când ea întreba despre care Matei e vorba, ele îi râdeau în față:

— Matei Basarab!

Ieri, după evadarea lui Andrei, se întorsese acasă, dar nu avusese curajul să iasă pe stradă, deși o măcina curiozitatea să afle vești despre el. Știa că ar fi fost o prostie să hoinărească în apropierea fabricii de hârtie; ar fi dat de bănuit. Chiar și așa era bucuroasă că agentul care oprise taxiul n-o legitimase. Ar fi fost greu să explice ce caută acolo, unde se duce. Urmărise duba de la distanță, voia să se convingă dacă totul decurge normal. Poate, dacă ar fi fost mai aproape de dubă, ar fi putut să-l ia pe Andrei în mașină, așa cum se planificase. Nimeni nu se așteptase însă că, în ciocnirea cu un car cu fân, duba va lua foc. Bine că Lepădatu nu-și pierduse cumpătul, se repezise la dubă,

îi deschisese ușa, apoi după ce Andrei sărise din mașină, o închisese la loc. Lepădatu nu avea altă misiune. Atât. E bine că a reușit să se îndepărteze încă înainte ca șoferul dubei să deschidă ușa și să elibereze pe însoțitori. În clipa aceea Andrei se cățărase deja pe zidul de piatră al fabricii și dispăruse în curtea aceea părăsită. Un agent, în civil, se postase în fața taxiului și șoferul fusese nevoit să oprească.

— Întoarce! ordonase agentul.

Șoferul nu-și pierduse sângele rece.

— Nu se poate, am client.

Agentul se înroșise la față, era gata-gata să explodeze.

— Îți ordon să întorci!…

— Vorbiți cu cucoana, ea plătește, ea poruncește.

Să nu-și atragă asupra ei nici cea mai mică bănuială, a intrat în vorbă să nu pară prea dezinteresată.

— Dar ce s-a întâmplat?

Agentul se apropiase de portieră; a văzut-o elegantă, frumoasă, și și-a scos pălăria:

— Interese de stat, doamnă, sărut mâinile… Trebuie să dau urgent un telefon. Trebuie să prindem un evadat. Sper că nu aveți nimic împotrivă?

— Dimpotrivă, spuse ea, și deschise portiera. Poftim!

Agentul s-a așezat lângă ea și a redevenit agent. A răcnit șoferului.

— Întoarce!…

Mașina a manevrat greoi, s-a întors și s-a oprit la primul telefon public.

Agentul a coborât și profesoara l-a mai întârziat cu o întrebare:

— Poate aveți nevoie în continuare de mașină?…

— Nu, sărut mâinile, coniță, vă mulțumesc!

De acolo, Iulia Prodan s-a dus de-a dreptul acasă și, cu o voință supraomenească, să nu fie nevoită să se gândească la cele întâmplate, și-a pregătit lecția pentru a doua zi. Fiica sa, Lucica, a întrebat-o de câteva ori de ce e atât de supărată, și ea, fără să fi vrut, i-a răspuns iritată că are de lucru.

— S-a întâmplat ceva, mamă?

— Nu, nu s-a întâmplat nimic.

— Atunci, de ce nu ești ca altădată?

— Dar cum sunt eu altădată?

— Drăguță… Azi toată ziua mi-ai vorbit urât. Credeam că s-a întâmplat ceva.

— Nu, draga mea, nu s-a întâmplat nimic.

Până seara târziu, nu ieșise din casă: spera s-o sune la telefon Lepădatu, sau măcar Gabi. Dar parcă era un făcut, telefonul rămăsese mut. O dată chiar se temuse că poate nu funcționează și ridicase receptorul să controleze dacă are ton.

— Cu cine vrei să vorbești, mamă?

— Cu nimeni… Am vrut să verific dacă are ton.

— Și are?

— Are.

Când, în cele din urmă, vru sa coboare în stradă, auzi sirena mașinii poliției. Privi pe fereastră și descoperi că toată strada era împânzită de patrule. Lucica se apropiase și ea de fereastră, și-i spuse de parcă i-ar fi ghicit gândurile;

— Tot orașul e așa, mamă! Se spune că vor să prindă pe cineva…

— E treaba lor, Lucica… Hai să ne culcăm!…

— Am avut senzația că ai vrut să ieși în oraș?…

— Nu, draga mea, ce să caut în oraș?

Noaptea, nu reuși să închidă ochii și, dimineața, se trezi obosită de parcă ar fi ținut lecții o săptămână întreagă, fără întrerupere.

În cancelarie ajunse cu întârziere, abia a avut timp să se schimbe. Ceea ce înțelese, însă, din discuțiile colegilor, era că toate ziarele erau pline cu știri despre evadarea unui comunist pe care poliția nu reușise să-l descopere încă. Răsuflă ușurată și porni spre clasă.

Avea o experiență formidabilă în depistarea elevilor nepregătiți. Îi recunoștea după priviri, după felul cum schimbau greutatea corpului de pe un picior pe altul, după cât de insistent priveau podeaua. Încă în drum spre catedră, îl ochi pe Pleșa.

— Știi lecția, Pleșa?

— Da, doamnă profesoară.

— O știi bine?

— Da, doamnă profesoară.

— Atunci, vino la catedră!

Cu pași înceți, dar siguri, Pistruiatul porni spre catedră. Ieri seara citise lecția de câteva ori, n-avea probleme. Profesoara se instală la catedră, răsfoi catalogul, dar gândurile ei zburau departe, la fabrica de hârtie, la Andrei Bogdan.

— Pot să încep? întrebă Pistruiatul, sigur de el.

— Te rog.

— Vlad Țepeș… începu Pistruiatul cu voce ridicată și se întrebă de ce or fi zâmbind colegii. Poate le place tonul. Păi dacă e așa, de ce să nu se distreze. Continuă pe același ton ridicat: În vara anului 1456, cu ajutorul lui Iancu de Hunedoara, a luat tronul Țării Românești Vlad Țepeș. Clasa zâmbi din nou, dar Pistruiatul nu se lăsă intimidat: Când s-a urcat pe tron, a găsit țara într-o stare deosebit de grea. Luptele dintre pretendenți au slăbit autoritatea domnească…

— Asta a fost lecția trecută, îl întrerupse profesoara cu o voce severă.

„Aa, va să zică de asta au râs colegii!” Dar cum lecția trecută?… El abia ieri a învățat-o. Spuse repede, să nu pară pauza prea lungă:

— Da, da, lecția trecută… Pentru azi avem…

— Ei, ce avem pentru azi, se întoarse profesoara spre el.

— Avem, avem…

— Avem un elev care nu s-a pregătit… Îți dau un patru, Pleșa.

Tocmai când îi trecuse nota în catalog, se deschise ușa și apăru directorul școlii. Rar se întâmpla să vină în timpul orelor de clasă. Elevii se ridicară în picioare. Directorul se apropie de profesoară, îi șopti ceva la ureche. Pleșa, care era în apropiere, nu înțelese decât foarte vag că-și cerea scuze pentru deranj și parcă rostise și numele lui. Se liniști însă repede, era normal să-i pomenească numele, era doar lângă catedră. Profesoara îi căută privirile, apoi spuse cu voce tare:

— Pleșa, te duci cu domnul director în cancelarie.

— Îmi iau și ghiozdanul?

— Da, poți să-ți iei și ghiozdanul, îl sfătui directorul.

În drum spre cancelarie, directorul îl prinse de umeri:

— Pentru ce te caută poliția, mă?! Ai făcut ceva?

— N-am făcut nimic, domnule director…

— Pentru nimic nu te caută poliția. Dacă aud că ai făcut ceva, să știi că te exmatriculez… Eu n-am nevoie de derbedei în școala…

Pistruiatul fusese de mai multe ori în cancelarie. Cu profesorii adunați în jurul mesei, cancelaria aducea cu o sală de tribunal, rece și neprimitoare. Acum, în afară de director, nu mai era în încăpere decât un comisar tânăr, cu hainele boțite, pline cu pete de mâncare pe rever.

— Vi l-am adus, domnule comisar, spuse directorul, și-l împinse pe Pistruiat chiar în fața comisarului. Cu pași înceți el se retrase în spatele biroului său și aștepta să audă despre ce era vorba.

Comisarul îi cercetă fața Pistruiatului; păru mulțumit.

— Ea treia școală unde te caut… Să știi că am văzut vreo cinci pistruiați până acum. Cum te cheamă?

— Mihai Pleșa.

— Și unde stai?

— Strada Semaforului 2.

— Ai fost ieri în curtea fabricii de hârtie?

— Da.

— Bravo!… Se întoarse spre director. Asta e tot, domnule director. Vă rog să mă scuzați pentru deranj. Bună ziua.

Fără să aștepte răspuns, ieși din birou. Directorul privi mirat în urma lui, apoi se întoarse spre Pistruiat.

— De ce ți-a pus aceste întrebări?

— Nu știu… Am fost ieri acolo când a fugit evadatul. Poate din cauza asta.

— Da, da, se poate să ai dreptate. Și l-ai văzut pe evadat?

— Da, domnule director.

— Și cum arăta? Așa cum îl descriu ziarele?

— Eu n-am citit ziarele.

— Dar cum arăta?…

— Era înalt, avea niște haine cenușii și ținea tot timpul mâinile în față. Cred că avea un pistol.

— Nu avea pistol. Avea cătușe la mâini… Bine, Pleșa, du-te!

PE CORIDORUL plin cu portretele domnitorilor și cu planșe botanice, Pistruiatul se gândi o clipă să se reîntoarcă în clasă, dar se răzgândi repede. Tot a luat un patru, acum de ce să mai asculte și morala profesoarei? Că ei nu-i ajunge să dea un patru; mai ține și predici despre felul cum trebuie învățat, ce importanță are istoria în conștiința unei națiuni… Parcă un om nu poate trăi fără istorie. Le ce i-o fi folosind băcanului din colț că știe în ce an a murit Vlad Țepeș? Matematica, da. Trebuie să cunoști cifrele, trebuie să știi să calculezi costul unui sfert de kilogram de zahăr, dar istoria? Nici tata n-are nevoie de istorie, acolo, la fabrică. Știind câte lupte a avut Ștefan cel Mare, metalul nu se topește mai repede și bronzul nu se transformă în aur.

Coborî scările și ieși în stradă tocmai în clipa când se auzi clopoțelul pentru prima pauză. Dacă mai întârzia puțin, nu mai putea să chiulească. Cu pași repezi traversă strada, să fie cât mai departe de clădirea școlii. Acum o să aibă timp să caște ochii la vitrine. Oare s-o fi vândut motorul acela de barcă? Era de mai bine de jumătate de an în vitrină și, dacă l-ar fi întrebat cineva pe Pistruiat ce ar dori cel mai mult în viață, ar fi răspuns fără să se gândească: motorul de barcă. Își imaginase de sute de ori cum ar călători pe Mureș, mai repede decât o motocicletă până la vărsarea în Tisa; de acolo, ca un fulger, pe Tisa în jos, până la Dunăre. Și cât ar mai putea fi pe Dunăre până la Marea Neagră? O nimica toată. Pe hartă doar o palmă. Cu două pâini și cu niște cârnați din pod, ar putea să vadă marea. Și motorul e puternic, ar veni și în susul apei. De ce o fi costând un motor de barcă 50 000? La fel ca o motocicletă… Și dacă ar găsi acum pe stradă un pachet exact cu cincizeci de mii de lei?…

Se duse de-a dreptul la magazinul unde se vindeau automobile și se opri în fața vitrinei din colț. Se liniști. Motorul de barcă era tot acolo. Pe la ora prânzului, porni spre casă. Făcu un mic ocol, să poată să treacă și pe la fabrica de hârtie. Dacă evadatul mai era acolo, fără îndoială i-a citit misiva, avea *să* vorbească cu el. Dacă nu-i va răspunde, înseamnă că nu mai e acolo și va trebui să-și recupereze actul de proprietate. De ce naiba n-a transcris scrisoarea pe o altă bucată de hârtie? Și ce dacă ar fi întârziat la cursuri? Poate că ar fi fost chiar mai bine, nu ar mai fi luat acel patru blestemat.

Strada fabricii de hârtie era pustie. În colțul străzii erau doar doi

copii, își spălau picioarele la cișmea.

Până la poarta fabricii, Pistruiatul merse încet ca într-o doară, ca un om fără treburi importante. Se gândi mult dacă e bine să se strecoare în fabrică, sau să intre normal, să nu dea nimănui de bănuit. Se hotărî la cea de a doua variantă. Intră în curte, fluierând dar imediat după doi pași se opri. Pe iarbă, în apropierea ferestrei pe unde pătrunsese evadatul, stăteau doi oameni trântiți pe iarbă. Desigur, agenți, îi trecu repede prin minte și se gândi ce o să le răspundă la întrebări. Dar oamenii nu-i dădură nicio importanță. Mâncau salam de pe niște ziare și rupeau cu mâna bucăți mari dintr-o pâine de casă. Pistruiatul își continuă dru mul. Cei doi, după îmbrăcăminte, păreau muncitori. Unul dintre ei, cel cu șapcă, se întoarse spre Pistruiat, dar avea gura plină cu mâncare. Pistruiatul i-o luă înainte:

— N-ați văzut cumva un câine mare negru, lățos și cu capul cât o buturugă? i..

— Nu, îi răspunse în cele din urmă muncitorul cu șapcă, după ce înghiți dumicatul din gură. Mă puștiule, nu știi cât e ceasul?

— Cred că e unu.

— Ți-am spus eu, se întoarse cel cu șapcă spre celălalt, un om mai în vârstă, cu niște mustăți lungi, pleoștite.

— Păi, atunci să mergem! spuse bătrânul și se ridică. Cel cu șapca strânse ziarul cu resturile de salam și se ridică și el în picioare.

— N-am văzut niciun câine, băiatule… În orice caz în jumătatea de oră cât am stat aici, nu l-am văzut… Poate să fie după clădire.

— Mulțumesc, răspunse Pistruiatul și porni spre fundul curții. Ar fi fost acum stupid să se întoarcă, să vadă oamenii că de fapt venise pentru altceva. Se uită după fiecare tufă și striga cât îl ținea gura:

— Calule!… Unde ești, Calule!…

Cu coada ochiului privi spre cei doi muncitori. Era convins că oamenii erau agenți, că au fost special postați în curtea fabricii să vadă cine vine pe aici, cine ia legătură cu evadatul. Poate că între timp au și fost la subsol. Muncitorii însă nu-i dădură nicio importanță. Porniră spre poartă și dispărură după zid. Cu pași de pisică, Pistruiatul porni în urma lor, să vadă dacă se îndepărtează cu adevărat. Când își scoase capul de după zid, muncitorii tocmai ajunseseră în colțul străzii și se opriră lângă cișmea. „Beau apă”, gândi Pistruiatul. Așteptă până ce muncitorii își astâmpărară setea și porniră mai departe; abia după aceea intră din nou în curtea fabricii. Nu mai voia să piardă timpul, se duse de-a dreptul la fereastră și sări. Coborî scările și, abia când ajunse în dreptul porții șobolanilor, se opri și se dădu cu un pas îndărăt.

— Alo, eu sunt Pistruiatul…

De dincolo nu se auzi nimic și tocmai când se convinse că evadatul nu mai e acolo, auzi un mic zgomot ca și cum cineva și-ar fi târât un

picior.

— Ești singur?

Vocea evadatului, în loc să-l sperie pe Pistruiat, îl liniști… „În sfârșit”, își spuse, și răspunse cu întârziere. De astă dată cu vocea mai scăzută:

— Da, domnule, ce aș putea face pentru dumneavoastră?

— Știu eu… E ora prânzului, nu-i așa?

— Da, domnule.

— Nu mai îmi spune *domnule!*

— *Da,* – domnule!

Până diseară, eu oricum nu pot să ies de aici… De aceea, dacă mi-ai aduce ceva de mâncare, ți-aș fi recunoscător. Dacă ai putea să aduci și o țigară ar fi grozav. Totuși, cel mai important e să vii diseară să mă ajuți să ies de aici. Și acum, du-te!… Să ai grijă să nu te vadă cineva…

— O să am grijă, domnule?

Urcă treptele încet și, când ajunse lângă fereastră, auzi huruitul unui motor. Zgomotul crescu în intensitate și atunci Pistruiatul recunoscu mașina poliției. Era tot cea de ieri, neagră, cu o stea în trei colțuri pe bot. Se retrase în așa fel, să nu slăbească mașina din priviri. Mașina se opri. Întâi coborî comisarul Bălan. Pistruiatul îl recunoscu imediat. Comisarul nu mai părea atât de important ca și ieri. Ocoli mașina și deschise portiera unui individ în vârstă, cu păr alb, care coborî anevoie din mașină.

— Poftiți, domnule Comănescu!

Omul în civil își îndreptă șalele; purta ochelari negri ca orbii și o pălărie cenușie, cu boruri foarte largi.

— Asta e curtea, domnule Comănescu… Dacă ieri n-am fi întârziat un minut, acum puteam fi liniștiți…

Comănescu își plimbă privirile peste zidurile scorojite ale fabricii; părea plictisit. Spuse cu voce tărăgănată:

— Cred că a fost ajutat

— Asta e și părerea mea, domnule Comănescu, grăbi să-i dea dreptate comisarul. Un om cu cătușe la mâini nu poate face un pas fără ajutorul cuiva. Și asta, arătă spre fereastră, e fereastra despre care v-am vorbit.

Pistruiatul se lipi și mai mult de zid, și-și opri răsuflarea.!

Lui Comănescu fereastra nu-i spunea nimic. Mormăi un „da” abia perceptibil și se îndreptă spre mașină. Comisarul Bălan, politicos, îi deschise portiera și, după ce Comănescu se instală în mașină, își șterse fruntea asudată. Ocoli mașina, apoi urcă și el alături de Comănescu. Mașina demară. Mult mai liniștit, Pistruiatul urmări cum virează spre poarta cea mare. Când nu mai auzi motorul deloc, abia atunci răsuflă ușurat. Escaladă fereastra și porni încet spre poartă, dar nu ieși în stradă decât după ce se convinse că mașina nu mai era acolo.

În dreptul cișmelei se opri și el, bău apă, apoi își continuă drumul. Spre casă. Când traversă podul peste Mureș, îi descoperi pe cei doi muncitori care fuseseră în curtea fabricii. Încărcau cu lopata niște camioane cu pietriș. Alături de ei, o dragă scormonea prundișul.

— Ce-i, puștiule, ți-ai găsit câinele?

— Nu.

Nu mai lungi conversația deși draga, cu „vedrele" legate de lanț, îl atrăgea.

Pe Calu îl întâlni imediat după pod. Stătea tolănit la umbră. Când îl văzu pe Pistruiat, se ridică sprinten și se năpusti asupra lui. Pistruiatul abia avu timp să se ferească, își scoase ghiozdanul și puse hamurile în gura câinelui.

— Ia, du-mi tu asta, meștere!… Dar să știi că e greu. Am un patru cât podul ăsta de mare.

Calu mârâi, apoi porni după el. În colțul străzii Semaforului, Pistruiatul se auzi strigat. Era Mircea.

— Viiii dduupă masssă la fabrică?

— Nu. Nu ne mai lasă poliția.

— Șșși pppentru aaasta ești supărat?

— Nu pentru asta. Am luat un patru la istorie.

— Șșși eu am lluat doi…

— Ai luat un doi… Era bucuros că nu era singurul care a luat o notă proastă.

— Nnnu, ddoi de cinci.

— Cu doi de cinci eu aș fi doctor… Du-te!

Mircea nu pricepu unde îl trimite. Își schimonosi fața a mirare și întrebă mai greoi ca de obicei:

— Uuuuunde să mmmă duc?

— Acasă.

— Tu tu tu nu vii?

— Nu, am treabă…

— Undeee aai tttu treabă?

— La bancă. Vreau să vând fabrica… Dacă tot nu ne mai putem juca acolo!

AJUNS ÎN STRADA SEMAFORULUI, comisarul Crețu puse mâna pe umărul șoferului.

— Aici.

Mașina frână brusc și opri chiar în dreptul casei Pistruiatului. La ora aceea a prânzului strada era pustie, vântul iscat de aiurea aducea valuri de praf și bucăți de hârtie.

După vizita făcută la școală, Crețu se duse repede la comisariat, îl căută pe Bălan, dar acesta era plecat cu Comănescu. Obosit, mai mult de căldură decât de alergări, Crețu se așeză într-un fotoliu de piele și-

și întinse picioarele pe covorul persan. Desigur, aici în birou e mult mai ușor să fii comisar decât pe teren. Știa că e nedrept, prea multă muncă de teren nu făcuse încă, abia cu câteva săptămâni în urmă fusese mutat la secția politică și nu pentru că ar fi avut vocație pentru această meserie, ci voia pur și simplu să scape de front. Primise vreo patru sau cinci ordine de încorporare; cei de la București i-au respins toate cererile. Singura lui șansă era să se angajeze într-o unitate militarizată. Terminase dreptul de un an, un timp alergase după un post de jurisconsult la fabrica de vagoane, dar un ofițer din comandamentul militar al uzinei era un vechi dușman al familiei și îi punea piedici de netrecut. Pe vremea aceea o cunoscuse într-o societate pe Ilinca Comănescu, fiica comisarului regal și, la insistențele ei, tătucu îi făcu rost de un post la poliție. Colegii îl priveau pieziș, știau că e protejatul șefului, nu se puteau lega de el, dar îi făceau șicane. De aceea l-au și repartizat la „Moravuri". Munca era ușoară, și-a făcut de cap, scandalurile au ajuns până la urechea lui Comănescu, acesta îi interzise să-i mai calce pragul casei. Invidioșii, în frunte cu Bălan, l-au transferat la „Politic", să-l pună la muncă. Acum, dacă ar fi reușit să se evidențieze într-o acțiune, situația lui s-ar fi schimbat, dar Crețu nu era nici ambițios și nici destul de deștept ca să mimeze asta. Trântit pe fotoliul de piele din biroul lui Bălan chiar se bucură că până acum n-a dat ochi cu comisarul. Ce ar mai fi putut să-i spună? Că a dus la bun sfârșit misiunea. Că a găsit un puști pistruiat și i-a aflat și adresa? Desigur, prefera chiar o astfel de misiune decât frontul. Așteptându-l pe Bălan, se întrebă ce mutră ar face acesta dacă i-ar spune că a reușit să dea de urmele lui Andrei Bogdan. Și, la urma urmei, de ce n-ar \fi chiar el norocosul care să-l prindă? Poate chiar Pistruiatul ar putea să-l ajute. În fond ce o să facă Bălan după ce-i va da adresa puștiului? O să ordone o percheziție în casa acestuia. Dacă o să dea acolo de o urmă care să-l apropie de evadat, meritul va fi fără îndoială al lui Bălan. Dar de ce să culeagă el roadele muncii lui? Dintr-odată misiunea pe care o avusese i se păru importantă și-l năpădiră sudorile. Se ridică de pe fotoliu, mulțumi destinului că Bălan fusese ocupat și ieși repede din încăpere. Coborî în goană scările și-l căută pe dispecer.

— Nicule, dă-mi o mașină!

— Mașină, de ce?

— Nu pot să-ți spun.

— Iar eu nu pot să-ți dau mașină. Ce să scriu aici, arătă spre o condică slinoasă. Mașină, domnului comisar Crețu. Motiv? Plimbare de plăcere…

— Am dat de o urmă care duce spre evadat.

— Vorbești de Andrei Bogdan?

— Mai e și un alt evadat?

— Spune-mi…

— Nu pot să-ți spun nimic. Și pereții au urechi…

— Mă Crețule, începi să ai stofă de polițist.

În timp ce dispecerul îi întocmi hârtiile pentru mașină, Crețu se felicită pentru ideea pe care o avusese. Acum începu să creadă în ea, era convins că percheziția din strada Semaforului va da roade. Plin de importanță coborî în garaj, urmărit de privirile invidioase ale colegilor. În clipa aceea își dădu seama că meritele unui comisar se măsoară numai cu aerele pe care și le dă. Cu o mină de om îngândurat, se așeză lângă șofer și, în fața acestuia, își verifică pistolul. Ofițerul de serviciu, informat de dispecer, îi dădu doi gardieni să-l însoțească. Crețu mulțumi cu o ușoară înclinare a capului, apoi indică șoferului adresa.

În strada Semaforului, n-o găsi decât pe mama Pistruiatului. Părea o femeie obosită, ștearsă, cu doi ochi mari, mirați. Încă din prag, Crețu, plin de importanță, își scoase pistolul.

— Unde e Bogdan?

Mama Pistruiatului, speriată de arma comisarului, abia reuși să îngaime:

— Care Bogdan?

— Cel care a evadat ieri. Împinse ușa cu piciorul, apoi se întoarse spre cei doi gardieni: Verificați, băieți, fiecare ungher!

Gardienii, polițiști de profesie, cutreierară toate încăperile; deschiseră ușa și la cămară, se uitară în fiecare dulap, pe sub paturi.

Crețu, așezat pe un scaun de bucătărie, aștepta rezultatele. Din cauza jenei pe care o simțea față de femeia obosită, îi ocolea privirile. Era convins că în clipa aceea toți cei de la poliție erau informați de acțiunea lui; pentru o clipă devenise erou și povara acestei idei îl apăsa ca o greutate reală. Unul dintre gardieni șopti abia perceptibil:

— Nimic, domnule comisar!

Supărat, Crețu ordonă o percheziție totală și gardienii răvășiră toată casa. Vecinii de peste drum, curioși, intraseră în curte și priveau înspăimântați cum polițiștii răstoarnă toate sertarele, se uită pe după tablouri.

— De ce toate astea? întrebă mama Pistruiatului când își mai reveni.

— Fiul dumneavoastră s-a întâlnit ieri cu un evadat. Poate l-a ascuns în casă…

— În sertar?

— Nu în sertar, dar o urmă tot putea să lase. Ce v-a spus fiul dumneavoastră ieri?

— Nu mi-a spus nimic.

— N-a vorbit de evadat?

— Nu.

— Unde e cheia podului?

— Podul nu este închis.

Un agent urcă în pod, dar acolo, în afară de afumături, nu găsi decât niște mobile vechi, aruncate la reformă, și câteva lăzi goale. Celălalt agent și Crețu coborâră și în pivniță, dar nu găsiră nici acolo nimic. După două ore de agitație, Crețu renunță.

Urmăriți de curioșii de pe stradă, se instalară în mașină și nu rămase în urma lor decât un nor albăstrui de gaz și miros de benzină arsă.

După vreo jumătate de oră sosi și Pistruiatul. Primul lucru pe care-l observă fu butoiul cu apă răsturnat: sub un cerc plesnit, câteva doage ca niște coaste rupte, stăteau sub șuvoiul de apă al pompei. Nu-și amintea ca vreodată butoiul să fi fost mutat din loc. Mirat, deschise ușa bucătăriei și rămase pironit locului: masa era mutată din loc, sertarele bufetului trase și perdelele de la toate ferestrele rupte.. Mama apăru cu ochii plânși, din dormitor.

— Ce s-a întâmplat, mamă?

— Ce, parcă tu nu vezi!… Razia, și numai din cauza ta! De ce ți-a umblat gura?

— Nu înțeleg, mamă…

— Nu înțelegi, nu înțelegi… Ai fost ieri la fabrica de hârtie?

— Am fost.

— L-ai văzut pe evadat?

— L-am văzut.

— De ce ai spus asta?

— Trebuia să spun. Polițiștii m-au găsit acolo, nu puteam să spun că nu l-am văzut. Nu eram singur, era și Mircea acolo… Ala bâlbâitul, îl știi tu…

— Trebuia să spui că n-ai văzut nimic… Din cauza ta au răsturnat toată casa. Am trimis pe cineva după taică-tu… Să vezi tu numai…

— Ce să văd, mamă!…

— A, ești și obraznic… Du-te în pivniță, sau în pod, să vezi ce au făcut acolo…

Pistruiatul socoti că e mai bine, dacă iese din casă, să nu fie nevoit să discute cu maică-sa. Așa nervoasă nu putea fi lămurită acum. Îi păru bine că n-a vorbit acasă nimic despre evadat. Cine știe, mama, speriată cum a fost în timpul raziei, ar fi putut să pomenească de el. Urcă în pod. Mama probabil își imaginase doar ce au făcut polițiștii în pod; realitatea era că nici nu aveau ce face aici: au mutat câteva lăzi și au răsturnat bicicleta cea veche. Când dădu cu ochii de cârnați, își. Aduse aminte că evadatul îl rugase să-i aducă ceva de mâncare. Nu stătu mult pe gânduri, rupse o bucată de cârnat mai acătării și-o vârî în sân. La ușa podului se uită în jur dacă nu cumva mama e prin curte; nu era acolo. Coborî repede ca și cum s-ar fi grăbit să arunce o privire

și în pivniță, ocoli casa. Ascunse cârnatul în stiva de lemne, apoi cu pași înceți coborî și în pivniță. În pivniță deranjul era mult mai mare decât în pod: aici au mutat din loc până și butoaiele cu murături și au răsturnat lada cu cartofi. Urcă repede, ca mama să nu-l pună să facă ordine acolo. Trebuia neapărat să plece după-masă de acasă, evadatul îl aștepta. Când intră în bucătărie, tata era deja acolo: stătea călare pe un scaun, asculta văicărelile mamei și zâmbea; avea un fel ciudat de a zâmbi, ironic. Cum dădu cu ochii de fiul său, se ridică de pe scaun și-i făcu semn să-l urmeze. Intrară în camera Pistruiatului. Aici totul era orânduit, mirosea a săpun de spălat. Tata închise ușa după el, apoi se strădui să pară cât mai indiferent. Se așeză pe un scaun, își aprinse o țigară și privi mult timp fuiorul de fum care urca destrămându-se spre tavan:

— Ascultă mă, unde l-ai văzut tu pe evadat?

Așteptând răspunsul continuă să privească fumul. Pistruiatul nu știa cu ce intenție îl întreabă taică-su. Deveni precaut.

— L-am văzut când alerga prin curte. Atât. Polițiștii m-au întrebat unde s-a ascuns. De unde era să știu!…

— Dar chiar dacă ai fi știut, nu trebuia să le spui, nu-i așa?…

— De ce, tată?

— Uite așa! se ridică de pe scaun, îl întoarse și se așeză din nou călare pe el. Așa îi plăcea să stea, rezemat cu brațele de spătar.

— Nu e bine ca un răufăcător să fie arestat?

— Un răufăcător, da. Dar ți-am spus că evadatul e un deținut politic!

— Eu n-aveam de unde să știu, tată! Și chiar dacă aș fi știut, nu pentru asta nu i-aș fi ajutat pe polițiști, ci pentru că unul dintre ei m-a lovit.

— De ce te-a lovit?

— Nu știu. Adică știu: erau supărați că n-au dat de fugar.

Povesti pe îndelete toate câte s-au întâmplat în curtea fabricii omițând doar faptul că l-a întâlnit pe evadat, că știa unde se află.

Observă că taică-su îl ascultă cu mare atenție, ca niciodată până atunci. Ar fi vrut să pună și el câteva întrebări, dar mama îi chemă în bucătărie. Tata porni înainte, Pistruiatul se luă după el, dar descoperi că taică-su își uitase țigările pe noptieră și că mase în urmă. Luă repede o țigară și o ascunse în buzunarul de sus al cămășii.

În bucătărie, înainte ca maică-sa să-l îndemne la lucru, spuse cu voce tare să-l audă și taică-su:

— Ar trebui să mă apuc de: lecții. Mâine am matematică și domnul profesor mi-a promis că m-ascultă.

— Păi cine te oprește să ți le faci? întrebă maică-sa supărată. Până la urmă ai să spui că rămâi repetent din cauza noastră.

— Nu, mamă, dar nu știu ce trebuie să învăț. Când a venit azi

comisarul la școală și m-a chemat în cancelarie, nu m-am mai dus la cursuri.

— Dar ai colegi de la care să afli.

— Am.

— Și vrei să-ți spun eu la care să te duci?

— Nu, mamă. Mă duc la Caragea.

Încă în timp ce vorbea, ochise o felie mare de pâine pe masă.

— Bine, și să te întorci repede… Va trebui să ne ajuți și tu… Ce-i cu pâinea aceea? E mai mare decât tine!… N-ai s-o mănânci!…

— Ba da, mamă, și ca să fie mai convingător mușcă din ea. O s-o mănânc că mi-e o foame de lup. Ce am mâncat astăzi? Supă de cartofi!…

Taică-su zâmbi pe sub mustăți și-și întoarse privirile să nu-l vadă mama.

— Vorbești ca taică-tu, împielițatule!… Hai, du-te odată!…

PISTRUIATUL NU REUȘI să iasă în stradă decât după vreo jumătate de oră: trebui să-și facă de lucru prin curte, să scape de sub supravegherea maică-sii, să poată lua cârnatul din stiva de lemne.

— Ce tot te învârți prin curte? Dacă nu ai de gând să te duci, mai bine ajută-mă!…

— Mă duc, mamă, mă duc, dar nu văd găina albă… N-am văzut-o nici când m-am întors, cine știe, poate a sărit gardul la vecini în timpul percheziției…

— Lasă tu găinile… Te duci?…

— Mă duc, mamă!…

În cele din urmă, cu pachetul de mâncare sub braț, Pistruiatul porni agale pe strada Semaforului. Lângă cișmea îl aștepta Calu.

— Ce-i cu tine, potaie?… De ce nu te duci acasă? Dacă află băcanul că iar ești cu mine”, îți face de petrecanie…

Câinele se gudură la picioarele lui; avea ochi mari, umezi.

— Bine, bine, te iau și pe tine, numai să nu mă încurci.

Câinele, ca și cum ar fi înțeles cele spuse, o luă înainte. Știa drumul de mult.

Acolo, în curtea fabricii de hârtie s-au împrietenit. Băcanul închiriase mai demult o încăpere chiar în incinta fabricii, unde își depozitase mărfurile nealterabile, să nu le descopere fiscul în timpul unui control la băcănie. Era război, aprovizionarea se făcea cu greu și nu rezistau decât descurcăreții. Băcanul era unul dintre aceștia. Era cea mai bine aprovizionată băcănie din cartier. Depozitul din fabrica de hârtie fusese pus în paza câinelui. Nu era zi ca Pistruiatul să nu-i aducă ceva de mâncare, uneori își sacrifica sandvișurile pe care și le lua pentru pauza mare, alteori îl hrănea cu caramele. Asta bineînțeles numai atunci când reușea să dea câte un șut mai puternic automatului

instalat în sala de așteptare a gării. Automatul era vechi, la fel ca și caramelele.

Abia când au ajuns la fabrică, îi păru rău Pistruiatului că a luat câinele cu el. Poate o să-l încurce în timp ce-l va ajuta pe evadat să părăsească fabrica. De aceea, în apropierea porții îi porunci să se așeze la umbra unui tufiș.

— Tu, Calule, rămâi aici!… Dacă te iei după mine, mă supăr! Acum n-ai cu ce să mă ajuți. Ai înțeles?…

Câinele lătră de două ori.

— Păi dacă latri, mă încurci, potaie! Și dacă vii după mine, stricăm prietenia.

Porni încet spre fereastra care dădea în coridorul cu lespezi și trase de câteva ori cu coada ochiului să vadă dacă îl ascultă sau nu Calu. Câinele stătea sub tufiș cu limba scoasă de un cot. Era cald, abia respira.

În fața porții șobolanilor, Pistruiatul îl strigă pe evadat:

— Domnule!…

Trecu o bună bucată de timp până ce acesta îi răspunse:

— Ești singur?

— -Da, domnule.

— Nu te-a urmărit nimeni?

— Nu, domnule.

— Ți-am mai spus să nu-mi mai spui *domnule!*

— Da, domnule, adică, da…

Nu știu cum să se corecteze.

Din încăperea alăturată auzi zgomot, apoi pe spărtură apăru întâi capul, pe urmă umărul evadatului. Neras, avea o înfățișare fioroasă. Pistruiatul se cutremură, pentru o clipă se gândi să șteargă putina, dar simțurile parcă nu i-ar fi dat ascultare. Rămase încremenit. Evadatul se ridică. Pistruiatului

i se păru că e un alt om, mai înalt decât cel pe care îl văzuse cu o zi în urmă escaladând gardul. Parcă și umerii îi erau mai lați, mai puternici. Evadatul încă purta cătușele la mâini, se uită în jur, apoi îl prinse pe Pistruiat de umeri.

— Cine te-a trimis?

Vocea, poate din cauza ecoului, păru mai sobră, mai răgușită. Pistruiatul nu știu ce să răspundă. În orice caz numai la întrebarea asta nu s-a așteptat. Îngăimă abia perceptibil:

— Nimeni.

Evadatul îi strânse și mai tare umerii:

— Minți!…

— Nu mint, domnule… Mă doare…

Evadatul slăbi strânsoarea. Trăsăturile feței i se destinseră, se liniști.

— Iartă-mă!…

Brusc, Pistruiatului îi veni să plângă.

— Am crezut că, dacă o să vă ajut, o să-mi mulțumiți…

Buzele evadatului se strâmbară într-un surâs amar și Pistruiatul mai mult bănui decât văzu că, omului din fața lui, îi căzură umerii.

— Desigur… Dar știi, un om hăituit ca mine, care nu produce decât neplăceri…

— Să știți că am și avut neplăceri din cauza dumneavoastră…

— Neplăceri?

— Da. A fost poliția la noi și a făcut o percheziție…

Evadatul păli: – De ce?

— Pentru că am fost în curtea fabricii când dumneavoastră v-ați strecurat în clădire. Au crezut că v-am ajutat și v-am ascuns la noi acasă.

Un timp, evadatul rămase tăcut, privi peretele umed și spuse mai mult ca pentru ei:

— Acum cea mai bună ascunzătoare ar fi la voi. Știi, poliția nu se întoarce curând în același loc unde a făcut o descindere. Dar nu mai vreau să vă creez neplăceri. Ai adus ceva de mâncare?…

— Da, desigur, am și uitat să…

Luă pachetul de sub braț și în clipa aceea observă că mâna stângă a evadatului e plină de sânge închegat.

— Sunteți rănit… Aș putea să vă ajut cu ceva?

— Nu.

Încercă să desfacă pachetul, dar nu reuși. Pistruiatul îl ajută și evadatul începu să înfulece.

— Spune, de ce mă ajuți tu pe mine?

— Nu știu. A, ba da… Ieri domnul comisar mi-a dat un șut în fund.

— Și pentru atâta lucru îți primejduiești viața?

Era convins că evadatul exagerează. Cu toate astea îi păru bine că omul din fața lui îi dădea importanță.

— Cum o primejduiesc?

— Prin faptul că nu mă trădezi.

— Dar asta n-aș face niciodată, spuse Pistruiatul, ca și cum ar fi fost vorba de un lucru fără importanță. Nici măcar atunci când ne jucăm de-a hoții și vardiștii. Asta e o regulă… Și aș vrea foarte mult să nu vă prindă… Știți, ieri când au fost polițiștii aici, uitați, așa am strâns pumnii, să nu vă prindă.

Împinse pumnii strânși în fața evadatului.

— Și asta ajută la ceva?

— Desigur, se grăbi Pistruiatul să-i răspundă. E un semn verificat. Odată n-am știut lecția la română și am ținut pumnii să nu mă scoată la tablă. Și nu m-a scos.

Politicos, evadatul înghiți dumicatul și răspunse foarte serios:

— Va trebui să învăț și eu figura asta.

Își întinse mâinile spre Pistruiat, apoi își încleștă degetele în pumni.

— Nu țineți bine degetul mare, râse Pistruiatul. Trebuie să-l ascundeți în palmă. Și în asta e o regulă.

Evadatul zâmbi din nou: ochii îi deveniră senini, foarte curați.

Își ascunse degetele mari în palmă, pe urmă, când Pistruiatul se arătă mulțumit, continuă să mănânce.

Pistruiatul, neștiind ce să facă, se așeză pe treaptă și în clipa aceea își aduse aminte de țigara furată. O scoase din buzunar și o întinse evadatului.

— E cam boțită, dar cred că o să vă placă și așa…

Evadatul lăsă mâncarea și puse țigara între buze. Se vedea de la o poștă că fiecare mișcare îi provoca dureri, se strâmba la față, dar încerca să nu se trădeze. Pistruiatul îi aprinse țigara. Evadatul se transfigura după primul fum.

— Asta e prima țigară după patru luni…

Trase fumul adânc în plămâni și-l suflă chiar în față, să-l poată privi cât mai mult. Aerul stătut făcu ca fumul să plutească în fața lor compact ca și cum ar fi fost atârnat de tavan.

Pistruiatul își dădu seama că era un moment excepțional și nu voia să-l scurteze. Se întoarse spre perete și cercetă cărămizile.

— Știi, când fumez, spuse evadatul într-un târziu, îmi vin idei năstrușnice. Nu știi cumva cum s-ar putea scoate cătușele astea?

— Dacă știam că aveți cătușe, aduceam o daltă sau un bomfaier…

— Vorbești ca un adevărat lăcătuș. Cunoști fabrica asta?

— Fiecare ungher, se grăbi să răspundă Pistruiatul.

Socoti că nu era momentul să-i spună că-i a lui. Ar fi sunat a îngâmfare.

— Atunci ar trebui să găsim locul unde a fost atelierul mecanic. Acolo am putea găsi o unealtă…

— Eu o iau înainte și dumneavoastră mă urmați la câțiva pași. Să nu vină cineva…

— Există această posibilitate?

— Desigur… Dar dacă vreți, puteți să rămâneți și aici… Găsesc eu ceva și singur…

— Nu, mergem împreună.

Fostul atelier mecanic era în partea cealaltă a clădirii. Ca să pătrundă, trebuiră să desfacă niște scânduri de la o ușă baricadată. Intrați în atelier, puseră scândurile la loc dar imediat fură nevoiți să le scoată din nou. Cu scândurile fixate nu se vedea nimic.

Afară, soarele mare și roșu se ascunsese pe jumătate în spatele clădirilor de pe partea cealaltă a Canalului morii. Aerul rarefiat și cald părea trandafiriu.

Evadatul resimți efortul ieșirii pe poarta șobolanilor și al escaladării ferestrei. Își ținea brațul stâng lipit de corp. Sângele infiltrat în mâneca hainei desena o pată roșie în dreptul umărului. Pistruiatul, preocupat de găsirea unei unelte, nu observă imediat acest. Lucru; abia după. Ce găsi aruncat într-un colț un baros imens. Îl ridică cu greu și se duse lângă evadat.

— Ce ziceți de ciocanul ăsta?

Evadatul, surprins de vocea băiatului, tresări, apoi începu să zâmbească.

— Ca să folosești ciocanul ăsta mai trebuie să crești cel puțin un metru.

— Vreți să spuneți că sunt mic?

— Nu, n-am vrut să spun asta, se dezvinovăți evadatul. Ești un bărbat în toată regula În clipa aceea descoperi un polizor plin de praf folosit pentru ascuțirea dălților.

— Vrei să învârți puțin manivela asta?

Pistruiatul înțelese imediat intenția evadatului. Așteptă ca acesta să fixeze cătușele pe gresie, apoi începu să învârtă manivela. Cătușele de oțel scoaseră scântei lungi ca niște cozi de cometă. Nemaiputând apăsa mâinile pe piatra de polizor, evadatul se retrase cu un pas și se strâmbă de durere. Pistruiatul văzu din nou pata de sânge pe haina evadatului.

— N-ar fi bine să vă bandajați întâi?

— Cu ce?

— Cu o cârpă, cu ceva. Am văzut dincolo de Canalul morii niște rufe agățate la uscat.

— Vrei să furi?

— Nuuu… lungi Pistruiatul vocala. Iau cu împrumut. Privi fix spre evadat să descopere efectul pe fața acestuia. Evadatul însă părea preocupat de cu totul altceva.

— Nu se poate. Dacă te vede cineva?

— N-aveți nicio grijă. În nici într-un caz eu nu mă expun. Am un prieten foarte priceput pentru asemenea lucruri!…

Porni spre ușă, dar vocea evadatului îl țintui locului.

— Stai aici!… Nu e bine să mai afle cineva de existența mea…

— N-aveți nicio grijă, încercă să-l liniștească Pistruiatul. Prietenul meu e om de încredere. Vârî două degete între buze și fluieră de două ori scurt, apoi se postă în deschizătura ușii.

Evadatul, vădit intrigat, se retrase până la zid. N-avea forță să riposteze. Era convins că fusese tras în cursă.

În spărtura ușii apăru Calu.

— Uitați, domnule, ăsta e prietenul meu!

Evadatul răsuflă ușurat. Dar Pistruiatul nu-i mai dădu nicio atenție. Ieși în curtea fabricii. Calul se luă după el. Ajunși în apropierea Canalului, Pistruiatul se lăsă pe vine și îmbrățișă capul lățos al câinelui.

— Uită-te, Calule, acum poți să mă ajuți… Am nevoie de o bucată de pânză. Albă… Vezi rufele acelea agățate pe frânghie?… Te duci și-mi aduci o cămașă… Neapărat albă, înțelegi?… Du-te!…

Câinele țâșni din strânsoarea Pistruiatului și se repezi spre albia plină de pietriș a Canalului. Ajuns la apă, își întoarse capul și privi spre Pistruiat; acesta îl mai îndemnă o dată și câinele nu se mai lăsă rugat: urcă malul, cercetă rufele și-și înfipse colții în mâneca unei cămăși. Cârligele cedară și Calu cu cămașa în gură goni spre Pistruiat. Bineînțeles cămașa se murdări de parcă n-ar fi fost niciodată spălată. Totuși Pistruiatul descoperi o mânecă nepătată și intră în atelierul mecanic.

— S-a făcut, domnule… Am un prieten foarte isteț… Scoateți-vă haina!…

Evadatul îi întinse mâinile ca să i se vadă cât mai bine cătușele.

— Operația asta n-o vom putea-o face decât după ce m-am eliberat de *brățările* astea.

Se reîntoarseră amândoi la polizor.

În mai puțin de jumătate de oră căzură cătușele. Bucuros, evadatul vru să-și miște mâinile, dar imediat se schimonosi de durere; rana de la umăr îi străfulgera tot brațul. Ajutat de Pistruiat, își scoase haina. Glonțul îi sfâșiase umărul, stofa se năclăise în rană.

— O smulgem, meștere.

Un nod crescu brusc în gâtul Pistruiatului și-i venea să vomite. Abia bolborosi:

— O să vă doară.

— Știu. Dar prefer să mă doară acum, decât să fac o infecție. Dar dacă nu poți suporta sângele, du-te după apă, fac eu operația asta.

Când Pistruiatul se întoarse cu apă, rana era curățată. Cu o bucată de pânză ruptă din cămașă și înmuiată în apă reușiră să oprească

hemoragia. Evadatul avea fața transpirată, dar nu scoase niciun geamăt, deși Pistruiatul, neîndemânatic, trebui să refacă de trei ori legătura: ba nu strânsese destul de tare și bandajul alunecă spre cot, ba greși nodul și legătura se desfăcu.

— Nu-i nimic, meștere, așa se învață o meserie. Am cunoscut odată pe unul care voia să se facă croitor și nici după șase luni nu învățase să bage ața în ac.

„Mă consideri prost", își spuse Pistruiatul și-i păru rău că nu reușise să lege rana din prima încercare.

Când, în cele din urmă, evadatul îmbrăcă și haina, se lăsa întunericul. Pistruiatul, obosit și trist, spuse fără convingere:

— Eu acum, domnule, mă duc… O să mă certe părinții că am întârziat.

— Nu mi-ai promis că mă scoți de aici?

— Ba da. Vă scot și vă arăt și drumul…

Încotro vreți să vă duceți?

— Vezi, asta e. Încă nu m-am hotărât. În orice caz aș vrea s-o luăm spre Canalul morii, nu spre strada de la poarta principală… Acolo, cred, circulația e mai redusă.

— Cum vreți dumneavoastră. Eu o iau înainte.

— Ce-i cu tine, meștere? Ce s-a întâmplat?

— Nimic, minți Pistruiatul.

— Ba da, s-a întâmplat ceva. Pari supărat.

— Credeți că dacă m-aș face croitor, n-aș învăța în jumătate de an să bag ața în ac?

— Va să zică asta el… Nu fi prost, meștere. N-am vrut să te jignesc. Tu, sunt convins că, după trei luni, ai putea face un costum întreg. Hai să mergem!

Neconvins, Pistruiatul porni spre ușă și ieși în curte. Când se dumiri că nu e nimeni prin apropiere, îl strigă pe evadat.

— Poftiți, domnule…

Evadatul ieși și el din atelierul mecanic, cercetă curtea, apoi, cu pași de pisică, se luă după Pistruiat. Acesta se grăbi: coborî în fugă spre vad și nu-și întoarse privirile decât când ajunse pe malul celălalt. Spre mirarea lui, evadatul era lângă el. Se întrebă cum de nu i-a auzit pașii, cum de nu i-a simțit răsuflarea dacă tot timpul a fost în spatele lui. Acum, în întuneric, nu-i mai putea distinge trăsăturile feței, dar ochii își păstraseră licăririle acelea ciudate.

În jur, casele mici, de paiantă, aveau obloanele trase, nu era nicio lumină prin apropiere.

— Acum încotro o luăm?

Evadatul rămase o clipă pe gânduri, apoi se hotărî:

— Tu o iei înainte. Eu am să te urmez de la vreo douăzeci de pași. Să nu-ți întorci niciodată privirile înapoi. Mergi tot timpul înainte ca

un om care știe unde se duce. Înțelegi?

— Da, domnule.

— Dacă ți se pare că te urmărește cineva, sau dacă ți se pare că ceva nu este în regulă te oprești și te prefaci că strănuți. Dacă strănuți, eu am să dispar. Știi unde e zidul cetății?

— Știu!

— Foarte bine. Dacă eu dispar, peste o oră, dar exact peste o oră, ne întâlnim la zidul cetății.

— Și ce fac eu o oră în oraș?

— Te plimbi… Acum e totuna… Chiar dacă iei bătaie de la ai tăi că ai întârziat… Mi-ai promis că mă ajuți, nu?

— V-am promis… Dar dați-mi înapoi actul de proprietate… Pe spatele lui am scris misiva către dumneavoastră.

Evadatul zâmbi din nou.

— L-am citit și eu. Felicitări pentru fabrică. Să știi că ești acum *capitalist*. În orice caz, singurul capitalist simpatic.

Conform înțelegerii, Pistruiatul o luă înainte: în fața pasarelei de peste liniile ferate vru să se întoarcă să vadă dacă evadatul îl însoțește sau nu, dar se ținu de promisiune și nu-și întoarse privirile. În timp ce urca scările îi trecu prin minte că evadatul de mult nu mai e pe urmele lui. De aceea i-a și spus să nu se uite spre el, să nu vadă încotro a luat-o. Nemaiputând răbda, trase cu coada ochiului înapoi. Evadatul tocmai apăru la capătul scării. Pistruiatului începu să-i placă aventura. Mai văzuse el undeva într-un film o urmărire din asta, dar acolo urmăritul era urmărit cu adevărat.

Dinspre depou, un vânt rece aducea miros de cărbune și fum. Praful de cărbune îi pătrunse în nări și, brusc, strănută. Repede își întoarse privirile spre evadat: acesta tocmai cobora scările și se pierdu printre trecători. Pistruiatul porni după el, dar nu-l mai găsi. Supărat că va trebui să piardă o oră prin oraș, porni spre cetate. Mai demult, până nu intraseră nemții în oraș, aveau voie să se joace și printre ruinele cetății. Acum accesul era interzis; la poarta mare erau santinele și se vorbea că nemții au făcut acolo un depozit de muniție care, dacă ar exploda, ar arunca tot orașul în aer.

Mergând încet, fără țintă, descoperi că tot orașul era împânzit de patrule. Se întrebă cum de nu le-a văzut până la pasarelă. Să fi fost cufundat în misiunea pe care o îndeplinea sau, pur și simplu, nu i s-a părut ciudat că treceau patrulele pe lângă el. Se uită spre turnul bisericii: ceasul arăta nouă și un sfert. Acasă tata probabil își pregătește cureaua pentru o „discuție”; așa spunea el programului de bătaie: *discuție*.

Fix la zece și un sfert îl găsi pe evadat. A apărut din spatele unui crenel și Pistruiatul se miră că nu-l văzuse venind; era convins că evadatul a venit la cetate imediat după ce s-au despărțit. Dar atunci de

ce i-a spus să se întâlnească numai peste o oră? Hotărî să-l întrebe acest lucru. Evadatul se opri lângă el și-l trase în umbra unei adâncituri.

— Ce s-a întâmplat?

— Vă rog să mă scuzați, dar am strănutat cu adevăratelea… Dar n-am să mai strănut. Vă promit…

— Ba da. Dar numai conform înțelegerii noastre; când este cazul.

— De ce ați spus că ne întâlnim numai după o oră? De la pasarelă până aici nu faci nici treizeci de minute.

— Da, dar tu ai fi putut să strănuți și la gara triaj. De acolo cum ai fi ajuns până aici…

— Aveți dreptate, la asta nu m-am gândit… încotro mergem?

— Încă nu știu… Poate la gara triaj… Știi unde e Foișorul de foc?

— Știu.

— O luăm într-acolo. Pe urmă mă descurc eu…

— N-ați vrea totuși să veniți până mâine la noi acasă…

— Cum adică? Ai vorbit cuiva despre asta?

— Nu, dar dumneavoastră mi-ați spus că acum la noi ar fi cea mai bună ascunzătoare, că poliția niciodată nu se întoarce imediat în același loc…

— Și unde să stau? Ce o să spună ai tăi?

— N-or să afle. Vă ascund în pod. O noapte, și pe urmă, dacă nu vă place, plecați… N-ați văzut, tot orașul e plin de patrule…

Evadatul rămase tăcut, calculă în gând șansele de reușită. Se vedea pe el că acceptase propunerea Pistruiatului. Spuse:

— Dar pentru asta ar trebui să fim prieteni… Ai vrea să fii prieten cu un pușcăriaș?

— Dumneavoastră nu sunteți pușcăriaș…

— De unde știi?…

— Păi asta se vede…

— Îți mulțumesc, puștiule!… Știi cum mă cheamă pe mine?

— Nu.

— Andrei. Și pe tine?

— Pe mine mă cheamă Mihai Piesa, dar prietenii îmi spun Pistruiatul… Nu e un nume chiar atât de frumos, dar eu nu mă supăr când mi se spune așa… Și ce-i dacă sunt pistruiat?

— Ai dreptate. E mai bine să ai pistrui pe față decât pe suflet. Hai să mergem. Mai ții minte ce am discutat?

— Da, dacă e ceva suspect sau mă urmărește cineva, strănut.

Un timp, Pistruiatul merse tăcut, ocolind locurile mai umblate, prefera să facă mici ocoluri decât să traverseze o stradă mai circulată. Dacă era atent, putea să distingă și pașii evadatului. Era bucuros pentru această descoperire; mai înainte nu fusese atent la pașii din spatele lui. În apropierea podului se auzi strigat. Vru s-o rupă la fugă,

făcu chiar câțiva pași mai repezi, dar își aduse aminte de evadat: nu putea să-l lase baltă în mijlocul orașului.

— Stai, Piesa!…

Își întoarse privirile și se pomeni față în față cu profesoara de istorie.

Numai la ea nu se așteptase și, o clipă, se întrebă dacă profesoara nu-l urmărise cumva.

— Ce cauți, noaptea, în oraș?

Nu răspunse decât după ce-l văzu pe Andrei că se retrage în umbra unei porți:

— Am avut treabă, doamnă profesoară… M-a trimis mama la… Și acum mă duc acasă…

— Ascultă, Pleșa, nu știi tu pe unde vine fabrica de hârtie?

— Fabrica de hârtie? Nu, doamnă, nici nu știam că hârtia se face la fabrică.

— E pe aici pe undeva. Se spune că e părăsită…

— A, știu… E pe strada Drobeta… E clădirea aceea cu un gard de piatră…

— Acolo e intrarea principală… Mi s-a spus că mai are o intrare dinspre Canalul morii…

— Nu știu, doamnă, îmi pare rău.

— Bine, Pleșa, du-te!…

Pistruiatul o luă spre podul de fier și, când auzi în spate pașii lui Andrei, se liniști.

La ora aceea târzie strada Semaforului era pustie. Andrei nu mai păstră distanța stabilită, se apropie de el și mergeau tăcuți unul lângă altul. Ajuns acasă, Pistruiatul se cpri și făcu semn lui Andrei să nu facă niciun zgomot. Îi arătă scara rezemată de ușa podului.

— Aia e scara, urcați sus și, dacă peste câteva minute veți auzi țipete, să știți cătata are curea lată și ustură grozav… Dar dumneavoastră nu vă faceți griji… Acum eu o iau înainte.

Intră în curte și rămase lângă scară până ce Andrei dispăru pe ușa podului. Îi făcu semn cu mâna, apoi își luă inima în dinți și intră în casă.

Spre mirarea lui, taică-su nu părea supărat; stătea la masă și repara un întrerupător. În casă era o curățenie ca într-o farmacie.

— Unde ai fost, meștere? Azi, mâine ai să te întorci acasă numai dimineața… Dacă aș fi lipsit eu, să vezi ce mi-ar fi făcut mamă-ta. Așa-i, mamă?…

— Tu să taci că toată ziua m-ai supărat… Parcă te-ai fi bucurat că au fost polițiștii la noi…

— Păi dacă tot nu ne vin oaspeți… Dar în loc să discutăm, mai bine pune de cină. S-a întors și domnul și, cine știe, poate pe unde a fost nu i-au dat de mâncare.

— Nu prea, preluă Pistruiatul tonul glumeț al lui taică-su.

— Parcă tu nu știi că n-am pregătit nimic!… Nu acum zece minute am bătut covoarele, pe orbește, în întuneric?… Când să fi făcut?!…

— Ai dreptate și, dacă mă gândesc bine, nu e rău că au fost polițiștii la noi. Am fi rămas cu covoarele nebătute.

— Vrei să spui că eu nu bat covoarele?

— N-am vrut să spun asta. Dar văd că tu ai chef de ceartă. Eu n-am… Vezi, poate totuși găsești ceva în cămară…

— Urcă în pod și adu niște cârnați!…

Pistruiatul tresări, apoi, roșu la față, se încordă ca un arc și rămase nemișcat de parcă cineva l-ar fi transformat într-o stană de piatră. Limba i se năclăi în gură, nu reuși să scoată niciun cuvânt. După un timp își rezemă coatele de tăblia mesei și privi buimăcit cum pregătește taică-su lămpașul ca să urce în pod. N-avea nici atâta putere să se împotrivească deși, odată cu zvâcniturile repezi ale tâmplelor, rostea în sinea lui de zeci de ori, ca o placă de patefon cu rilele stricate: „Nu trebuie să urce, nu trebuie să urce!…”

Emoțiile ultimelor ore abia acum puseseră stăpânire pe el. Li părea rău că nu mărturisise de la început totul părinților, că-și asumase întreaga răspundere pentru viața lui Andrei. Maică-sa, întorcându-se spre el, îl văzu nemișcat și se sperie:

— Ce-i cu tine, Mihai? Nu te simți bine?

Vocea cunoscută, caldă îl trezi la realitate și dintr-odată nu se mai simți neputincios.

— Ba da.

— Atunci de ce stai de parcă ai fi înghițit un par?

— Mă gândeam.

— Bravo! Noi nu ne mai vedem capul de treabă și tu te gândești… și bineînțeles, aiurea! Ajută lui taică-tu…

— Ce să-mi ajute? izbucni nervos tata. Lampa n-are petrol!…

Bombăni ceva în sine care aducea a înjurătură, apoi adăugă cu voce tare:

— Și de câte ori v-am spus să nu lăsați lămpașul gol! Într-o noapte ne pomenim cu lumina tăiată și o să bâjbâim prin întuneric ca orbeții!

— Urc eu în pod, se oferi bucuros Pistruiatul și, fără să aștepte răspuns, porni spre ușă. Cunosc podul ca palma. Mă descurc acolo și pe întuneric.

Ieșit în curte își simțea încă bătăile repezi ale tâmplelor: „Ar fi fost groaznic să urce tata”. Nu trecură nici zece minute de când îi spusese lui Andrei că podul e cel mai sigur loc din lume, și acum, printr-o întâmplare nefericită, ar fi fost descoperit. Fără îndoială, ar fi crezut că a fost atras în cursă.

Porni spre scara rezemată de zid și, când puse piciorul pe prima treaptă, apăru în curte și taică-su.

— Să te ajut?

— Nu, tată. Mă descurc singur.

— Totuși, îți țin scara.

— Nu e nevoie. E proptită bine.

— Nu mai trăncăni!…

Urcând scările se întrebă dacă Andrei își dă seama cine urcă în pod și ajunse la concluzia că nu. De aceea, vorbi tare să fie recunoscut după voce:

— Ajunge unul, tată?

— Ajunge.

În pod, în afară de dâra de lumină care cădea pieziș, prin deschizătura ușii, totul era înecat în întuneric. Cu mâinile întinse înainte, ca să nu se lovească de ceva, Pistruiatul porni spre leațurile unde atârnau cârnații.

— Eu sunt. Nu vă temeți, spuse în șoaptă când se convinse că nu poate fi auzit de jos.

— Și ce cauți aici? îl întrebă Andrei tot în șoaptă, dar Pistruiatului i se păru că acesta țipă din toate puterile.

— M-au trimis părinții după cârnați… Nu vă temeți, totul e în regulă.

— Ce tot bodogănești acolo? Se auzi vocea lui taică-su din curte. Spui poezii?

— Nu, tată… Abia acum m-am obișnuit cu întunericul.

Când peste câteva minute se văzu în bucătărie, se liniști definitiv. Era convins că se descurcase bine într-o situație extrem de grea și această convingere îl încălzi ca un cuptor.

Cină tăcut, râse la o glumă spusă de taică-su, deși gluma nu i se păru deloc grozavă, apoi mulțumi pentru mâncare și se vârî în pat. Așternuturile erau proaspete, reci, miroseau a levănțică. Înainte de a adormi, încercă să deslușească pașii care ar fi trebuit să vină de sus, din pod, dar nu auzi niciun zgomot. De bună seamă, Andrei știa să se poarte într-o ascunzătoare.

PISTRUIATUL ADORMI FOARTE TÂRZIU, după ce geamurile deveniră lăptoase și cântase și cocoșul de câteva ori: la început încercă să găsească soluții să-l scoată a doua zi din casă pe Andrei și, pe cât era posibil, înainte de a se fi întors taică-su de la fabrică. Din păcate nu era o treabă chiar așa de ușoară. Maică-sa pleca rar de acasă, va trebui s-o ademenească undeva în fundul curții, să-i spună ceva grav, că s-au îmbolnăvit orătăniile, sau așa ceva. Tot gândindu-se îi trecu somnul, închise ochii dar nu reuși să doarmă. Apoi își aduse aminte de ora de matematică și-l năpădiră sudorile; profesorul îi promisese într-adevăr că-l ascultă. Poate ar fi mai bine să chiulească.

Îl trezi maică-sa: era transpirat de parcă ar fi avut febră.

— Ce-i cu tine? Nu mai auzi nici când sună ceasul?

— Tata?

— Tata a plecat de mult… Grăbește-te, mâncarea e pe masă. Vezi să nu întârzii, că trebuie să-ți corectezi nota la matematică… Ai stat ieri la Caragea destul, sper că știi lecția pe de rost…

— Bineînțeles c-o știu, nu-ți fă griji, mamă!

Înfulecă în grabă, lăsă jumătate de ceașcă de lapte pe masă și o zbughi în curte. Își puse ghiozdanul în mers. Privi spre pod și strigă cât îl ținu gura:

— La revedere!…

Pentru o clipă avu senzația că Andrei apăruse în crăpătura ușii, pe urmă se pomeni cu maică-sa în spatele lui.

— Ce țipi ca un smintit!

— Mi-am luat rămas bun.

— Ți-ai mai luat rămas bun și în casă…

— Am crezut că o să-ți facă plăcere…

— Hai, du-te!…

Intră în clasă odată cu profesorul. Acesta nu-i dădu nicio atenție și Pistruiatul speră că profesorul a uitat de promisiune, că n-o să-l asculte. Hotărî ca pentru ora următoare să se pregătească minuțios, ca un academician. Se așeză în bancă, își strânse pumnii și se chirci să fie cât mai puțin vizibil. Profesorul își puse ochelarii, răsfoi catalogul încet, parcă mai încet ca altădată, și Pistruiatul răsuflă ușurat când auzi numele lui Breban. Înseamnă, își spuse Pistruiatul, că profesorul nu vrea să se enerveze; l-a scos pe Breban care era socotit cel mai bun la matematică, să aibă o oră plăcută. Breban se întrecu pe sine: înșiră o sumedenie de ecuații pe tablă, simplifica, dădea explicații verbale. Un timp, Pistruiatul reuși să-i urmărească demonstrația, pe urmă pierdu șirul cifrelor și, plictisit, privi pe fereastră: nu se vedea decât, răsărind dintre clădiri, turla bisericii catolice, niște țigle coclite de timp, verzui, parcă vopsite cu pensula. Tocmai se gândea dacă ar putea să se urce până la turlă cu ajutorul unei frânghii, când își auzi numele. La început crezu că îl strigă un coleg să fie atent, își întoarse privirile spre tablă, tabla era aproape toată mâzgălită, pe urmă își auzi din nou numele:

— Măi Pleșa, ai surzit?

Fără niciun dubiu, era vocea profesorului. Se ridică în picioare.

Profesorul îl privi pe deasupra ochelarilor ca și cum în clipa aceea l-ar fi văzut pentru prima oară.

— Poftește la tablă, domnule!

În drum spre tablă, zăpăcit complet, auzi ca prin vis vocea lui Breban care voia să încheie neapărat o operație:

— Două pătrimi minus, paranteză mare, două optimi plus, deschisă paranteza mică, șase pătrimi minus opt pătrimi, închisă paranteza

mică, închisă paranteza mare…

— Ajunge Breban. Zece. Treci la loc. Continuă, domnule Pleșa…

Breban, în timp ce se încrucișă cu el, îi întinse creta. Pistruiatul nu știa ce ar trebui să facă cu ea, o învârti printre degete, căută privirile profesorului, apoi se întoarse spre tablă. Spuse cu voce nesigură:

— Aceste două optimi…

Tăcu. Și de la tablă se vedea prin geam turla bisericii catolice. Desigur, ar fi fost foarte greu să ajungă până sus ajutat numai de o frânghie. Ce naiba ar trebui făcut cu aceste două optimi?

— Măi Pleșa. Tu nu te-ai pregătit…

— Ba da, domnule profesor, m-am pregătit dar știți, ieri toată ziua a fost poliția la noi și au răscolit toată casa. Au percheziționat pivnița, podul… S-au uitat până și în cotețele găinilor și m-au întrerupt mereu de la lecție.

Nu știu ce să mai spună. Dădu cu ochii de fracții și încercă să continue:

— Cele două pătrimi de aici și cele două optimi din fracția a doua…

— Măi Pleșa, tu nu vezi că fracția a doua are paranteze mari?

— Aa, da… Cele două optimi de aici… știți, polițiștii au plecat numai seara târziu…

— Și seara e mai greu să te pregătești la matematică…

— Nu, domnule profesor, dar știți…

— Știu Pleșa… Vezi acel patru din fracția întâia?…

La repezeală Pistruiatul nu știa unde e fracția întâia, căută pân ce găsi cifra patru. Bucuros spuse cu voce tare, ca și cum ar fi răspuns la cine știe ce întrebare grea:

— Îi văd, domnule profesor.

— Ți-l dau ție, spuse profesorul fără să zâmbească. În catalog, să nu-l pierzi. Și la ora următoare mai încercăm odată cu simplificarea…

Toată clasa râse cu voce tare.

În râsetele colegilor, Pistruiatul se întoarse în banca lui din fundul clasei și privi cu ochi goi tabla împestrițată cu cifre. Brusc i se păru că găsise soluția și ridică mâna.

— Ce-i, Pleșa?

— Dacă îmi permiteți, fac simplificarea acum. Cele patru optimi din prima fracție…

— Vorbești de acest patru? întrebă profesorul foarte serios, arătând cu un liniar spre acel patru cu pricina.

— Da.

— Ei, acest patru nu mai e aici. Ți-am spus doar: ți l-am făcut cadou. E trecut în catalog…

Elevii începură să chicotească și profesorul, bucuros că gluma lui fusese savurată, deveni îngăduitor și chemă pe altcineva la tablă.

Posomorit, Pistruiatul își rezemă bărbia în pumni și privi țintă tăblia lucioasă a băncii în care un înaintaș al lui își săpase inițialele, un *1* și un *S* mare.

La sfârșitul orelor, Pistruiatul părăsi ultimul clasa. Era amărât. În sinea lui era convins că ieri făcuse un lucru mare, a salvat un evadat și oamenii care îl înconjoară sunt obtuzi, nu-l înțeleg, deși ieri, efectiv n-a avut timp să se pregătească la matematică.

Pe coridor, profesoara de istorie îl ajunse din urmă:

— Ce-i cu tine, Pleșa?

— Nimic, doamnă profesoară.

Ea îl privi lung; răspunsul Pistruiatului n-o convinsese.

— Ei, nimic. Spune ce ai?

— Am luat un patru.

— Înseamnă că faci colecție.

— Ieri în orice caz n-am meritat-o. Am luat patru la istorie pentru că n-am fost atent. Ați fi putut să-mi dați un patru la purtare, dar nu la istorie.

— Și nici azi n-ai fost atent?

— Nu. Azi n-am știut lecția. N-am avut timp să mă pregătesc.

— Dacă umbli seara pe stradă…

Ar fi vrut să fie rău, să răspundă cu aceeași monedă profesoarei.

— Vreau să vă întreb, doamnă profesoară, pe dumneavoastră de ce vă interesează fabrica de hârtie…

— Am nevoie de hârtie de împachetat.

— Dar fabrica e părăsită. Și intrarea din dos, prin Canalul morii, trece prin apă.

— Ieri ai spus că nici n-ai auzit de cea de a doua intrare.

— M-am interesat între timp. Am vrut să vă fiu de folos.

— Ești obraznic!… li întoarse spatele și porni spre cancelarie.

Pistruiatul era convins că și profesoara era nedreaptă cu el. Porni spre scări și, în stradă, soarele îl orbi. Își strânse pleoapele să se obișnuiască cu lumina și în clipa aceea cineva îl prinse de braț. Tresări: era comisarul care îl căutase cu o zi în urmă la școală.

— O, ce bine îmi pare, domnule Pleșa, că ne-am întâlnit, spuse comisarul zâmbind și Pistruiatul se întrebă dacă se bucură într-adevăr sau minte.

Comisarul arătă spre o limuzină neagră.

— Poftim, domnule Pleșa!

Pistruiatul nu știa dacă comisarul glumește sau nu; rămase locului. Dar comisarului nu-i ardea de glumă. Îl înhăță și-l împinse în mașină, apoi se așeză lângă el.

— La comisariat! dădu dispoziție șoferului.

Pistruiatul se sperie: era convins că s-a aflat că evadatul se mutase la ei și se întrebă dacă n-ar fi bine să mărturisească totul de la început

înainte ca ei să-i pună întrebări. Atunci s-ar putea spune că a spus totul de bună voie, nesilit de nimeni. Privi spre comisar, dar acesta stătea cu ochii închiși, cu capul rezemat de spătar. Părea plictisit; purta aceleași haine cu reverele pătate de mâncare.

Niciodată până atunci nu fusese într-o limuzină și-i părea rău că geamurile erau camuflate cu niște perdelușe galbene de muselină și nu putea vedea afară.

Șoferul porni motorul și, demararea fusese atât de lină, încât Pistruiatul, dacă n-ar fi auzit torsul lin al motorului, nu și-ar fi dat seama că se află în mișcare.

La comisariat, Pistruiatul fu condus în clădire și omul de la poliție îl ținea atât de strâns, încât Pistruiatul tresări de durere. Hotărî să nu spună niciun cuvânt chiar dacă o să-l omoare în bătaie. Urcând spre etaj, comisarul se opri pentru o clipă:

— Ascultă, Pistruiatule, vreau să-ți dau un sfat. În biroul comisarului Bălan, unde ne ducem, e și domnul Comănescu.

— Și cine-i domnul Comănescu?

— E comisar regal.

Pistruiatul se minună. O să aibă de-a face cu oameni mari. Întrebă:

— E rudă cu regele?

— Tâmpitule!… spuse comisarul eu dispreț și-l târî după el.

La etajul întâi, după ce străbătură câteva coridoare, ajunseră într-o sală de așteptare încăpătoare unde, așezați pe niște bănci de lemn, stăteau o mulțime de oameni. Comisarul îl sili pe Pistruiat să se așeze:

— Stai aici până te cheamă. Să nu încerci să fugi că dai de dracu. Ai înțeles?

— Am înțeles, domnule comisar.

Nu-și putea imagina ce întrebări o să-i pună ăștia de aici dar, spre mirarea lui, nu era neliniștit.

Comisarul dispăru într-o încăpere alăturată și cei din sala de așteptare se întoarseră curioși spre Pistruiat: nu știau ce să creadă despre acest omuleț în pantaloni scurți, cu ghiozdanul subsuoară așteptând să fie invitat la comisarul-șef. O femeie în vârstă nu rezistă tentației și-l întrebă:

— Da’ ce-i cu tine aici, băiețaș?

La început Pistruiatul vru să-i răspundă pompos că a fost chemat la anchetă, dar se răzgândi la timp și răspunse cuviincios, cu voce ștearsă:

— Nimic, doamnă, am fost chemat.

— Asta mi-am dat eu seama. Dar de ce te-au chemat?

— Nu știu.

— Ei, nu știi, interveni în discuție un bărbat înalt, osos, cu un nas ascuțit de clovn. Doar nu vrei să spui că te-au adus la poliție degeaba! Am citit în ziare că tot orașul e plin de răufăcători minori. Ai furat?

— Nu.

— Lasă că spui tu totul aici, că ăștia nu se joacă.

Pistruiatul întoarse privirile în altă parte, în semn că pentru el discuția a luat sfârșit, și se chirci pe bancă. Ar fi dat mult să știe de ce fusese chemat, dar, după socotelile lui, dacă n-au pus pe nimeni să-l păzească și l-au lăsat cu toți ăștia din sala de așteptare, nu putea fi ceva foarte grav. Numai dacă n-au efectuat cumva încă o razie acasă și au dat de Andrei. Dar asta după calculele lui era exclus: atunci n-ar fi așteptat până la sfârșitul orelor, ci l-ar fi înhățat încă în timpul cursurilor și l-ar fi anchetat imediat acolo. În orice caz, de două zile de când l-a văzut pentru prima oară pe Andrei sărind gardul fabricii de hârtie, multe s-au schimbat în viața lui. Acum se simțea matur, un om împovărat de griji. În urmă cu acele zile, singurele lui probleme erau lecțiile și formarea unei echipe de fotbal care să-i poată înfrunta pe băieții din cartierul fabricii de zahăr.

În sala de așteptare era cald; soarele bătea pieziș geamurile mate; oamenii transpirau, își ștergeau frunțile asudate.

— Mihai Pleșa!…

Pistruiatul tresări și, urmărit de privirile curioase ale celor din jur, porni spre ușa capitonată de unde îl strigase cineva.

Intră în noua încăpere și simți cum pașii i se înfundă în covorul persan de sub picioare.

Dar nu covorul i se păru cel mai grozav, ci cele două fotolii tapisate cu catifea roșie. Fotolii atât de mari cum nu văzuse până atunci. Își roti privirile prin cameră și inventarie restul mobilierului: un dulap imens, sculptat, un birou cât două catedre de la școală, negru și, la ferestre, draperii, tot din catifea roșie.

În spatele biroului stătea comisarul care îi mototolise cândva actul de proprietate, acolo, în curtea fabricii de hârtie. Alături de el, așezat pe spătarul unui fotoliu, era încă un bărbat, mai în vârstă, îmbrăcat foarte elegant, cu o cravată galbenă la gât. Deasupra biroului plutea un nor gros de fum de țigară. Din cauza soarelui care se strecura printre crăpăturile perdelelor, fumul era transparent ca un nor scămos de primăvară. Cei doi bărbați nu i-au dat nicio atenție, nici măcar când ajunse aproape de ei. Fumau în continuare: Comisarul – trabuc, iar domnul elegant – o țigară cu mușțiuc aurit, pe care o ținea între degete de parcă ar fi fost un creion.

— Stai jos, spuse în cele din urmă comisarul din spatele biroului.

Pistruiatul se așeză pe marginea unui fotoliu și-și strânse picioarele sub el. Dacă n-ar fi fost atât de emoționat, ar fi încercat rezistența arcurilor așa cum avea obiceiul ori de câte ori se așeza pe o canapea sau pe un divan cu arcuri. Un timp așteptă cuminte încercând să tragă cu urechea la discuția celor doi, dar aceștia vorbeau în șoaptă așa că rar de tot reușea să deslușească câte un cuvânt, două. Comisarul

răsfoia filele unui dosar cu mâna în care ținea trabucul și acesta, ca o torță, risipea în aer un fuior de fum albăstrui, aromat. Trecură vreo zece minute și Pistruiatul, plictisit, era convins că cei doi au uitat de el. Tuși de câteva ori, dar niciunul dintre ei nu-i dădu nicio atenție. Neavând ce face, începu să deseneze cu degetul pe plușul roșu al fotoliului. Liniile privite dintr-o parte păreau definitive, săpate adânc în catifea, dar de îndată ce lumina nu se mai răsfrângea în ele, deveneau niște dâre fără importanță. În pragul unei uși mascate pe care Pistruiatul nici n-o bănuise până atunci, apăru o doamnă între două vârste și se apropie de comisar.

— M-ați chemat?

— Da, domnișoara Matilda. Facem un proces verbal.

Femeia clătină din cap în semn că a înțeles și se duse la o măsuță pe care era așezată o mașină de scris învelită cu o husă de mușama.

Pe husă era tipărit cu litere de aur un cuvânt englezesc *Remington.*

— Pleșa!

— Da, domnule comisar.

— Vino aici!

Pistruiatul se ridică de pe fotoliu și făcu un pas spre biroul comisarului. Nu-și auzi pasul și acest lucru îi creă o senzație ciudată, stranie. Comisarul îi întinse un carton pe care erau lipite patru fotografii.

— Ia uită-te la astea! îl recunoști pe omul care a sărit gardul?

Încă din prima clipă Pistruiatul îl descoperi pe Andrei, dar nu se trădă: cercetă îndelung fotografiile, își strânse artistic pleoapele, apoi ridică din umeri.

— Nu, domnule comisar. Vreau să spun că nu-mi pot da seama. Știți, pe omul acela care a sărit gardul nu l-am văzut decât în mișcare. Nici nu știu dacă i-am văzut vreodată fața. Se mai uită o dată la fotografii, le privi cu atenție, zăbovind asupra fiecăreia; Andrei avea o fotografie veche și se vedea clar că fusese mărită după o poză făcută de un amator.

— Uită-te atent! Nicio față nu ți-e cunoscută?

Pistruiatul mai mult bănui decât văzu că cei doi îi urmăresc privirile. De aceea intenționat se opri asupra primei fotografii.

— Pe acesta parcă îl știu de undeva… Dar acum nu-mi aduc aminte de unde. Nu e domnul comisar care m-a anchetat la școală?

Individul cu cravată galbenă începu să râdă.

— Dacă te-ar auzi comisarul Crețu ți-ar cârpi o palmă. Se întoarse spre dactilografă. Te rog scrie:

Femeia începu să bată clapele mașinii de scris; țăcănitul metalic suna sec.

— Cum te cheamă? întrebă în cele din urmă omul cu cravata galbenă pe care de la început îl bănui mai mare în grad. Putea fi chiar

comisarul regal. Avea o voce răgușită de tutun și vorbea încet rumegând fiecare cuvânt.

— Pleșa Mihai.

— Pe tatăl tău?

— Pleșa Mihai.

— Am întrebat cum îl cheamă pe taică-tău! ridică vocea anchetatorul.

— Tot Pleșa Mihai îl cheamă, răspunse pe un ton mai ridicat Pistruiatul.

— Unde lucrează?

— La turnătoria Ianto. E rihtuitor la metalele galbene.

Omul cu cravată galbenă își înălță sprâncenele:

— Cum adică metalele galbene?

— Aramă, alamă, bronz…

— Aaa, bronz, repetă dezamăgit anchetatorul și se întoarse spre comisar: n-ar fi trebuit să-l aducem aici. E prostănac…

— Eu? întrebă revoltat Pistruiatul.

— Taci din gură!

— La fabrica de hârtie nu mi s-a părut prost, încercă să se scuze comisarul Bălan. Altminteri vă dați seama că nu-l aduceam aici. Acolo vorbea deschis, sprințar și am avut chiar senzația că știe mult mai mult decât ne-a spus nouă. Era în vervă: s-a dat drept proprietarul fabricii de hârtie… Nu-i amuzant?

— Deloc!

— Drept să vă spun, pe mine m-a amuzat. Și după ce mi-a arătat actul de proprietate s-a întâmplat ceva. Nu mi-a mai spus nimic interesant. Dimpotrivă…

Se întoarse spre Pistruiat și-l cercetă îndelung:

— Ai actul la tine?

Numai după ce își duse mâna la buzunarul de sus al cămășii își aduse aminte că pe spatele actului de proprietate îi scrisese lui Andrei.

Prin fumul trabucului, fața comisarului părea spălăcită.

— E la dumneavoastră. Mi l-ați luat încă acolo la fabrica de hârtie. Vă rog să mi-l dați înapoi!…

Omul cu cravata galbenă se amuză:

— Poftim, te face și hoț. Se întoarse spre Pistruiat: Hai, șterge-o de aici!…

Pistruiatul nu așteptă un alt îndemn. Porni ca un glonț spre ușă. În sala de așteptare, simțindu-se privit, își încetini pașii și, plin de importanță, se îndreptă spre scări. Doamna în vârstă îl prinse de braț:

— Ce au vrut de la tine?

Pistruiatul, supărat că l-a prins de braț tocmai când călca țanțoș, spuse cu răutate:

— M-au întrebat ce părere am despre dumneavoastră.

Pe stradă Pistruiatul se pomeni în fața magazinului unde era expus motorul de barcă. Acum nu mai avea niciun rost să se grăbească. Oricum a întârziat de la masă, motivare avea bună, că nu în fiecare zi e chemat omul la poliție. Și se vedea acasă povestind maică-sii despre aventura de la comisariat și era convins că maică-sa îl va invidia. Motorul de barcă era tot în vitrină. Asta îi făcu plăcere: uneori seara, înainte de culcare era convins că motorul îl aștepta pe el. Nu mai rămânea decât să facă rost de bani și să plece în excursia aceea minunată până la mare. Deodată se auzi strigat. Se întoarse și se pomeni față în față cu profesoara de istorie.

— Du-te înainte, Pleșa, eu am să viu după tine ca și cum nu ne-am cunoaște.

— Dacă ceva nu-i în regulă să strănut?

— De ce să strănuți?

— Am crezut că…

Se amuză. De unde avea să știe doamna profesoară de înțelegerea lui cu Andrei!… Asta era numai taina lor. Porni înainte. După primul colț, profesoara se apropie de el:

— De ce te-au chemat la poliție?

Pistruiatul tresări. Doamna știe totuși prea multe. Deveni precaut:

— De unde știți că am fost la poliție?

— Am văzut prin fereastra cancelariei când ai urcat în mașina poliției.

Pistruiatul se liniști. Își recăpătă siguranța de mai înainte.

— Știți, s-a spart un geam pe strada noastră…

Profesoara îl întrerupse:

— Pentru asta nu te ia la poliție.

— Ba da, insistă Pistruiatul. Era un geam mare. Și, ca să fie mai convingător, desenă în aer un pătrat mare.

— Dacă nu vrei, nu trebuie să-mi spui. Am crezut că te pot ajuta cu ceva.

O privi drept în ochi, s-o vadă dacă minte sau nu.

— Îi cunoașteți pe cei de la poliție?

— Nu, dar oricum, puteam face ceva pentru tine…

— În orice caz vă mulțumesc pentru intenție, doamnă profesoară, dar nu e nevoie să mă ajutați. Nu eu am spart geamul. De aceea mi-au și dat drumul…

— Bine, Pleșa! Du-te!…

— Sărut mâinile!

Simțindu-se privit un timp, merse liniștit până ce din senin apăru o birjă. Pistruiatul fugi după ea și se instală pe osia din spate. Îi părea rău că nu putea da indicații încotro s-o ia.

În timpul prânzului, Pistruiatul povesti prin câte trecuse în ziua aceea:

— Era oră de matematică, dar eu mă uitam pe fereastră la turnul bisericii catolice, când m-a chemat profesorul la tablă. Erau acolo două fracții. Prima cu două paranteze mari, în care erau patru optimi…

— Lasă-mă în pace cu fracțiile și cu optimile tale. Nu mă pricep la ele.

— De ce să mint, mamă? grozav nici eu nu sunt. Dar în orice caz cu un patru am rezolvat…

— Și ce ai făcut cu celelalte trei…

— N-ai nicio grijă, mamă, le iau eu și pe acelea… Dar dacă ai ști ce am mai făcut astăzi, te-ai uita la mine ca la o icoană.

— Te pomenești că iar ai spart geamul băcanului.

— Ehei, de când nu l-am mai spart. M-am plimbat cu mașina prefectului.

Mama îl privi încruntată:

— De câte ori ți-am spus să nu te mai agăți de mașini!

Pistruiatul dădu din mâini ca un om mare.

— Nu, mamă, nu fac eu din astea. Am fost chiar în mașina prefectului. Aș fi putut să pun și picior peste picior, dar n-am vrut să-l murdăresc pe domnul comisar.

— Pe care comisar? întrebă nedumerită mama.

— Păi, nu m-am plimbat singur. M-a însoțit un comisar. Să nu mi se întâmple ceva.

— Da' ce putea să ți se întâmple?

— Știu eu, spuse plin de sine Pistruiatul. În orice caz au început să aibă grijă de mine. De atunci de când m-au cunoscut acolo la fabrica de hârtie. Pe urmă, domnul prefect m-a invitat în cabinetul lui. Știi cum arată un cabinet de prefect? Pot să jur că nu știi!… E mai mare decât băcănia lui Glass. Avea trei ferestre mari, perdele și pe jos niște covoare atât de groase că atunci când pășeam, nici nu-mi auzeam pașii… Nu e grozav?

— Ce ai căutat tu la prefect?

— Am avut o discuție cu el.

— Mie să-mi răspunzi cuviincios că-ți cârpesc o palmă de vezi stele verzi!… Ce ai căutat la prefect?

— M-au anchetat. Dar știi cum i-am încuiat? Uite așa!… înșurubă pumnul în aer să arate plastic cum i-a încuiat.

Resemnată, maică-sa își lăsă privirile în farfurie.

— Începi să semeni cu taică-tu. Și el a avut de-a face cu poliția. Tot timpul… Și în primăvara asta…

— Mie mi-ai spus că a plecat la bunica să repare gardul…

— Ce voiai să-ți spun? Că a fost reținut pentru cercetări? Ascultă, Mihai! Îți dau un sfat: atunci când treci pe stradă și vezi un polițist, treci pe trotuarul celălalt. Ai înțeles?

— Da, mamă! își șterse gura cu dosul palmei și se ridică în picioare.

— Unde te duci?

— În curte, la porumbei. Cred că porumbarul ar trebui reparat.

— Parcă numai porumbarul?… Și poarta… Dar taică-tu n-are timp pentru casă…

Pistruiatul ieși în curte, apoi tiptil se apropie de fereastra camerei lui, acolo unde ascunsese o cratiță cu mâncare și, precaut, să nu fie văzut de nimeni, urcă în pod.

ANDREI ÎȘI ARANJASE CULCUȘUL în cel mai întunecat colț al podului, în spatele unor lăzi pline cu vechituri. Pistruiatul, în loc de salut, îl întrebă dacă mâncase ceva. Andrei arătă spre cârnații atârnați pe sfoară.

— N-am avut încotro, Pistruiatule… Iartă-mă!…

— Ai făcut foarte bine… Uite, ți-am adus și ceva cald. Îi întinse cratița.

— Mai bine îmi aduceai țigări… De ce ai întârziat atât de mult de la școală până acasă? M-am temut că s-a întâmplat ceva.

— Nu te-ai temut degeaba. Am fost la poliție și m-au anchetat. M-au luat imediat după terminarea cursurilor și mi-au arătat fotografia ta și m-au întrebat dacă te cunosc. Bineînțeles nu le-am spus nimic. Cred că acum totul e în regulă… Tăcu sperând că Andrei o să-l roage să continue să povestească, dar Andrei devenise îngândurat, tăcut. Își privea vârful pantofilor. Pistruiatul își reluă povestirea:

— Știi, numai la final era s-o dau în bară. Atunci când mi-au cerut să le arăt actul de proprietate. Am dus mâna la buzunar, dar în ultima clipă mi-am adus aminte că pe spatele lui e și scrisoarea pe care ți-am scris-o ție… Pe urmă mi-au dat drumul.

Andrei își ridică privirile, dar nu se uită nici la Pistruiat, nici la lucrurile din fața lui. Pistruiatul avu chiar senzația că Andrei vede ceva dincolo de zid.

— Ar trebui să plec cât mai repede de aici. Am impresia că poliția te caută mai mult pe tine decât pe mine. Și n-aș vrea să aveți neplăceri din cauza mea.

Lumina soarelui care se strecura printre crăpăturile pereților de lemn desena gratii pe fața lui Andrei.

— Ce fel de neplăceri?

— Neplăceri. Mulțumește-te cu atât… Unde e actul de proprietate?

— Aici, scoase Pistruiatul actul din buzunar.

— Trebuia să-l distrugi mai de mult. Din cauza acestei hârtii puteam să cădem amândoi.

— Să cădem? Cum să cădem?

— Cum să-ți explic? Să fim arestați… Adevărul e că principalul vinovat sunt eu. Trebuia să-l rup imediat după ce l-am citit.

Se miră că Andrei poate să spună asemenea prostii.

— Și atunci cum aș fi putut dovedi că fabrica e a mea?

Andrei zâmbi.

— Ai dreptate. La asta nu m-am gândit. Dar la urma urmei, dacă va fi nevoie, o să-l reconstituim. Îl rupi?

— Chiar trebuie rupt?

Andrei dădu din cap afirmativ.

— N-ajunge să-l ascundem?

— Nu.

Un timp, Pistruiatul privi bârnele de deasupra capului, apoi începu să rupă actul în bucăți din ce în ce mai mici. Rupse hârtia în două, pe urmă suprapuse în așa fel să se potrivească perfect și mai rupse o dată în două. Un nod i se opri în gâtlej și se temu să nu-i dea lacrimile. De aceea nici nu-și ridică privirile; își făcu de lucru cu mărunțirea hârtiilor. Când bucățelele deveniră atât de mici că nu le mai putu înjumătăți, spuse cu voce înecată de lacrimi:

— Să știi, Andrei, acesta este cel mai mare sacrificiu pe care îl fac pentru tine…

Andrei vorbi pe un ton foarte serios, grav:

— Îți mulțumesc, Pistruiatule…

Pistruiatul nu știu ce să răspundă. Încercă să înghită nodul din gâtlej, apoi spuse cu aceeași voce sugrumată ca mai înainte:

— Așa-i că, dacă lucrurile se vor lămuri, îl vom reconstitui?

— Bineînțeles… Și mai am o rugăminte la tine. După ce se întunecă, am să plec. Va trebui să-mi asiguri coborârea din pod.

— Adică să fac în așa fel ca să nu te vadă nimeni.

— Exact. N-am evadat ca să schimb celula cu acest pod.

Pistruiatului iar i se înmuie vocea:

— Te mai întorci?

Andrei își rezemă bărbia în palmă.

— Din păcate da. Încă n-am unde să mă duc.

— Atunci de ce trebuie să pleci?

v— Trebuie. Trebuie să dau un telefon cuiva.

— N-aș putea să telefonez eu în numele tău? Mi-ar face mare plăcere. Încă n-am vorbit niciodată la telefon.

Andrei se ridică și porni spre ușa podului ca și cum ar fi vrut să coboare. Pistruiatul îi făcu semn să calce mai încet.

— Mama e în bucătărie și ar putea să-ți audă pașii.

— Vezi, șederea asta m-a prostit. Se duse în vârful picioarelor până la Pistruiatul: Te duci la un telefon public și formezi 03. Nu uiți?

— Cum să uit?! Sunt numai ochi și urechi.

— O chemi la telefon pe operatoarea numărul șase. La centrală toate telefonistele în loc de nume au număr. Când se prezintă operatoarea numărul șase, îi spui așa: „E o zi splendidă, domnișoară,

nu-i așa?” Dacă ea îți răspunde: „Da, e splendidă pentru că e ziua mea”, atunci înseamnă că e ea.

— Cine ea?

— Operatoarea numărul șase.

— Păi dacă de la început spun că vreau să vorbesc cu operatoarea numărul șase…

— Fetele, ca să se ajute între ele, ar putea să spună că sunt exact numărul pe care îl cauți. Totdeauna trebuie să verifici dacă vorbești cu cine trebuie. Dar asta e o altă treabă. Deci, dacă se prezintă ea și îți răspunde exact „Da, e splendidă pentru că e ziua mea”, o întrebi când poți să te duci să ridici bagajul.

— Și?

— Atât. Ea îți spune data, locul și ora. Asta e tot.

— Pentru atâta lucru nu merită să ieși.

Misiunea i se păru simplă și îi părea chiar rău că nu avea ceva mai complicat de făcut. Se și vedea formând un 03 la un telefon public, când vocea lui Andrei îi tăie tot elanul.

— M-am răzgândit. Nu te mai duci. N-am dreptul să te expun. Uită tot ce ți-am spus.

— Cum să uit? Doar nu sunt tolomac!…

De jos îl strigă maică-sa. Pistruiatul fugi la ușă și privi în curte. Așteptă ca maică-sa să intre în casă, apoi coborî repede. Nici nu-și luă rămas bun de la Andrei ca acesta să nu-i interzică cumva să dea telefonul.

— Mai chemat, mamă?

— De câteva ori. Unde ai fost?

— Am fost la porumbar, minți el, pe urmă am trecut și pe la Petrești, să văd cum arată porumbarul lor… Să știi că nu-i mai bun decât al nostru.

— Cum stai cu lecțiile?

— Bine… Mâine avem două ore de desen și muzică… Nu-ți fă griji…

— Eu nu-mi fac. Numai tu să nu-ți faci la sfârșit de an…

În colțul străzii îl aștepta Calu: stătea culcat la umbra unui gard și privea trecătorii. Pe Pistruiat îl simți încă de departe. La început își ciuli numai urechile, apoi își săltă capul; părea că are reproș în priviri. Pistruiatul îl mângâie numai după ce câinele se gudură la picioarele lui.

— Ai să fii martor la un eveniment istoric, Calule. Am să vorbesc la telefon.

Calu ori că nu înțelegea despre ce eveniment era vorba, ori cuvântul telefon îi era necunoscut astfel că nu reacționă în niciun fel.

— Ți-ar place mai mult să mergem lai Mureș?

Calu lătră de două ori scurt, se opri să vadă dacă Pistruiatul vorbise

serios sau nu, dar acesta, în loc s-o ia spre stânga, spre Mureș, mergea tot înainte. Neavând încotro își grăbi și el pașii.

În fața unui magazin de mărunțișuri, o fată subțirică, înaltă, stătea cocoțată pe un scăunel și spăla vitrina. În apropierea scăunelului era o găleată plină cu apă. Calu își vârî de vreo două ori limba în găleată, dar apa era ori murdară, ori caldă; renunță să bea. Tocmai era hotărât să plece, când fata îl descoperi la picioarele ei, țipă atât de tare de parcă ar fi înjunghiat-o cineva. Trecătorii se uitară la ea cum rămăsese încremenită de teama câinelui, dar Calu nu-i dădu nicio importanță, se grăbi să-l ajungă pe Pistruiat.

Cabina telefonică era ocupată: vorbea în spatele pereților de sticlă un om mai în vârstă, cu spatele încovoiat. Ținea receptorul atât de aproape de gură încât atunci când vorbea, buzele atingeau microfonul de bachelită. Pistruiatul se învârti în jurul cabinei și încercă să-și imagineze cum ar putea arăta un oraș cu case de sticlă. În ușa întredeschisă se frânse o rază de soare și un mic curcubeu proiectat pe trotuar părea un cerc desenat cu cretă colorată de copii. În cele din urmă omul termină convorbirea și Pistruiatul intră în cabină. Abia când întinse mâna după receptor își dădu seama că era prea scund ca să ajungă până la disc. Neputincios, ieși din cabină și se uită în jur pe cine să roage să-i formeze numărul de telefon. Ca și cum ar fi fost un făcut, toți trecătorii păreau grăbiți, preocupați. Pe urmă își aduse aminte că avea (ie vorbit despre o chestiune specială, probabil secretă, deși Andrei nu pomenise niciodată acest cuvânt. Îl privi cu invidie pe Calu care se întinse din nou la umbră.

— Calule! Câinele ridică privirea, dar nu se mișcă din loc. Vino aici. Cu mișcări lenețe, Calu se ridică în picioare și privi spre Pistruiat. Ție ce-ți pasă!… Stai culcat la umbră și eu mă agit… Ce facem?… Câinele își ciuli urechile și rămase nemișcat. N-ajung la disc. Calu lătră puternic și se mulțumi cu atât. Nu pricepu ce ar fi putut să facă. Totuși mai lătră o dată să vadă Pistruiatul că și el e agitat.

— Tu nu înțelegi? N-ajung la receptor… Ce-i de făcut?… Ai văzut tu fata aceea care spăla vitrina?… Calu lătră din nou… Aia! Arătă cu mâna spre magazinul cu mărunțișuri. Du-te și adu-mi scăunelul!…

— Calu privi în direcția magazinului, așteptă până ce Pistruiatul îi desenă în aer scăunelul, înțelese, ochii îi deveniră sclipitori, își burzului blana și porni încet spre locul indicat. Fata îl văzu încă de departe. Coborî de pe scăunel, dar n-avu timp să-l ia cu ea în magazin. Calu, stăpân și pe scăunel și pe găleată, privi întrebător spre Pistruiat. Acesta îi arătă scăunelul. Calu prinse stinghia în gură și, când văzu gesturile de aprobare ale Pistruiatului, porni în goană spre el.

— Tu stai aici de pază până vorbesc. Nu lași pe nimeni să intre, ai înțeles!? Calu lătră de două ori.

Pistruiatul cocoțat pe scaun formă cele două cifre: 0,3…

Când peste jumătate de oră reveni în pod și Andrei îl întrebă dacă s-a întâmplat ceva, Pistruiatul dădu din cap în semn că nu.

— M-am plictisit jos, de aia am venit.

— Și lecțiile?…

— Pentru mâine n-am lecții.

Urcă pe butoi apoi, cu un singur salt, prinse în brațe grinda principală a podului. Balansându-se, ca un adevărat circar, începu să avanseze.

— Ce faci?

— Gimnastică. Asta avem mâine la școală. Spune, Andrei, dacă n-ai avea rana, ai putea să faci și tu la fel?

Andrei ascunse un zâmbet *i*

— Poate nu chiar atât de sprințar ca tine. Dar am senzația că tu vrei să-mi spui ceva.

— Aș putea să-ți spun ceva, dar mă tem că te superi.

— Nu mă supăr, insistă Andrei.

Pistruiatul sări de pe grindă și se duse în fața lui Andrei:

— Jură!

— Jur!

— Așa simplu nu e valabil, îndoaie degetul arătător, li arătă cum să-și țină degetul. Jură așa!

Andrei cu buzele lungite a zâmbet își îndoaie degetul arătător și încearcă să pară cât mai solemn:

— Jur!

— Am dat telefon.

Andrei îl înhață de piept, dar Pistruiatul care prevăzuse reacția acestuia își ridică brațele a apărare. Strigă atât de puternic încât imediat după aceea se temu să nu fi fost auzit de jos.

— Ai jurat!…

Andrei îi dădu drumul, strânse din dinți.

— Da, ai dreptate… Dar să știi, n-ai fost cinstit…

Deși nu se simțea cu nimic vinovat, Pistruiatul își lăsă capul în jos apoi, după o scurtă pauză, în care spera ca Andrei să se îmbuneze, relată discuția avută cu telefonista de la informații.

— Mi-a spus operatoarea numărul șase că azi la ora cinci poți să ridici bagajul.

Andrei rămase îngândurat, apoi spuse mai mult pentru el:

— Tehnicul lucrează bine.

— Cine?

— Niște prieteni. Acum, dacă ai dat telefon, nu mai putem da înapoi. Uite ce ai de făcut! Te duci la gară, imediat la intrare, în dreapta, este un automat pentru bomboane. Deasupra automatului vei găsi un tichet. Iei tichetul și te duci la mesagerii: acolo în baza tichetului ți se eliberează un bagaj. Sper să nu fie greu. Îl aduci aici.

Ți-e clar?

Ochii Pistruiatului începură să scânteieze. Chiar în penumbra din pod păreau niște beculețe verzi.

— Da. Chestii din astea îmi place să fac…

TATĂL PISTRUIATULUI tocmai se pregătea să încarce cuptorul doi când Emilia, laboranta, îl anunță să treacă pe la domnul inginer Petcu. Rar se întâmpla să fie chemat la laborator, de obicei atunci când se pregăteau șarjele speciale, aliaje de bronz cu anumită duritate. Îi păru bine că întârziase încărcarea cuptorului: anunță un tovarăș din echipă și ieși din turnătorie.

Soarele din curte îl orbi: acolo în hala înnegrită de fum și de timp, cu geamurile vopsite în albastru, pupilele muncitorilor după cinci șase ore de lucru creșteau, păreau că au ochi de pisici. Curtea murdară, năpădită de buruieni și presărată cu santinele, ca muncitorii să nu poată pleca decât la semnalele indicate de sirenă, din cauza soarelui părea vopsită în galben. Mihai Pleșa își ținea ochii întredeschiși. Să scurteze drumul, o luă pe o potecă bătută peste un rond de flori arse de arșiță și intră în clădirea scundă a laboratorului. Aici totul era văruit în alb, dar chiar și așa, funinginea infiltrată prin crăpăturile ferestrelor se așternuse peste var, formând niște desene ciudate.

— Te cheamă domnul inginer, îi spuse și laboranta și arătă spre ușa unui birou alăturat.

— O comandă de bronz?…

— Nu știu. O să-ți spună domnul inginer.

Inginerul îl primi în mijlocul biroului.

Întâi verifică dacă nu e cineva în încăperea alăturată, apoi se apropie de Pleșa.

— Cunoști acțiunea „Solfegiu”?…

— Da.

— Atunci nu e nevoie de alte lămuriri. Evadarea n-a reușit decât pe jumătate…

— De ce?

— Pentru că Andrei nu-i încă în siguranță… Din cauza unei singure greșeli tehnice: mecanicul ar fi trebuit să opereze nu numai la ușa din spate a dubei ci și la clanțele portierelor.

— Ce să opereze?

— Să nu se fi putut deschide pe dinăuntru… Am fi câștigat timp: exact atât ca Andrei să urce în taxiul care îl urmărea.

— De ce n-a fost anunțat Andrei?

— A fost… Dar altă soluție de evadare nu exista. Doar știi, condamnarea… Mă rog, e bine cum e… La Emilia găsești bonul de ieșire. E semnat și de comandantul militar al uzinei. Treci și pe la dispensar și spui că ți-e rău.

— Am înțeles, domnule inginer…

Acasă, Mihai Pleșa, chiar înainte de a fi intrat în casă, coborî în pivniță. Închise atent ușa după el, apoi aprinse lampa de vânt și mută din loc un butoi cu varză. Agitat, dislocă cărămizile false zidite în perete și scoase de sub nisip un pachet învelit în cârpe. După ce mută butoiul la loc, vârî pachetul într-o cutie de vioară și ieși din pivniță. În stradă, luă cutia viorii sub braț ca un adevărat muzicant. De peste drum se auzi strigat:

— Hei, domnule Pleșa, ce-i cu vioara aceea?… Nu știam de această pasiune a dumitale… Chiar cânți?…

— Și încă cum… Anul trecut mi-au oferit chiar un contract la operă… îți dai seama, nană Lină, că n-am acceptat. Dar dacă te măriți dumneata, să știi că vin să cânt la nuntă…

ÎN FAȚA CASEI BĂCANULUI Pistruiatul îl fluieră pe Calu. Câinele apăru imediat de după niște șipci rupte ale gardului și se gudură la picioarele Pistruiatului.

— Vezi că mă gândesc la tine? îl alintă Pistruiatul. Vino, Calule, avem o misiune foarte importantă. S-ar putea să-mi fii de ajutor…

Dincolo de podul de fier erau parcate câteva camioane germane. Soldații își spălau cămășile în râu, fumau sau jucau cărți. Calu îi lătră, dar Pistruiatul strigă la el:

— Lasă, Calule, sunt în refacere…

Pistruiatul ajunse la gară cu câteva minute înainte de ora cinci. Intră în sala de așteptare, urmări cum la o bucătărie de campanie se distribuia supă soldaților răniți apoi se postă chiar în fața automatului de bomboane. Era convins că în așa fel va putea vedea pe omul care va pune tichetul pe automat. Trecură câteva minute, dar de automat nu se apropie decât un soldat negricios, cu o raniță plină cu pâine neagră, care vârî un bănuț în automat. Ori nu era mulțumit soldatul de bomboana primită pentru bănuț, ori automatul nu funcționa bine: supărat începu să-i care pumni, toată sala de așteptare suna a zdrăngănit de tinichea până ce un ceferist îl luă de mână și-l împinse de lângă automat:

— Ce te superi, omule? Îți pui mintea cu o ladă de metal?… Dă pumni ăluia care a instalat automatul, care îți fură banii…

Soldatul neconvins mai privi multă vreme spre lada de tinichea apoi ieși pe peron. Ceasul din sala de așteptare arăta fix cinci. Pistruiatul se apropie de automat. Îl însoți și Calu. Pistruiatul întinse mâna în sus și descoperi cu ciudă că nu ajungea până la capacul automatului. Îl împinse pe Calu lângă perete apoi călcă pe spatele lui: se înălță atât de mult încât văzu și cu ochii tichetul așezat pe capac. Îl luă și sări pe ciment.

O clipă rămase nemișcat să vadă dacă l-a urmărit cineva sau nu,

dar cei câțiva călători din sala de așteptare erau preocupați cu treburile lor. Cu tichetul în mână Pistruiatul porni spre ghișeul bagajelor de mână. Întinse tichetul unui magazioner cu mustăți mari, ungurești, răsucite cu migală în furculiță. Acesta, miop, privi tichetul pe sub ochelari apoi dispăru undeva în fundul magaziei și reveni cu o cutie de vioară.

Pistruiatul preluă cutia și imediat i se păru că e ceva mai grea decât o vioară, dar se prefăcu a nu da importanță acestui lucru și porni spre ieșire. Nu văzu că, în urma lui, un individ înalt, cu niște haine la două rânduri, cu dungi late, își potrivi cravata, apoi mulțumit de ceea ce a văzut porni pe urmele lui. Pistruiatul nu-și dădu seama că e urmărit decât atunci când ajunse la malul râului. Acolo agentul nu putea să pară un trecător oarecare, fu nevoit să meargă pe urmele Pistruiatului. Când îl văzu pentru prima oară avu senzația că omul din spatele lui ar fi vrut să se ascundă, dar, în ultima clipă, s-a răzgândit. Pistruiatul așteptă ca omul cu haine cu dungi să-l depășească, dar acesta se opri, privi, preocupat de crețurile mici albe ale valurilor. Pistruiatul porni din nou, omul din spatele lui renunță să mai contemple apa, porni și se luă după el. Pistruiatul se convinse că omul îl urmărește cu adevăratelea, îl strigă pe Calu:

— Măi Calule, îl vezi pe omul acela din spatele nostru? Ăla cu pălărie. Gonește-l!…

Calu porni ca din pușcă. Agentul speriat de namila care se apropia de el se întoarse și începu să fugă din toate puterile. Era o cursă inegală: Calu plutea în aer, soarele coborâse, era răcoare, câinele nu mai era moleșit de căldură.

Pistruiatul își continuă drumul și chiar când i se păru că prietenul său terminându-și misiunea plecase acasă, se pomeni cu el la picioarele lui. Ținea în gură o bucățică de stofă vărgată.

— L-ai gonit?… Adică ce te mai întreb, se vede. Scuipă stofa aia, poate să fie murdară.

Calu lăsă să-i cadă stofa din gură și privi cu ochii lui cenușii spre Pistruiat. Acesta îl mângâie pe cap. Calu se culcă pe iarbă și se miră că Pistruiatului nu-i ardea de joacă. Totuși acesta se așeză lângă el.

— Mă Calule, ce ar putea să fie în cutia asta? Prea e grea să fie numai o vioară. Ne uităm?…

Calu lătră de două ori și Pistruiatul consideră ca pe o aprobare. Încercă să forțeze broasca. Broasca nu voia să cedeze. Fu nevoit să se scotocească prin buzunare după un cui. Cuiul se dovedi o adevărată cheie. Deschise cutia și găsi în ea un pachet lunguieț, învelit în cârpe murdare de ulei. La ce i-o fi trebuind lui Andrei această păpușă de cârpe? Desfăcu cârpele și descoperi o pușcă automată. Speriat, înveli totul la loc și îl puse înapoi în cutie.

— Numai la asta nu m-am așteptat, Calule.

Cu vreo trei străzi înainte de casă se pomeni înconjurat de o ceată de copii.

— Vii cu noi, întrebă un băiat înalt cu fața spălăcită, lucioasă de transpirație.

— Sigur că vine, nu e tot din strada Semaforului? intră în vorbă un altul, bondoc. Ținea în brațe o minge nouă de fotbal. Era atât de nouă încât pe pielea ei întinsă și galbenă se putea citi încă firma fabricii: *Tarcom.*

— Ne-au provocat cei din Bujac. Au spus că ne bat la șase zero.

— Nu pot veni, încercă Pistruiatul să se sustragă. Nu vedeți, trebuie să mă duc la ora de vioară.

— Dar de când naiba cânți tu la vioară?

— De astăzi.

— Atunci nu pierzi nimic!… Și cum să mergem fără portar? Știi foarte bine că rândul trecut am luat bătaie de la ei… Vino!…

În zadar încercă Pistruiatul să se sustragă, băieții îl luară de braț și-l târâră după ei.

Cei din Bujac jucau fotbal în strada Postăvarului, o stradă nepietruită, numai bună de joc.

Pistruiatul așeză vioara în loc de bară și se postă în poartă. Era socotit cel mai bun portar din cartier; unii în batjocură îi spuneau Pavlovici, dar nimeni nu se îndoia de capacitățile sale. Avea reflexe iuți, intuia ca nimeni altul traiectoria balonului și nu se temea să se arunce în fața atacanților.

De câteva ori interveni și Calu în joc. Băieții se temeau să nu înfigă colții în minge. Până și Pistruiatul îl goni de câteva ori.

— Du-te de aici că mă încurci! Pleacă, n-auzi!…

Ascultător, Calu se duse în spatele porții, dar urmărea cu ochii toate traiectoriile balonului. Nu o dată se încordă să pornească după minge, dar privirile supărate ale Pistruiatului îl opreau. Un înaintaș din Bujac, care se temea de câini, ceru să se fixeze un loc special pentru Calu, la cel puțin trei metri de poartă că din cauza lui a ratat două goluri ca și făcute. Antipatia se părea reciprocă; și Calu mârâia ori de câte ori centrul înaintaș al echipei adverse se apropia de poartă. Acesta se oprea din elan, se uita mai mult la Calu decât la minge. Odată lovi cu piciorul într-o piatră și din clipa aceea continuă jocul șchiopătând.

Conduceau cu doi la unu când Mircea atinse mingea cu mâna. Se adunară cu toții în jurul lui, hențul fusese comis în apropierea porții și se certaseră vreo zece minute până când hotărâră cine să bată penaltiul. Sorții căzuseră asupra lui Dima, fiul paznicului de noapte de la fabrica de zahăr. Dima era socotit jucător bun, lovea mingea cu amândouă picioarele, avea un singur defect 3 era sașiu. Se spunea despre el că vedea întotdeauna două mingi și, din cauza asta, ar șuta

în gol, în direcțiile cele mai neașteptate, comițând, bineînțeles, o mulțime de faulturi. Când fixă mingea, Pistruiatul îi căută privirile: în general un portar bun trebuia să intuiască direcția în care se va trage șutul. Dar ca să-l poată privi pe Dima în ochi, ar fi trebuit să se deplaseze vreo trei metri din poartă, pentru că Dima privea cu totul în altă parte. În cele din urmă, Dima își luă elan, lovi mingea cu stângul și mingea luă o traiectorie ciudată spre casele din apropiere. Cioburile sunară cristalin și, ca la comandă, amândouă echipele o luară la goană. Instinctiv și Pistruiatul. Ajunsese în colțul străzii când își aminti de vioară. Se întoarse, dar era prea târziu. Proprietarul ferestrei sparte, un individ îmbrăcat în pantaloni de pijama și cu un maieu negru tocmai ridica vioara de jos. Pistruiatul îl ajunse din urmă exact în clipa când voia să intre pe poartă.

— Dați-mi vioara înapoi!…

Omul a închis nervos poarta…

Calu îl privi prostește. Nu pricepea nimic.

— Mi-a luat vioara, nu înțelegi?… Uite acolo „după gard… Hai sări!… Adu-mi vioara!… Du-te!…

la al doilea îndemn Calu sări peste gard și dispăru din câmpul vizual al Pistruiatului. Se auzi un lătrat, apoi un țipăt prelung, pe urmă un zgomot ca și cum ceva s-ar fi răsturnat, după aceea predomină din nou lătratul câinelui.

— Adu-mi vioara! strigă Pistruiatul.

Se mai auzi un zgomot nedeslușit, pe urmă se deschise poarta și apăru Calu: ținea în gură cutia viorii. Omul apăru și el în spatele câinelui, dar când acesta se întoarse din nou spre el, închise repede poarta.

Pistruiatul luă cutia din gura câinelui și © luă la goană.

Se opri să-și tragă sufletul numai când ajunse în colțul străzii Semaforului. Acolo, băiatul de prăvălie de la bodegă tocmai încingea cărbunii pentru grătar. Mirosea a fum și a carne sărată. Țanțoș, cu vioara sub braț, Pistruiatul porni spre casă. Calu îl părăsi: rămase în apropierea grătarului unde mirosul de carne îl atrăgea ca un magnet. Vecina, care tocmai se întorsese de la apă, dădu cu ochii de Pistruiat. Când îl văzu cu vioara în mână, lăsă amândouă vedrele jos și se cruci:

— Ce mă și tu cânți la vioară?…

— Da, tușă Lina…

— Mai trebuie s-o văd și pe mă-ta cu trombon și pot spune că a înnebunit lumea… Își dădu ochii peste cap, apoi își ridică vedrele și porni spre casă.

Pistruiatul intră în curte. Se frământa ce poveste să inventeze dacă dă cu ochii de maică-sa, dar spre bucuria lui curtea era goală.

Andrei îl întâmpină chiar în capul scărilor. Dacă cineva s-ar fi uitat într-acolo, ar fi fost imposibil să nu-l vadă.

— Slavă Domnului. Luă cutia din mâna Pistruiatului și o ascunse în spatele unor lăzi.

Pistruiatul se așeză pe o bârnă:

— Tu cânți la vioară?

— Da, îi zâmbi Andrei.

— Dacă te rog să-mi cânți ceva, îmi cânți?

— Nu se poate. S-ar auzi și jos.

— Atunci de ce ai ținut atât de mult să-ți aduc vioara?

Andrei îi căută privirile, dar Pistruiatul privea cu încăpățânare podeaua.

— Știi, Pistruiatule, asta e o vioară specială… Vrei să ți-o arăt?

— Nu. Am văzut-o… Și să știi că mi-ar fi părut foarte rău dacă m-ai fi mințit…

— Dacă tu abia acum ți-ai dat seama că nu te mint niciodată, atunci e rău. Dar asta n-are nicio importanță. Aș vrea să mă ajuți, Pistruiatule.

— Cu ce să te ajut?

— Aș vrea să plec de aici.

— Din cauza viorii?

— Nu.

— Să știi că nu te ajut cu mare plăcere. Spune, de ce vrei să pleci? Nu stai bine aici? N-ai spus tu că podul nostru e cea mai bună ascunzătoare acum?…

Andrei nu-i răspunse imediat. Pistruiatul era convins că prietenul său încă nu-și făcuse un plan concret, că abia acum încearcă să născocească ceva. Se liniști puțin și așteptă ca celălalt să vorbească.

— Spune, Pistruiatule, știi pe unde vine strada Secerișului?

— Nu.

Îi era rușine că nu știa pe unde vine strada Secerișului. Adevărul era că nu cunoștea străzile după nume ci după o clădire, după o întâmplare, statuie sau fântână. Chiar dacă l-ar fi întrebat cineva cum se numește strada unde era școala, n-ar fi știut să răspundă. Pentru el strada unde era școala era strada școlii, unde era biserica era strada bisericii.

— E în apropierea gării-triaj, încercă să-i dea un punct de reper Andrei. În spatele depoului.

— Știu! Strada Vișinilor. E o stradă scurtă unde toate casele au grădini. Am mai fost pe strada aceea și anul trecut. Ne-am dus să furăm vișine. Ce-i cu strada aceea?

Andrei continuă pe ton scăzut, silabisind aproape fiecare cuvânt:

— La numărul 14 locuiește o femeie în vârstă. Se numește doamna Rozeanu. Să știi că e vorba de o misiune foarte grea.

— Ce trebuie să fac?

— Te duci la ea după ce mai întâi ai verificat că nu ești urmărit.

Dar s-ar putea ca și casa să fie supravegheată. Știi, uneori doamna Rozeanu ne ajută. Dacă reușești să dai de ea, îi spui că vii din partea lui Enache.

— Nu din partea ta?

— Ba da. Dar ea mă știe cu acest nume. Enache. Îl reții?

— Desigur. Am un coleg de clasă pe care îl cheamă Enache. E un băiat negricios, cu niște ochi mici de viezure.

— Foarte bine. Îi spui că vii din partea lui Enache și te interesezi, *dacă cuibul e gol.*

— Ce fel de cuib?

— N-are importanță. Pe urmă vii și-mi spui care e situația. Fii foarte atent la tot ceea ce îți spune ea. Va trebui să-mi redai discuția cuvânt cu cuvânt. Din clipa asta viața mea este în mâinile tale. Depinde de cum te descurci.

— N-ai nicio grijă, mă descurc eu… Și când să mă duc?

— Mâine, poimâine, când ai timp. Și te mai rog o dată, fii foarte atent…

COMISARUL BĂLAN stătea în spatele biroului și picotea; nu dormise din ziua evadării lui Bogdan, acasă nu se ducea de teamă să nu se culce. Stătea ziua și noaptea în birou, lângă telefon, aștepta să fie sunat și cineva să-i comunice că evadatul a fost reperat. Aștepta acest telefon cu încăpățânare.

Se gândise de câteva ori să se ducă la comisarul regal și să-și prezinte demisia, dar știa că domnul Comănescu nu i-ar fi primit-o; i-ar fi râs în față și i-ar fi spus ceea ce Bălan auzise de multe ori din gura lui: „De la poliție nu se pleacă cu demisie, de la poliție se pleacă cu piciorul în fund! Demisia, Bălane, este apanajul oamenilor slabi și slabii n-au ce căuta la poliție”.

De obicei la asemenea discursuri mai adăuga și faptul că un om dat afară din poliție se duce cu primul tren pe front. Și nu doar așa ca toată lumea, ci într-un batalion disciplinar, ca un om ostil regimului. Prezentarea demisiei ar echivala acum cu o sinucidere.

Bălan încercă toate metodele de a da de urma lui Bogdan, dar urmele, ca și cum ar fi fost șterse de ploaie, nu se găseau. Cineva îi propusese să ia legătura cu informatorii; nu în speranța unui rezultat imediat, ci mai mult să fie cu conștiința împăcată că a încercat și această posibilitate. Informatorul Teodor Suciu de la depou îi mai ajutase de câteva ori; era un om mic, pirpiriu și atât de negricios încât, chiar spălat proaspăt, arăta ca dat cu funingine. Pe vremuri fusese arestat pentru un sabotaj sau o participare la o grevă și n-a rezistat la anchetă. Îi era frică de bătaie ca de foc, și atunci vorbise. A dat pe mâna poliției aproape tot comitetul de grevă, dar, spre norocul lui, cei de la poliție l-au arestat și pe el, chiar l-au condamnat la câteva luni să

nu fie bănuit de trădare. Pe urmă a mai colaborat cu poliția, dar nu doar așa, din simpatie, ci pentru bani. Nu primea mult, dar primea, și cei de la depou care nu știau de relațiile lui cu poliția îl socoteau om de încredere, fusese doar arestat pentru organizarea unei greve și nu se fereau de el. El afla fel de fel de știri, le transmitea poliției și aștepta acasă mandatul poștal. Pe urmă, după izbucnirea războiului, poliția l-a neglijat. Suciu era bucuros că l-au uitat, voia și el să uite totul, dar nu s-a întâmplat așa: cu o zi în urmă primise o invitație să se prezinte la comisarul Bălan. Nu știa de ce fusese chemat; se învoi de la depou, invocând un pretext oarecare și se duse la comisariat.

Bălan stătea la birou și-l aștepta. Când ofițerul de serviciu îl anunță de sosirea lui Suciu, ieși în biroul alăturat să-l țină câteva minute sub supraveghere. Era o metodă verificată, un om străin într-un birou oficial se pierde cu firea, devine nervos și, în orice caz, puterea lui de rezistență scade.

Suciu fu introdus în biroul lui Bălan și ofițerul de serviciu se scuză în numele comisarului-șef, rugându-l să aștepte câteva minute. Suciu rămase un timp în picioare mototolindu-și șapca între degete, pe urmă se duse la fereastră și privi în stradă: la ora aceea a prânzului circulația era mare, polițistul însărcinat cu dirijarea circulației era transpirat, soarele îl bătea în cap și mașinile venite dinspre cazarmă îl claxonau. Trecuseră vreo cinci minute și Suciu, agitat, se simțea din ce în ce mai prost: se așeză pe un fotoliu, la început numai pe marginea spătarului, pe urmă se lungi și-și întinse picioarele pe covor. În clipa aceea sună telefonul. Suciu tresări, se ridică în picioare, privi prostește aparatul de pe birou. Țârâitul monoton îl enerva, nu știa ce să facă; să ridice receptorul sau nu.

Din încăperea alăturată apăru Bălan:

— De ce nu ridici telefonul, mă?!

Suciu se întrebă dacă e mai bine să-i răspundă la întrebare sau să-l salute. Se decise la prima variantă:

— Nu fac eu chestii din astea, domnule comisar…

— Șef, mă!

— Domnule comisar-șef.

O rază de soare strecurată printre crăpăturile perdelelor lumină straniu fața lui Bălan. Orbitele umbrite păreau niște găuri adânci ca la un mort. Simțindu-se privit, Bălan îl întrebă:

— De ce mă privești așa, îngerașule?… Suciu își lungi buzele a zâmbet, era bucuros că întrevederea începea bine. Eliberat de emoții zâmbi cu gura plină, arătându-și gingiile trandafirii. Brusc, comisarul îl plesni peste gură! Râzi, măgarule!… Nedumerit, Suciu încremeni cu zâmbetul pe buze. Părea o păpușă de ceară. Telefonul continua să țârâie. Bălan ridică receptorul:

— Da, da, Bălan e la telefon. Vă salut, domnule Comănescu… Am

onoarea, da… da, da, n-aveți nicio grijă… Până diseară aveți toate adresele… Zâmbi. Cum să nu, e lângă mine… Privi spre Suciu: acesta, încremenit ca o stană de piatră, continua să privească prostește covorul. Desigur, domnule Comănescu, abia așteaptă să ne dea adresele. Cum? Să tacă?… Aveți o părere foarte proastă despre mine, domnule comisar regal… N-aveți nicio grijă, îl toc mărunt… Se întoarse din nou spre Suciu și astupă cu palma receptorul. Despre tine e vorba… Luă palma de pe receptor… Nicio grijă, domnule Comănescu… Bineînțeles, fac și un raport scris… Am onoarea, domnule Comănescu…

Puse receptorul în furcă și se întoarse spre Suciu…

— Ia loc, Suciule!…

Neavând curajul să se împotrivească, Suciu se așeză în fotoliu. Comisarul se așeză și el în spatele biroului, apoi întinse mâinile păroase pe masă.

Suciu era disperat. Fusese convins că a fost chemat pur și simplu la o discuție și, chiar înainte de a se fi salutat cu comisarul-șef, a și încasat o palmă. Cine știe, poate cineva l-a vorbit de rău și ăștia o să-l snopească în bătaie. Deși nu se simțea vinovat cu nimic, se temea; acum pe timp de război nu era nevoie să fii vinovat ca să dai de bucluc.

— Îmi pare bine, întrerupse în cele din urmă liniștea Bălan, că ai asistat la această convorbire la telefon. Cel puțin nu va trebui să te lămuresc.

— Cel mai bine e să nu mă lămuriți, domnule comisar-șef, că eu sunt lămurit. Dar să știți că de știut nu știu nimic.

— Bravo, îngerașule!…

Și înainte de a primi palma comisarul îi spusese *îngerașule*. Se retrase până la spătarul fotoliului.

— Vă rog foarte mult să nu mai îmi spuneți îngerașule.

— Bine, te scutesc, Suciule. Și acum hai să trecem la oile noastre! Spune-mi adresele tuturor caselor conspirative.

— Dar eu nici nu știu ce-i aia casă conspirativă. Se ridică în picioare, dar privirile severe ale comisarului-șef îl țintuiră înapoi în fotoliu.

— Va să zică nu vrei să vorbești?

— Ba vreau, domnule comisar-șef, dar n-am ce să vă spun.

Comisarul își ridică sprâncenele a mirare; nu-i venea să creadă urechilor.

— Mă, tu nu știi ce spui!… Nu te gândești că te dau pe mâna lui Gândac… Îl cunoști pe plutonierul Gândac?

Cum să nu-l fi cunoscut! Din cauza unei palme primite de la el a vorbit atunci când a fost anchetat în legătură cu pregătirea grevei. Luă un ton plângăreț:

— Vă rog, domnule comisar-șef, puneți-mi alte întrebări și vă răspund cu dragă inimă.

— Bine, Suciule!… Dar dacă nu-mi răspunzi, nu te scoli de pe targă șase luni de zile. Unde se ascunde Bogdan Andrei?

— Care Bogdan Andrei?!

— Cel care a evadat acum câteva zile…

— Păi dumneavoastră credeți că ăștia îmi spun mie unde se ascunde?

Bălan își pierdu răbdarea. Spuse un „Bine” printre dinți, apoi ridică receptorul.

— Alo, aici Bălan. Să vină Gândac!… Să-și aducă toate sculele… închise receptorul, apoi bătu cu degetul arătător în birou. Uite așa te toc, grijania mă-tii!…

Suciu se ridică de pe fotoliu și se apropie de biroul lui Bălan:

— Dacă dați telefon să nu mai vină domnul Gândac, vă spun tot ce mă întrebați.

— Spune-mi adresele caselor conspirative!…

— Întâi dați telefon să nu mai vină Gândac.

— Bine, spuse Bălan ca și cum ar fi făcut o mare concesie, apoi ridică receptorul:

— Gândac să fie pregătit, dar să nu vină încă. Când?… Vă spun eu când. Se întoarse spre Suciu: Dă-i drumul!…

— E una pe strada Brâncoveanu…

— Aia nu mai e.

— Nu mai e? Auzi, domnule Și eu numai despre asta am știut… întâmplător. Zău, pe crucea mea, curat întâmplător.

Bălan puse din nou mâna pe receptor.

— Stați, stați, domnule comisar-șef!… Dacă mă gândesc bine, mai e una… La gară, pe Duca, pe aleea Duca. Da, aleea Duca, 5.

Bălan deschise mapa și confruntă lista caselor conspirative cu cele spuse de Suciu. Părea mulțumit.

— Alta… Asta de pe Duca e reperată de mult…

— Alta nu mai știu…

Supărat, Bălan închise mapa. Suciu își dădu seama că acum nu e momentul să lungească discuția. Spuse repede pe nerăsuflate:

— Mai e una lângă fabrica de zahăr, pe strada Zefirului, numărul 24.

Bălan cercetă lista: adresa nu era trecută pe ea. Bălan luă un creion și notă silabisind cu voce tare, ca Suciu să se corecteze dacă e cazul:

— Zefirului 24… Ridică privirile spre el.

— Da, și mai e una… Dar asta e chiar ultima… Chiar dacă mă dați pe mâna lui Gândac, alta nu mai știu…

— Spune!

— Strada Secerișului, numărul 14…

— Asta e lângă depou. Cine stă acolo?

— O doamnă în vârstă, mi se pare, îi spune Rozeanu… Dar n-o cunosc personal…

— Și cum ai aflat tu de casa asta?

— Tot întâmplător, domnule comisar-șef. Vorbeau doi muncitori sub o locomotivă. Reparau ceva și aud că spune unul dintre ei: „Boghiul ăsta e tocit complet”. Celălalt: „I-ați asigurat cazarea?” Zic în sinea mea: „De ce fel de cazare are nevoie un boghiu?” Trag cu urechea. Zice primul: „Poate e mai bine dacă schimbăm boghiul. Pentru orice eventualitate i-am asigurat un cuib și la Rozeanu”. Pe urmă întâmplător am aflat și adresa.

— Mă Suciule, când tragi cu urechea nu e întâmplător… Dar să știi, dacă ne-ai tras pe sfoară, o pățești… Ești liber…

— Chiar pot să plec? întrebă Suciu neîncrezător.

— Dacă nu ne-ai mințit, da… Dar dacă vrei să te mai gândești, poți să mai stai…

— Nu, domnule comisar-șef, n-am la ce să mă gândesc… V-am spus tot ceea ce am știut. Plec. Sărut mâna!…

Bălan așteptă ca Suciu să părăsească încăperea, pe urmă ridică receptorul.

— Alo, aici comisarul Bălan. Cu Bota… Da, aștept… Alo, Bota? Ascultă, mă băiatule!… Îl știi pe Suciu?… Da, ăla care ridică din umeri… Ăla de la depou… A fost adineauri la mine și mi-a dat câteva adrese… Ar fi bine să-l arestați mâine, să nu i se întâmple ceva… Și acum notează o adresă… Nu, e una nouă… S-ar putea să dea roade… Strada Secerișului, 14. Casa Rozeanu… Da, da, te muți acolo. Poate ai noroc și-ți pică vânatul în brațe…

PISTRUIATUL porni spre strada Secerișului cu un sentiment nedefinit: îi păru rău că Andrei nu-i explicase sensul discuției pe care avea s-o poarte cu doamna Rozeanu, că nu-i spusese nimic despre semnificația numelui dublu, că în general se folosea de el ca de un automat. Ar fi vrut să știe precis dacă Andrei avea sau nu avea încredere în el; desigur, el putea avea o mie de motive să nu-i destăinuiască metodele lui de lucru, dar, chiar și atunci, ar fi trebuit să-i vorbească deschis, așa cum se cuvine între doi prieteni adevărați. Era hotărât ca, imediat ce se va întoarce, să-l ia pe Andrei la întrebări.

Pășea îngândurat în mijlocul drumului răscolind praful așezat pe caldarâm. O doamnă voluminoasă, care transporta două sacoșe umplute până la refuz cu piersici, se răsti la el, dar Pistruiatul era prea preocupat ca să-i dea vreo atenție. Doamna însă se dovedi o fire războinică; îl drăcui și-l amenință cu mâna. Pistruiatul nu se lăsă impresionat. E drept, întâi aprecie distanța dintre ei și, când se convinse că doamna în nici într-un caz nu putea pune mâna pe el,

arătă spre compania de soldați germani care mărșăluia în fața lui:

— Lor de ce nu le faceți observație? și continuă să răscolească praful acompaniindu-se singur cu câte un șuierat, să dea senzația că se joacă de-a trenul.

Doamna, însă, ori era supărată mai de mult ori nu-i plăcuse răspunsul, propti sacoșele de un gard și porni în urmărirea Pistruiatului. Dar nu avea nicio șansă: era prea grasă ca să poată lua viteză, așa că Pistruiatul se debarasă de ea repede. Pe urmă se răzgândi. Fugi după femeie, își ceru scuze și se oferi să-i ajute. Emoționată, femeia îi întinse sacoșele, dar Pistruiatul avu ghinion. Doamna locuia chiar în colțul străzii, nu-i dădu pentru acest serviciu decât o monedă albă de doi lei.

Cu acest neașteptat câștig în mână, Pistruiatul o luă la goană și ajunse compania din urmă. Tropăi pe lângă ea, făcu un praf ca patru tractoare până ce comandantul, un subofițer asudat și roșu ca un rac, se răsti la el pe nemțește. Deși Pistruiatul înțelese sensul cuvintelor, făcu pe prostul, mai prăfui puțin, apoi o luă la sănătoasa. Oricum, nu putea să înfrunte o întreagă companie.

Coti pe o nouă stradă și-și continuă drumul de astă dată pe un trotuar improvizat din piatră de râu. Cu un băț găsit aiurea zgârie un gard din sârmă împletită. Era mulțumit că sârmele vibrau ca niște corzi de ghitară. În fața unei tutungerii își aduse aminte de Andrei și cumpără de doi lei *Naționale*.

Când Pistruiatul ajunse în dreptul străzii Secerișului soarele tocmai apunea: discul imens și roșu, cât o roată de car, aluneca în spatele clădirii depoului. După câteva minute, când Pistruiatul căută din nou soarele, acesta nu se mai vedea deloc. Câteva raze răzlețe doar, scăpate din spatele depoului spoiau în trandafiriu marginile dantelate ale unor nori rătăciți.

Strada Secerișului semăna cu toate străzile învecinate: era îngustă, plină de praf, cu garduri de lemn date cu var, ca să poată fi văzute și noaptea. Casele erau mici, curțile mari și grădinile și mai mari. La prima vedere strada părea pustie, dar nu era; în colțul opus depoului, lângă fântâna cu pompă, se jucau doi băieți. Unul dintre ei, cel mare, avea vreo zece ani iar celălalt, îmbrăcat numai într-un maiou murdar, nu părea să aibă mai mult de trei ani; acesta din urmă avea picioare strâmbe și era extrem de gălăgios, își pompa apă pe picioare și râdea ca un prost: în jurul fântânii crescuse o adevărată baltă.

Când ajunse în dreptul casei cu numărul 14, se uită în jur, să vadă dacă nu e urmărit: strada era la fel de pustie ca și mai înainte, nu se vedea nimeni și nu se auzea niciun zgomot, doar scârțâitul pompei și țipetele băiatului cu picioare strâmbe din colțul străzii.

Pistruiatul deschise poarta și se uită în curte: îi era teamă să nu dea peste un câine. Calculase bine: un câine lățos, mare cât un vițel se

năpusti asupra lui. Abia avu timp să închidă poarta. Imediat ce se văzu însă în siguranță, își dădu seama că se speriase în zadar: câinele era legat în lanț și lanțul scurt aluneca pe o sârmă până în fundul grădinii. Deschise din nou poarta și dulăul lătră, dar nu putea ajunge la el. Pistruiatul, să-l necăjească, mai făcu un pas în direcția lui, apoi cercetă curtea: era îngrijită, măturată, plină cu orătănii. În fața verandei, pe un stâlp vopsit în verde, era prins un porumbar acoperit cu stuf. Deși câinele lătra și mârâia din toate puterile, din casă nu apăru nimeni. Cu pași rari, ca un om care are foarte mult timp, Pistruiatul porni spre verandă. Urcă cele două scări de lemn spălate cu leșie și descoperi că ceea ce i se păru lui *verandă* era de fapt un coridor care ducea până la spatele casei, probabil spre o bucătărie de vară. În afară de lăzile pentru flori, risipite peste tot, pe coridor nu era decât o masă de nuiele împletite și două scaune tot din răchită. Se apropie de fereastra ușii care dădea în bucătărie. Din cauza perdelelor croșetate cu mâna nu putea vedea nimic. Bătu cuviincios, dar nu-i răspunse nimeni. Era convins că făcuse drumul degeaba, că nu va putea rezolva nimic lui Andrei. Mai bătu o dată și, spre bucuria lui, auzi lipăit de pași, apoi ușa se deschise și în pragul ei apăru o femeie în vârstă, cu un șorț cenușiu cadrilat și cu o bluză cafenie apretată. Femeia purta ochelari cu ramă de sârmă, dar tot timpul se uita pe deasupra sticlelor.

— Sărut mâna, doamnă! salută Pistruiatul și, pentru că ea întârzie cu răspunsul adăugă: dumneavoastră sunteți doamna Rozeanu?

— Da, fiule.

— M-a trimis Enache.

Femeia își duse repede un deget la gură, ceea ce putea să însemne să nu mai vorbească, dar la fel de bine putea să însemne și altceva și anume că doamna Rozeanu avea un tic nervos. Mai verosimilă părea cea de a doua variantă, deoarece repetă semnul de mai multe ori.

— Vă întreabă dacă cuibul e liber?

În clipa aceea ușa se deschise din nou și apăru un bărbat puternic, îmbrăcat în haine albe de panama la două rânduri; avea vestonul descheiat și i se vedea cureaua lată de care atârna ceva negru. Bărbatul încheie repede vestonul, dar nu îndeajuns de repede ca Pistruiatul să nu-și dea seama că purta revolver. Asta însemna că doamna Rozeanu nu avea un tic nervos, ci îi semnalizase să tacă. Îi era ciudă că nu descifrase semnul de la început.

— Despre ce fel de *cuib* e vorba, băiatule?

Avea voce groasă, tăbăcită de tutun, și vorbea rar ca și cum ar fi căutat cuvintele. Pesemne auzise toată convorbirea, Pistruiatul nu mai putea tăgădui. Arătă spre porumbar.

— Am un porumbel și aș vrea să-l vând.

Se minună și el cât de repede găsi o minciună plauzibilă. Îi părea rău că nu-i umbla mintea la fel și la ora de istorie. Bărbatul îl privi

cercetător și întrebă după o pauză foarte lungă:

— Și unde e porumbelul?

— Acasă.

— Acasă? se miră omul din fața lui. Și atunci cum vrei să-l vinzi?

Răspunsurile îi veniră pe limbă de parcă îi fi șoptit cineva la ureche.

Voiam să aflu dacă doamna e amatoare…

Bărbatul își aprinse o țigară fără să se uite la chibrit: cercetă când fața Pistruiatului, când fața doamnei Rozeanu.

— Și ce legătură are asta cu cuibul?

— Am văzut cuiburile goale și mi-a venit ideea…

— Bravo! răspunse de astă dată imediat bărbatul și Pistruiatul, surprins, tresări. Ești un adevărat comerciant… Dar ia spune-mi, de unde ai tu porumbei?

— Îi cresc, spuse Pistruiatul, dar nu mai era foarte sigur pe el. Avem acasă unsprezece. Sunt ai mei și ai lui tata. Și anul trecut am vândut unul doamnei. Nu-i așa, doamnă?…

Doamna Rozeanu, care nu se aștepta să fie întrebată, răspunse cu puțină întârziere:

— Da, dar după aceea te-am căutat o bună bucată de vreme. Și știi de ce?… Porumbelul era bolnav.

Pistruiatul se bucură că doamna Rozeanu intră în joc. Simțind un aliat, se liniști și răspunse ca atare:

— N-a fost bolnav, doamnă, n-avea poftă de mâncare… Atât. N-avea pielița umflată la cioc!… Cum aș fi îndrăznit să vă vând un porumbel bolnav?

Bărbatul, descumpănit, se uita când la unul, când la celălalt. Se vedea pe el că era supărat că venise prea târziu pe verandă.

— Dacă am auzit bine, ai spus ceva și despre Enache.

— Enache e tata, se orientă rapid Pistruiatul. De aceea l-am pomenit să nu creadă doamna că vreau să vând porumbelul fără știrea tatei. Se întoarse spre doamna Rozeanu. Dar. Dacă nu vreți să cumpărați, doamnă, am și plecat.

Dădu să plece, dar bărbatul îi tăie calea.

— Stai, măi băiatule!… Mai înainte te-ai dovedit un comerciant versat și acum renunți la o afacere ca un ageamiu… Mai spune ceva…

— N-am ce să vă spun, domnule!

Doamna Rozeanu părea tulburată. Ca agentul să nu poată pune și alte întrebări Pistruiatului, interveni:

— Spune-i lui taică-tu că nu mai cumpăr porumbei… Nu mai am putere să-i îngrijesc… Chiar mâine am să chem pe cineva să dea jos porumbarul și să-l transforme în coteț pentru păsări… Dar dacă vrei neapărat să vinzi porumbei, caută-l pe Berindei…

— Cine e Berindei ăsta? întrebă bărbatul pe un ton agresiv.

— Copilul îl știe… De altfel îl știu toți crescătorii de porumbei. Face comerț cu pasări în piața de vechituri.

Pistruiatul socoti că e momentul cel mai prielnic să plece. Spuse pe un ton foarte cuviincios:

— Atunci eu am plecat, doamnă. Sărut mâna!…

Coborî o treaptă, dar bărbatul îl prinse de braț.

— Ia stai, băiatule!… Să știi că nu prea îmi place mutra ta… Vii cu mine! Îl strânse mai puternic de braț. Și să nu încerci să fugi că dai de dracu'!…

Cu toate amenințările agentului, Pistruiatul își smulse brațul din strânsoare și dădu să coboare scările. Bărbatul îl ajunse dintr-un singur pas și-i cârpi o palmă. Palma se dovedi foarte puternică. Pistruiatul își pierdu echilibrul și căzu pe un rond de flori abia îmbobocite. Câinele forță lanțul, gata, gata să-l rupă. Dacă nu i-ar fi fost frică de câine, s-ar fi întins și ar fi făcut pe mortul, dar așa, speriat de dulău, sări în picioare.

— Ți-am spus să nu încerci să fugi.

— De ce bați copilul? interveni doamna Rozeanu și începu să se văicărească.

Agentul o țintui cu ochii și doamna Rozeanu tăcu. Pe urmă, urmăriți de privirile ei speriate, porniră spre poartă. Câinele se agită; zdrăngănitul lanțului ruginit suna ca un clopoțel de alarmă.

În colțul străzii din apropierea depoului, Pistruiatul descoperi o gaură sub gardul de beton. Probabil o săpaseră cei care nu voiau să ocolească până la pasarela care ducea peste liniile de fier. Exact în dreptul spărturii. Pistruiatul se smulse din strânsoarea bărbatului și fugi spre gaură. Reuși să se strecoare înainte ca acesta să-l poată ajunge din urmă. Gaura nu era chiar atât de mare ca și el să se strecoare cu aceeași ușurință ca Pistruiatul. Acesta câștigă timp, se repezi spre vagoanele garate pe liniile moarte. Agentul, murdar de pământ, goni cu pași mari, cu gândul să-i taie calea Pistruiatului. Acesta însă sesiză intenția agentului, rămase sub un vagon, pe urmă, când nu mai putea fi văzut, reveni și o luă în direcția opusă. Agentul se trezi în fața vagoanelor fără urmărit. Supărat, se uită pe sub vagoane, apoi urcă pe o locomotivă. Îi era ciudă: ce o să raporteze lui Bălan? Că n-a fost în stare să aresteze un băiat? Urcă pe un maldăr de cărbune și atunci descoperi că hainele lui albe de panama erau murdare de ulei. Înjură, pe urmă coborî și porni spre depou. În spatele unei clădiri își scutură hainele și hotărî să se întoarcă la doamna Rozeanu să afle adresa băiatului. Acum era convins că între cei doi era o legătură mai veche, că a fost prost, că s-a lăsat păcălit de niște ageamii. Porni spre poartă și în clipa aceea îl descoperi din nou pe Pistruiat: urca tocmai într-un vagon. Cu pași repezi alergă spre vagon, ajunse la ușă și, spre bucuria lui, ușa cealaltă a vagonului era închisă.

Acum băiatul nu-i mai putea scăpa. Și Pistruiatul își dădu seama de acest lucru. Nici nu mai încercă să fugă. Agentul îl pălmui și-l înhăță de braț.

— Nu mai fugi acum tu, puișor!… Să știi, la început am crezut că ești prost. M-am înșelat, dar asta nu înseamnă că n-o s-o iei pe coajă… O să înfunzi pușcăria…

— Eu sunt minor, răspunse atotștiutor Pistruiatul.

Agentul râse ca și cum ar fi auzit o glumă: Măi băiatule, la noi, până dovedești că ești minor, te apucă majoratul…

Încă înainte de a ajunge la capătul depoului se întâlniră cu Toma Săucan, fochist la Căile ferate, un vecin al Pistruiatului, de pe strada Semaforului.

— Ce-i cu tine, Mihai? întrebă fochistul privind cercetător spre bărbatul care-l ținea de braț.

Răspunse agentul în locul Pistruiatului:

— A vrut să vândă un porumbel și mă tem că l-a furat. Dumneata îl cunoști?

— Desigur. E fiul vecinului meu.

— Au porumbei?

— Au.

— Și cum îl cheamă pe taică-su?

— Ca și pe el. Mihai Pleșa.

— Nu-l cheamă Enache?

— Nu. Numai dacă nu și-au schimbat între timp numele. Eu îl știu mai bine de douăzeci de ani. Mihai îl cheamă, domnule.

— Vă mulțumesc. Strânse și mai puternic brațul Pistruiatului și porni cu el spre stația de tramvai.

Agentul nu slăbi strânsoarea nici în tramvai: arătă taxatoarei o legitimație cu scoarțe albastre, apoi se așeză pe o bancă lată, înghesuindu-l pe Pistruiat lângă fereastră. Un timp tăcură amândoi, pe urmă agentul, plictisit de călătoria prea înceată, îl întrebă:

— De ce ai spus că pe taică-tu îl cheamă Enache?

— Pentru că porumbelul pe care l-am vândut doamnei Rozeanu, fusese într-adevăr bolnav. Nu voiam să se ducă acasă la noi.

— Mă, tu minți ca un om mare.

— Nu mint, domnule comisar.

— De unde știi că sunt comisar?

— V-am văzut legitimația și pistolul.

— Înseamnă că ai mai avut de-a face cu poliția. Dar uite, am și ajuns.

Coborâră în dreptul prefecturii.

Bota părea bine dispus: îl târî pe Pistruiat după el pe un coridor întunecat și ajunseră în aceeași sală de așteptare unde mai fusese și prima dată. Sala era tot ticsită, dar de data asta cu alți oameni. Tocmai când ajunseră în dreptul ușilor capitonate, își făcu apariția comisarul Bălan. Când îl văzu pe Pistruiat, se învineți la față:

— Ce cauți aici? Acasă cu tine! Mi-ai scos peri albi! Se întoarse spre Bota: Ce-i cu tine aici?… E ceva mișcare?

Bota arătă spre Pistruiat:

— Până acum ăsta e singurul client.

— Idiotule!… Și pentru ăsta ai părăsit postul? Și dacă între timp se duce cineva acolo? Îl amenință cu degetul: Îți faci de cap, Bota!… Dacă află domnul Comănescu, te mută la circulație…

— Și băiatul? întrebă nedumerit Bota.

— Dă-i drumul, că dacă-l vede șeful aici îți dă și câțiva pumni. Se răsti la Pistruiat: Hai, întinde-o! Clătinând nemulțumit din cap, intră într-o altă încăpere.

— Pot să plec? întrebă Pistruiatul obraznic. N-aș vrea să mă vadă unchiul aici.

— Unchiul tău? întrebă din ce în ce mai mirat Bota. Cine e?

— Păi, domnul Comănescu.

Bota îi eliberă brațul și se căută nervos după o țigară. Nu mai avea.

Pistruiatul îi oferi o *Națională:*

— Poftim.

Bota se servi; îi tremurau mâinile.

— De ce nu mi-ai spus că unchiul tău lucrează la noi?

— Pentru că nu m-ați întrebat, de aia. Bună ziua. Se întoarse în călcâie și porni spre ieșire.

În stradă se amuză că reușise să-l păcălească pe agent. Îi veni să sară într-un picior și-i păru rău că n-avea cui să se laude. Se dezmetici numai când ajunse acasă. Andrei îl aștepta cu nerăbdare.

— Ai fost?

— Am fost.

— Hai, spune!

— În primul rând era să mă muște câinele. De ce nu mi-ai spus că doamna Rozeanu are un câine? Și ce câine!…

— Lasă astea. Ai aranjat ceva?

— Nimic. În timpul discuției a apărut un comisar. Unul Bota.

— Comisarul Bota? întrebă îngrijorat Andrei. Ce, ai început să-i cunoști după nume?

— Desigur. Pe urmă la comisariat, ăla care m-a anchetat prima oară, de credeam că-i plesnesc tâmplele.

— Nu mai înțeleg nimic. Ai fost și la comisariat?

— Da, din cauza porumbeilor. Ala care m-a anchetat l-a beștelit pe Bota că m-a arestat. Cred că Bota e disperat acum. Mai ales după ce i-am spus că domnul Comănescu e unchiul meu…

Andrei îi făcu semn să tacă. Era convins că Pistruiatul a făcut o boacănă.

— Hai să le luăm pe îndelete! Te-ai dus în strada Secerișului. Te-a urmărit cineva?

— Nu.

— Bravo!… Dar ești sigur?

— Sigur de tot. Dar înainte de a fi ajuns în strada Secerișului, am avut un conflict cu o doamnă voluminoasă.

— De ce?

— Am răscolit praful și ea avea două sacoșe pline cu fructe pe care mai târziu i le-am cărat. Același conflict era să am și cu armata germană.

— Zău! Tu ai înnebunit!

Andrei se căută după o țigară, dar în zadar. N-avea. Pistruiatul îl întrebă:

— Ai vrea să fumezi?

— Da.

— Atunci te servesc.

— Lipsește una, a fumat-o domnul comisar Bota. Eu l-am servit.

Andrei își strânse fălcile.

— Am răscolit praful și în fața soldaților germani. Mărșăluiau. M-au gonit și, pentru că nu eram înarmat, n-am vrut să mă cert cu ei.

— Continuă, îl îndemnă Andrei supărat.

— Și așa am ajuns la casa doamnei Rozeanu. Până aici nu m-a văzut nimeni. Și strada era goală. Doar doi copii se jucau la o fântână cu pompă. După ce am verificat că nu m-a urmărit nimeni, am intrat în curtea doamnei Rozeanu. La început am crezut că nu e acasă. De câine ți-am vorbit. Am avut noroc că era legat bine. Doamna Rozeanu are și porumbar. Ăsta a fost norocul meu.

— Înțeleg. Când vezi un porumbar, treaba îți merge bine.

— Nu sunt superstițios, dar cu toate astea norocul meu a fost porumbarul. Urc pe cerdac și bat la ușă. La început n-a apărut nimeni. Tocmai voiam să plec, când ușa se deschide și apare doamna Rozeanu. Am recunoscut-o imediat, totuși am întrebat-o dacă e ea. Mi-a spus că da.

— De acum încolo fii foarte explicit, îl întrerupse Andrei. Fiecare lucru poate avea o semnificație importantă.

— I-am spus că m-a trimis Enache, apoi am întrebat-o dacă cuibul e gol. Și aici am comis prima greșeală.

— Ce greșeală?

— Doamna Rozeanu mi-a făcut semn să tac, dar eu am crezut că are un tic nervos.

— Și n-ai tăcut.

— Nu. Dar să știi, asta a fost singura mea greșeală. În clipa aceea a apărut din casă un comisar.

— De unde știi că era comisar?

— Purta pistol. M-a întrebat ce caut acolo. Am spus că am venit să vând un porumbel.

— Ai avut porumbelul la tine?

— Nu.

— Trebuia să născocești altceva.

— Nu. Porumbeii m-au salvat. Am spus că am venit să vând un porumbel și comisarul m-a întrebat, la fel ca și tine, unde e porumbelul, l-am spus că nu l-am adus, întâi am vrut să știu dacă doamna Rozeanu e amatoare. Printre altele i-am spus că doamna Rozeanu mi-a mai cumpărat un porumbel. Ea a confirmat minciuna mea și atunci mi-am dat seama că e femeie deșteaptă.

Andrei zâmbi, dar Pistruiatul nu avea timp să observe acest zâmbet. Era plin de el. Continuă:

— Mi-a spus că nu mai cumpără porumbei, că o să strice și porumbarul, dar dacă vreau neapărat să vând porumbei, să mă duc la unul Berindei din piața de vechituri.

— Berindei ai spus?

— Da. E un nume fictiv. Cică e vânzător de păsări la piața de vechituri.

— Nu. Berindei e cea de a doua casă unde pot să mă duc. Să știi că doamna Rozeanu e într-adevăr deșteaptă. Mi-a comunicat față de

comisar ce trebuie să fac. Mai departe.

— Comisarul m-a întrebat cine e Enache. I-am spus că așa îl cheamă pe tata. Nu m-a crezut. Aici n-am greșit, dar am avut ghinion.

— Ce ghinion ai avut?

— În primul rând comisarul mi-a tras o palmă de am văzut stele verzi, apoi, în drum spre comisariat, ne-am întâlnit cu un vecin. Acesta a intrat în vorbă cu noi și comisarul a aflat că pe tata îl cheamă Mihai și nu Enache. Asta e ghinionul. După aceea am avut și noroc. La poliție ne-am întâlnit cu comisarul Bălan care m-a anchetat cu câteva zile în urmă. Când m-a văzut, m-a drăcuit și l-a beștelit pe Bota. I-a spus că n-ar fi trebuit să părăsească postul, că e cretin, că domnul Comănescu o să-l mute la circulație, dacă va afla că m-a arestat pe mine. Am văzut pe fața lui Bota că nu pricepe nimic și atunci i-am spus că domnul Comănescu e unchiul meu. Zău că s-a speriat. Sunt convins că dacă mâine mă întâlnesc cu el pe stradă, mă salută ca pe un comisar-șef. Asta e tot.

— Îți mulțumesc, Pistruiatule. Ai făcut o treabă foarte bună. Dar mai trebuie să faci una și mai bună. Va trebui să te duci și la Berindei. Știi unde e piața de vechituri?

— E ca și cum m-ai întreba dacă știu unde locuiesc.

— Foarte bine. În colțul străzii Bolintineanu este o tinichigerie. Are și o mică firmă pe care scrie „La Berindei, reparații-montaj”. Te duci acolo și-l cauți pe domnul Ciobanu.

— Doamna Rozeanu a spus Berindei.

— Așa scrie pe firmă. Îl cauți pe domnul Ciobanu și-i spui că vii din partea lui Enache. Asta e tot. Sper să nu mai ai neplăceri.

— Și când să mă duc?

— Azi, mâine, când poți. Numai să fii atent, să fii singur cu el când îi vorbești. E clar?

— Da, domnule Enache. Totul este foarte clar.

PISTRUIATUL abia așteptă să se termine cursurile; își propuse să treacă pe la piața de vechituri, să facă o recunoaștere în apropierea atelierului de tinichigerie. După discuția avută cu Andrei, seara în pat, înainte de a adormi, se pregătise în gând pentru această misiune și ajunse la concluzia că treaba nu era chiar așa de ușoară. Și comisarul Bota auzise de numele lui Berindei și s-ar putea să fixeze prin apropiere un planton și să-l atragă în cursă. De aceea socoti că, înainte de a trece la acțiune, o recunoaștere la fața locului ar fi foarte necesară. Ar fi vrut să-i spună toate astea lui Andrei, dar nu mai avea când. Era convins că Andrei l-ar fi lăudat pentru felul lui de a gândi. Și în timpul cursurilor se gândi numai la asta. Timpul se scurgea încet, stătea în bancă pe ghimpi. În cele din urmă se auzi clopoțelul. Pistruiatul se repezi la ușă și goni spre ieșire. Deși era grăbit, făcu un

mic ocol și trecu și prin fața vitrinei unde era expus motorul de barcă, cu atât mai mult că de două zile nu-l mai văzuse. Barca era tot acolo și Pistruiatul, mulțumit, își continuă drumul, de astă dată cu pașii mai întinși. Deodată se sperie. De pe un zid, dintr-o fotografie mare cât un afiș de cinema, îl privea zâmbind… Andrei. Era aceeași fotografie pe care o văzuse și la poliție. Sub fotografie era tipărit cu litere mari un anunț: „50.000 lei recompensă aceluia care ar putea să dea informații în legătură cu evadatul Andrei Bogdan". Pistruiatul se opri, privi lung afișul, apoi se întoarse și fugi la vitrina unde era expus motorul de barcă; rezemat de motor era un cartonaș cu prețul motorului: 50.000 lei. Parcă anume recompensa trădării lui Andrei era fixată la prețul motorului de barcă. Calm își continuă drumul și, în fața afișului, se opri din nou. De astă dată cercetă mai atent fața lui Andrei. Fotografia era mai veche, ridurile din colțul gurii nu se vedeau și fotograful, neînzestrat, nu reușise să surprindă zâmbetul acela hâtru al lui Andrei. Pentru că Andrei avea un zâmbet hâtru și niște ochi vioi care te sfredeleau. Dacă nu l-ar fi cunoscut pe Andrei personal, după fotografie l-ar fi putut crede un om rău, cu priviri iscoditoare. Pistruiatul își căută un loc de unde putea să privească fotografia drept în ochi. Când se convinse că nu-l vede nimeni, ridică două degete la tâmple și-l salută milităreşte.

În apropierea pieței de vechituri mai făcu un ocol să-l ia pe Calu. Nu trebui să insiste prea mult, Calu apăru imediat după prima fluierătură și se luă după el.

— Tu știi de ce te-am luat, Calule, cu mine?

Calu își ciuli urechile, ca și cum ar fi fost curios să afle de ce era nevoie de el.

— S-ar putea să mai dăm de un om care să ne urmărească și s-ar putea să fie nevoie de tine.

Calu lătră de două ori și se gudură la picioarele lui.

Pistruiatul cunoștea piața de vechituri ca pe propriile buzunare, li plăcea să treacă în fața tarabelor; acolo totdeauna erau expuse lucruri ciudate. Într-un loc, pe o sfoară, erau atârnate ca niște steaguri sute de cravate vechi de toate culorile. În spatele unei mașini de cusut, o femeie grasă cosea ceva și, alături, un individ îmbrăcat cu un tricou vărgat curăța niște cravate cu neofalină. Femeia ridică privirile spre Pistruiat, pe urmă îl descoperi și pe Calu.

— Vasile! ia uite ce câine fain!…

Vasile, cel cu tricoul vărgat, se uită și el spre câine, apoi se întoarse spre Pistruiat:

— Bă, e de vânzare câinele?

— Nu, răspunse Pistruiatul și-și văzu de drum. Calu se luă după el.

La vreo douăzeci de metri de atelierul de tinichigerie, Pistruiatul se opri în fața unei alte tarabe și, ca și cum s-ar fi interesat de niște piese

de biciclete, cercetă ușa atelierului. Vreo zece minute nu intră și nu ieși nimeni de acolo. Oamenii care stăteau prin apropiere erau trecători ocazionali, vânzători ambulanți, niciunul dintre ei nu părea agent.

În fața ușii atelierului Pistruiatul îl dăscăli pe Calu:

— Rămâi aici, meștere, și nu dai voie nimănui să intre. Ai înțeles?

Calu se întinse în fața ușii, era clar că înțelesese ce avea de făcut.

Pistruiatul intră în atelier. Deasupra ușii un clopoțel anunță sosirea lui.

Tinichigiul, un om gras și cu părul tuns scurt nici nu se întoarse spre el. Ciocănea o tablă albă, pătrată. Văzând că tinichigiul nici nu avea intenția să se uite spre el, Pistruiatul mai salută o dată:

— Bună ziua!

Tinichigiul îl privi peste umăr:

— Nu cumpăr nimic. Nici timbre, nici brichete, nici nasturi uzați, nimic…

— Nu sunt vânzător, domnule…

Tinichigiul își șterse mâinile cu cârpe.

— Atunci ce cauți aici? Cerșești? Sau vrei să comanzi niște burlane?

— Nu, domnule Ciobanu.

Tinichigiul tresări:

— Cum ai spus?

— Ciobanu…

Tinichigiul îl privi un timp, pe urmă, plictisit, ridică ciocanul de lemn.

— Nu vă spune nimic acest nume? insistă Pistruiatul.

— Nu. Acum îl aud pentru prima oară… În semn că terminase discuția se întoarse spre bancul de lucru și începu să ciocănească tabla din fața lui.

— Atunci vă rog să mă scuzați… Pistruiatul era convins că nu era omul pe care îl căuta. Deschise ușa dar în clipa aceea tinichigiul se întoarse din nou spre el.

— Stai, măi băiatule!… Am auzit oare bine? *Ciobanu* ai spus?

— Da, Ciobanu, așa cum scrie pe firmă.

— Pe firmă scrie Berindei.

— Atunci înseamnă că am greșit adresa. Vă rog să mă scuzați…

— Eu sunt Ciobanu, spuse tinichigiul în cele din urmă.

— Mai înainte ați spus că nici n-ați auzit de acest nume. Cum puteți dovedi că sunteți domnul Ciobanu?

— Ai neapărată nevoie de o dovadă?

— Da.

— Acte n-am. Dar dacă-l cauți pe Ciobanu pe care îl știu eu, îl cauți altfel.

Pistruiatul începu să zâmbească. De fapt omul din fața lui are

dreptate. Trebuia să înceapă cu parola.

— Tabla neagră e mai scumpă decât tabla de zinc?

— De ce n-ai început imediat așa? Numai dacă vrea tinichigiul.

Pistruiatul se uită în jur.

— Nu ne aude nimeni?

— Nu.

— M-a trimis domnul Enache. Întreabă dacă tehnicul a rezolvat cuibul.

— Unde e? Adică asta n-are nicio importanță… Spune-i să se ducă în strada Carol 35, apartamentul 5. Ții minte?

— Da. Mi-a spus ceva și despre îmbrăcăminte.

Tinichigiul se duse la un dulap cu uși de metal și scoase de acolo un geamantan mare, galben. Îl dădu Pistruiatului. Spune-i lui Enache că totul e aranjat. Geamantanul acesta ar trebui dus la adresa din strada Carol. Sunt hainele lui. În buzunar are și acte. A fost rănit grav?

— Nu grav, dar își mișcă greu mâna stângă… Duc eu geamantanul?

— Numai dacă ești curat.

— Cum adică curat?

— Adică dacă nu ești urmărit.

— Nu sunt. Și aș vrea să văd și eu casa unde se mută Andrei.

— Foarte bine. Și acum am și eu o rugăminte: să nu mai vii niciodată pe aici… Numai dacă nu există altă soluție… înțelegi?

— Înțeleg.

Tinichigiul se duse la ușă, o deschise și aruncă o privire în stradă.

— Poți să te duci.

Pistruiatul, cu ghiozdanul în spate și cu geamantanul în mână, ieși din atelier.

— Hai, Calule!…

În fața tarabei cu cravatele, omul cu tricoul de marinar îi tăie calea.

— Ce ai în geamantan, pușticule?… Dacă nu vrei să vinzi câinele, poate vinzi geamantanul.

Smulse geamantanul din mâna Pistruiatului și se așeză pe el. Contrariat, Pistruiatul vorbi totuși politicos:

— Vă rog frumos să-mi dați geamantanul înapoi…

— Ți-l cumpăr. Îți dau un pol pe el. Nu face nici zece lei, dar poate cu ce-i înăuntru…

— Nu vreți să-mi dați geamantanul înapoi?

— Țțțț, plescăi din buze individul.

Pistruiatul se întoarse spre Calu, care stătea lângă picioarele lui și nu pricepea despre ce este vorba.

— Roagă-l tu, Calule, să-mi dea geamantanul înapoi.

Calu își arătă colții și începu să mârâie. Omul de pe geamantan încremeni. Câinele era atât de aproape de el încât nu îndrăzni nici să răsufle.

— Ia, mă, câinele de aici!…

Calu începu să latre. Deveni amenințător.

— Dacă e pornit nu mai pot să-l opresc…

— Ia-ți geamantanul și câinele și pleacă de aici!…

— V-am spus, nu-l mai pot opri. Numai dacă vă consideră prieten…

— Spune-i că-i sunt prieten!

— Pe Calu nu-l putem minți… Lui îi trebuie dovezi.

— Ia-l de aici!…

— Nu țipați că se enervează… Am găsit… Mă însoțiți un timp ca să vadă că suntem prieteni… Ridicați-vă!…

Individul se ridică încet cu ochii ațintiți asupra câinelui.

— Nu așa. Puneți mâna pe geamantan… Se întoarse spre câine. Lasă-l, Calule! E om bun… Uite, mă ajută să duc geamantanul…

Individul cu geamantanul în mână, încolțit de Calu, păși alături de Pistruiat, ca un adevărat hamal.

Femeia de la mașina de cusut începu să râdă. Grăsimea de pe gât îi tremura de parcă ar fi fost din piftie.

Trei străzi îl lăsă Pistruiatul pe hamalul de ocazie să-i transporte geamantanul. Acesta, când se simți mai puțin supravegheat de câine, îi șopti Pistruiatului:

— Noi, roșcovanule, sper să ne mai întâlnim în viață. Și atunci, să nu se întâmple ca plăcerea să fie de partea mea…

— Nu mai vorbiți că vă aude Calu și se supără. Și acum vă rog să puneți geamantanul jos. Așa. Vă mulțumesc. Puteți să plecați. Lasă-l, Calule! Se întoarse spre câine, când acesta începu să mârâie din nou… La revedere!…

Când omul dispăru după colț, Pistruiatul ridică geamantanul și porni spre strada Carol. La numărul 35 făcu un mic popas și trimise câinele acasă.

— Îți mulțumesc, Calule, acum ți-ai terminat misiunea… Restul rezolv eu… Hai, du-te!…

Așteptă să dispară câinele, apoi intră în casă. Sub poartă mai făcu un popas, apoi întrebă pe o femeie care tocmai apăru dintr-un apartament de la parter:

— Nu știți cumva care e apartamentul 5?

— La etajul întâi, îl lămuri femeia și Pistruiatul urcă scările.

În fața apartamentului 5 își trase sufletul, apoi apăsă pe butonul soneriei.

Ușa se deschise după câteva clipe și în prag apăru o fetiță oacheșă, cu două codițe lungi.

— E cineva acasă? întrebă Pistruiatul.

Fetița se rezemă pe ușă și răspunse cu o voce pițigăiată.

— Da.

Îi lipsea un dinte în față.

— Cine?
— Eu.
— Am întrebat de părinți.
— Mama este plecată după cumpărături.
— Și tata?
— Tata a murit pe front.

Pistruiatul își lăsă privirile în jos, în semn că-i pare rău și spuse pe un ton scăzut:

— Atunci am să vin mai târziu.

— Dacă vrei poți să aștepți. Mama e numai peste drum, la băcănie. Îi făcu loc Pistruiatului să intre. Poftim!

Pistruiatul se foi:

— N-aș vrea să deranjez.
— Nu deranjezi.

Neavând încotro Pistruiatul intră' în casă. Puse geamantanul pe covor și se așeză pe el.

— De ce te-ai așezat?
— Păi nu mi-ai spus s-o aștept pe mămica?
— Atunci așază-te pe un scaun.
— Mulțumesc, stau bine și aici.
— Și ce vrei de la noi?
— Nimic.
— Atunci de ce ai venit?
— Vreau să discut cu mămica ta.
— Ce?
— Niște probleme.
— Ce fel de probleme?

Fără îndoială fetița nu era prea binecrescută și era foarte curioasă. Îi răspunse ca atare:

— Fel de fel.
— Și ce ai în geamantan? continuă fetița seria întrebărilor.
— Nimic, niște haine.
— Vreau să le văd și eu.
— Nu se poate.
— De ce nu se poate?
— Pentru că geamantanul e încuiat.

În clipa aceea se deschise ușa și apăru mama fetiței. Când Pistruiatul dădu cu ochii de ea, încremeni. Mama fetiței era chiar profesoara de istorie. Se ridică repede în picioare și bâlbâi un „sărut mâna!"

— Ce-i cu tine, Pleșa? întrebă și ea mirată.

— Nimic, doamnă profesoară, cred că am greșit adresa… Trebuia să mă duc într-un loc și… vă rog să mă scuzați…

— Ți-am spus că umbli brambura…

— Nu umblu, doamnă… Sărut mâna… Ridică geamantanul și porni spre ușă. Fetița se grăbi să-i deschidă.

Pe coridor, Pistruiatul verifică numărul apartamentului. Nu greșise: era 5, așa cum îi spusese și tinichigiul. Probabil că a greșit numărul casei. Coborî la parter și ieși în stradă. Era bun și numărul: 35. Cum să se întoarcă acum îndărăt? Totuși nu găsi nicio altă soluție. Urcă din nou la etaj și apăsă pe butonul soneriei. De astă dată îi deschise chiar profesoara de istorie.

— Ce-i, Pleșa, ai uitat ceva sau iar ai greșit adresa?

— Nu, adică da… Vreau să spun, dacă tot am venit…

— Hai, nu te mai bâlbâi, intră!…

Imediat ce închise ușa, profesoara se întoarse spre Pistruiat.

— Știu de ce ai venit. Vrei să-mi vorbești de acel patru pe care l-ai primit la istorie… Să știi că nu m-am așteptat ca tocmai tu să mă cauți pentru asemenea lucru. N-ai știut! Cel care nu știe primește un patru.

— Ai un patru la istorie? interveni și fetița în discuție..

Pistruiatul se întoarse spre ea, se strâmbă, apoi privi în ochii profesoarei.

— Nu pentru asta am venit, doamnă profesoară… Am venit pentru… pentru…

— Spune odată de ce ai venit!… Și eu l-am întrebat, mamă, și n-a vrut să-mi răspundă…

— Pe tine nici nu te interesează pentru ce am venit! îi răspunse categoric Pistruiatul. Căută privirile profesoarei. M-a trimis domnul Ciobanu… M-a rugat să vă întreb dacă aveți de închiriat o cameră mobilată cu ferestrele spre sud…

Profesoara deveni serioasă și se întoarse spre fetiță:

— Lucica dragă, vrei să ne lași singuri?

Lucica se uită la maică-sa, apoi la Pistruiat și-și scoase limba.

— Lucica! țipă maică-sa la ea.

Îmbufnată, Lucica trecu în camera alăturată. Profesoara se apropie de Pistruiat.

— Mai spune-mi o dată, cine te-a trimis?

— Întâi să-mi răspundeți la întrebare.

— Am, dar mi-e teamă că e prea scumpă pentru dumneata.

— Acum e bine, se liniști Pistruiatul… în geamantan am hainele lui Enache…

— La asta nu m-am așteptat. De haine el avea nevoie să vină aici. Eu n-am cum să iau legătura cu el…

— Asta rezolv eu, doamnă… Deci cuibul e gol…

— Da.

— Atunci e bine… Am și plecat!… Cred că Enache o să vină chiar încă în seara asta… Sărut mâna…

Luă geamantanul și ieși.

ÎN CENTRUL ORAȘULUI portiera unei mașini care se deschise îi tăie calea. Mirat, Pistruiatul vru să ocolească portiera dar, în aceeași clipă se pomeni față în față cu comisarul Bota.

Comisarul, îmbrăcat în uniformă neagră, era elegant ca un ofițeraș.

— Ce mai faci, puștiule?

Zâmbi larg: avea dinți mari, albi, frumoși.

— Nimic… Merg…

— Unchiul tău ce mai face?

Tocmai vru să întrebe care unchi, când își aduse aminte de Comănescu. Știind că are hainele lui Andrei în geamantan, își pierdu siguranța în sine.

— Mulțumesc, bine… Tocmai mă duc la el… Trebuie să-i duc acest geamantan.

Anume spuse că geamantanul e al lui Comănescu ca Bota să nu-l întrebe ce are în el.

— Te duc cu mașina, se oferi politicos comisarul. Unde stă?

— Cine? întrebă Pistruiatul ca să câștige timp. Fusese inspirat. Șoferul interveni:

— Știu eu, domnule comisar. Coșbuc 6.

— Nu te-am întrebat pe dumneata! se răsti Bota la el. Unde stă? îl întrebă agresiv pe Pistruiat.

— Credeam că știți și dumneavoastră. În Coșbuc 6.

— Poftim în mașină.

Pistruiatul se așeză pe bancheta din spate. Bota îl ajută să pună geamantanul lângă șofer și se instală lângă Pistruiat.

— Tu ești cam prost îmbrăcat pentru an nepot de comisar regal.

— De ce să-mi murdăresc hainele bune?

Bota nu-i răspunse. În clipa aceea mașina se opri în fața unei vile cu un etaj.

— Am ajuns, spuse șoferul.

Pistruiatul se temu că Bota o să-l însoțească până în casă, dar acesta îi deschise doar portiera și-i făcu loc să iasă. Pistruiatul luă geamantanul și fu bucuros când găsi poarta deschisă. Ca să nu dea de bănuit, porni cu pași hotărâți spre clădire. Pietrișul alb al aleei îi scârțâia sub picioare. Ajuns în fața ușii, încercă clanța, dar ușa era încuiată, își întoarse privirile spre stradă, mașina era tot acolo. Rezemat de capotă, comisarul Bota tocmai își aprindea o țigară. Pistruiatul apăsă pe butonul soneriei. Trecu aproape un minut și nu deschise nimeni. Pistruiatul începu să se bucure deși mașina era tot în fața casei. Mai apăsă o dată pe buton, apoi auzi pași și apăru o servitoare tânără îmbrăcată într-o rochiță neagră cu guleraș alb.

— Sărut mâna, spuse Pistruiatul și dădu buzna în casă sub privirile mirate ale servitoarei. Ea se luă după el.

— Îl caut pe domnul Constantinescu…

Servitoarea îl măsură din priviri:

— Aici nu locuiește niciun Constantinescu… Poate îl cauți pe domnul Comănescu, de la poliție…

— Nu, doamnă… îl caut pe domnul Mișu Constantinescu… Un om așa, mic, cu nasul turtit ca un tampon… Lucrează la bancă!… da, la Banca Agricolă…

— Ai greșit adresa, băiețaș…

Pistruiatul trase cu coada ochiului spre stradă, văzu mașina lui Bota și hotărî să continue discuția.

— Aici nu-i Coșbuc 6?

— Ba da, îi răspunse servitoarea. Discuția începu s-o enerveze.

Pistruiatul, negăsind nimic mai bun de spus, arătă spre o vază plină cu flori:

— Astea ce fel de flori sunt?

— Gladiole…

— Gladiole?… Așa arată gladiolele?…

Mașina tocmai demară din fața casei.

— De astea am mai văzut și în Parcul comunal. Dar nu știam că se cheamă așa. Vă rog să mă scuzați… înseamnă că nenea Mișu Constantinescu într-adevăr nu locuiește aici…

Fata îl conduse până la ușă și Pistruiatul, cu geamantanul în mână, coborî bucuros scările, deși din cauza drumului cu mașina ajunsese în partea cealaltă a orașului. Fără geamantan, distanța n-ar fi avut nicio importanță; s-ar fi urcat pe tamponul unui tramvai și în mai puțin de douăzeci de minute ar fi ajuns acasă. Din cauza geamantanului însă trebuia să meargă pe jos. În apropierea podului de fier îl opri un gardian.

— Ce ai în geamantan, puștiule?

— Haine…

— Atunci treci acolo, și arată spre cheiul apei.

— Dar eu vreau să mă duc acasă…

— După control. Gardianul îl împrânci.

Pistruiatul, supărat, porni spre chei și descoperi acolo o mulțime de oameni cu geamantane, cu desage, cu coșuri, cu rucsacuri. Mai auzise el ceva despre campania dusă împotriva bursei negre, de demascare a speculanților, de confiscare a tuturor mărfurilor de proveniență nejustificată. Un alt gardian îl sili să stea la coadă. Neavând încotro, se supuse. Nimerise între o țărancă cu două desage cu miros de slănină râncedă și un individ îmbrăcat elegant, cu niște ochelari cu ramă de aur. În față, la vreo opt metri de el, un comisar care controla bagajele tocmai se răsti la un cetățean:

— Păi asta e mai mult de treizeci de kilograme de săpun… Ce faci cu el?

Omul îngăimă ceva, că nevasta sa e spălătoreasă, dar Pistruiatul nu reuși să audă toată convorbirea. Și fiindcă voia să fie pe deplin lămurit se întoarse spre omul cu ochelari cu ramă de aur:

— Ce se întâmplă aici, domnule?

Individul cu ochelari nu se arătă prea vorbăreț:

— De la doi la patru…

— Nu înțeleg.

— Faci pe prostul?

— Nu, domnule!… Ce înseamnă „de la doi la patru”?

— Cine nu iese bine la control primește între doi și patru ani…

— Și credeți că o să controleze și geamantanul unui băiat ca mine?

— Bineînțeles… Sunt unii care transportă alimentele în cărucioare de copii.

— Atunci am dat de naiba!

Omul cu ochelari abia acum se arătă binevoitor. Îl cercetă cu privirile:

— Carne?

— Nu.

— Făină?

— Nu. Haine.

— A, lucrezi în textile… Te scapă Vasiliu…

Coada înainta încet, la o femeie găsiseră aproape cincizeci de kilograme de lână, la un individ, două duzini de cămăși sustrase de la o fabrică. Pistruiatul, neștiind ce ar trebui să spună despre uniforma din geamantan, era speriat. Stând rezemat de balustrada de fier a cheiului, privi în jos. La vreo patru metri adâncime, prundul râului secat îl îmbia. Scoase din buzunar un ghemotoc de sfoară și legă un capăt de toarta geamantanului și celălalt capăt de balustradă. Când socoti că nu-l

Vede nimeni începu să dea drumul geamantanului.

Geamantanul rămase atârnat deasupra prundișului.

Ajuns în fața comisarului, Pistruiatul ascultă discuția acestuia cu individul cu ochelari:

— O, ce bine îmi pare că ne vedem din nou, domnule Petrescu… Tot becuri?

— Becuri, domnule comisar…

— Atunci lăsați geamantanul aici. O să avem noi grijă să nu se spargă… Iar dumneata te prezinți mâine la secția economică… Fix la nouă… Sper că ați rămas tot om de cuvânt…

— Se poate, domnule comisar?

Comisarul nu-i mai dădu nicio atenție.

Se întoarse spre Pistruiat:

— Tu, puștiule?

— Vreau să cumpăr un kilogram de carne de vacă… Dacă se poate

mușchi…

Comisarul îl privi năucit:

— Te plesnesc de-ți sar ochii… Unde ți-e bagajul?

— Ce fel de bagaj?

— Atunci ce cauți aici?

— Mi-a spus un domn că aici se vinde carne de vacă și săpun…

— Cară-te de aici, obraznicule!…

Când, în sfârșit, Pistruiatul se văzu în podul casei, era istovit. Umblase ca pentru două zile, nu mâncase nimic și trecuse prin fel de fel de emoții. La întrebarea lui Andrei, dacă totul a mers strună, a răspuns că da. N-avea putere nici măcar să-i povestească prin câte a trecut. Andrei, în spatele unei lăzi, se îmbrăcă. Pistruiatul încercă și el chipiul, dar era prea mare, îi cădea peste ochi. În cele din urmă apăru Andrei în uniformă militară.

— Îți stă bine în uniformă, îl întâmpină Pistruiatul. Arăți ca un adevărat ofițer.

— Crezi că nu mă recunoaște nimeni?

— Garantez… Am uitat să-ți spun: în buzunar ai actele. Ar trebui să te uiți să vezi cum te cheamă…

În timp ce-și căuta actele, Andrei spuse pe un ton foarte serios:

— Ai devenit un adevărat activist…

— Activist?… Ce înseamnă *activist?*

— O să afli mai târziu… Știi cum mă cheamă? Ion Dunăreanu!

— Ai un nume foarte frumos. Îmi pare rău că nu mă cheamă și pe mine așa. Vrei să te însoțesc?

— Nu. Și te rog foarte mult să nu mai treci niciodată, nici pe la tinichigerie, și nici în strada Carol. Asta e foarte important.

— Și noi nu ne mai vedem niciodată?

— Ba da. Dar nu foarte curând.

— Și dacă o să-mi fie dor de tine?

— Trebuie să fii tare… Dar s-ar putea să am eu nevoie de tine…

— Aș vrea să ai…

— Bine, Pistruiatule! Vezi dacă pot să cobor.

COMISARUL BOTA, înainte de a intra în biroul lui Comănescu, își verifică ținuta. Îl știa pe șeful cel mare meticulos și n-ar fi vrut ca, din cauza unui nasture sau a unui fir de praf, acesta să-i facă observație. Comănescu îl primi rece, parcă obosit, plictisit. Nu-i răspunse la salut, aștepta ca Bota să-i raporteze. Acesta nu se lăsă așteptat.

— Am terminat acțiunea „Depoul”, domnule comisar regal. Am percheziționat fiecare atelier, fiecare secție…

— Și, bineînțeles, n-ai găsit nimic, îl întrerupse Comănescu.

— Aproape nimic, domnule comisar regal. Niște manifeste…

— Aș fi preferat să găsiți tipografia…

— E vorba de o tipografie mică, de mână, un multiplicator…

— Dar destul de mare ca să umple tot orașul cu manifeste.

— S-ar putea s-o depistăm. Avem promisiuni…

— Cunosc aceste promisiuni… Până aflăm noi adresa, tipografia e instalată în partea cealaltă a orașului… Spune-mi despre depou.

— Am reținut trei indivizi… Unul dintre ei pare a fi dispus să vorbească.

— Luați-l cu binișorul!…

— Lăsați asta în seama noastră, domnule comisar regal… Văzându-l pe Comănescu puțin mai bine dispus schimbă vorba. Azi m-am întâlnit cu nepotul dumneavoastră… Atunci când v-a adus geamantanul.

— Nu știu despre ce vorbești, domnule Bota. N-am niciun nepot.

— Nu se poate. Nu locuiți în Coșbuc 6?

— Ba da. Dar nu toți care locuiesc pe Coșbuc 6 trebuie să aibă nepoți. Tu ai băut, Bota?!…

— N-am băut, domnule comisar regal. Și să știți, puștiul care s-a dat drept nepotul dumneavoastră e același băiat pentru care rândul trecut m-a certat domnul comisar Bălan. Dar vă spun, l-am dus eu în Coșbuc 6 și l-am văzut când a intrat la dumneavoastră în casă…

— Poate vrei să spui că am legături cu oameni suspecți…

— Nu, domnule comisar regal. Dar băiatul a intrat la dumneavoastră.

— N-am avut niciun vizitator minor.

— Înseamnă că băiatul acesta ne duce de nas. Prima oară l-am întâlnit la o casă supravegheată. Domnul comisar Bălan m-a certat că l-am adus aici. Mi-a spus că dumneavoastră l-ați anchetat deja.

— Pe „pistruiatul” acela l-ai văzut și la casa supravegheată?

— Da, la casa Rozeanu.

— Interesant, foarte interesant… Poate n-ar fi rău să-l punem sub observație. Du-te și aranjează tu asta!

— Am înțeles, domnule comisar regal.

Salută regulamentar și porni spre camera de gardă. Spre nemulțumirea lui nu-l găsi acolo decât pe Ciupitu, un agent bătrân, familist, cu fața ciupită de vărsat, de unde i se și trăgea porecla.

— Ce faci, Ciupitule?

— Nimic, căscă agentul, deși mai avea câteva ore până la terminarea serviciului.

— Ascultă mă, Ciupitule!

— Ordonați, domnule comisar!

— Te duci în strada Semaforului 2. Locuiește acolo un puști pistruiat, li urmărești o zi, două, vezi ce-i cu el, apoi raportezi șefului direct. Ai înțeles?

— Numai la chestii din astea mă trimiteți, spuse cu reproș agentul. Mor de foame, domnule comisar. Dacă nu mă trimiteți la un bijutier

sau la o cârciumă, o să-mi chiorăie mațele ca un saxofon. Am patru copii, domnule comisar…

— Cine te-a pus să te însori?… Hai, du-te!… Și înainte de a pleca trimite-l aici pe Suciu…

— Pe care Suciu?

— Pe ăla pe care l-am arestat la depou.

— Am înțeles, să trăiți…

Suciu fu introdus de un gardian. Purta cătușe.

— Scoate-i bijuteriile, ordonă Bota.

Gardianul îi descuie cătușele și la un semn discret al comisarului ieși din încăpere.

Suciu își frecă brațele.

— Vă mulțumesc, domnule comisar-șef.

— Comisar.

— Vă mulțumesc, domnule comisar.

— Spune, mă Suciule…

Suciu se grăbi să-i răspundă:

— Vă spun, domnule comisar…

— Spune, tu ai putea să te ascunzi sub acest dulap?

— Da, domnule comisar…

— Atunci, poftim… ascunde-te!…

Suciu abia atunci se uită la dulap: era un dulap metalic, fără picioare. Intre dulap și podea cu greu s-ar fi putut introduce o lamă de cuțit.

— Ați glumit, domnule comisar… Sub dulapul acesta nu încape niciun gândac.

— Dar dacă te-ai strădui? Culcă-te!… Suciu căută privirile comisarului să vadă dacă acesta glumește sau vorbește serios. Comisarul nu glumea. Se lăsă în genunchi, apoi se culcă pe burtă în fața dulapului. Știa că orice împotrivire s-ar solda cu bătaie. Prefera să-și bată joc de el decât să fie bătut. Comisarul se apropie.

— Domnule comisar, ce vreți de la mine?

— Scoală-te, Suciule!… Suciu se ridică imediat în picioare. Spune, Suciule, tu-l cunoști pe Cristian?

— Cristian?… Nu, domnule comisar, nu cunosc pe niciun Cristian. Pe crucea mea…

— Atunci ți-l prezint eu. Uite, e acolo… Arătă spre birou: în sertarul biroului.

Suciu se uită spre birou, nu prevedea nimic bun din această discuție…

— Te duci sau vrei să-ți fac o petiție în scris? Hai, ce aștepți?

Neavând încotro, Suciu se duse la birou și trase sertarul, dar îl închise imediat.

— Adu-l aici! se auzi glasul lui Bota. Suciu scoase din sertar un

baston de cauciuc și-l întinse comisarului. Bota luă bastonul, îl îndoi între mâini, se jucă cu el. Suciu tremura ca varga.

— Stai jos, Suciule, spuse după o pauză Bota și arătă cu capul spre un fotoliu de piele.

Suciu se așeză. Bota aruncă bastonul spre el și Suciu, neîndemânatic, era să-l scape.

— Fă cunoștință cu el, spuse comisarul râzând. Împrietenește-te cu el… Probabil o să fiți mult timp împreună.

— Ce vreți de la mine, domnule comisar?

Bota se apropie de Suciu și se așeză amenințător pe spătarul fotoliului.

— Vreau să-l prind pe Bogdan. *Eu* vreau să-l prind, înțelegi?… Uite, pe răspunderea mea îți dau drumu'… Acum… Ești liber… Dar dacă în două, trei zile nu-mi dai o pistă, atunci… Tu ești bine văzut printre muncitori, lucrezi doar la depou… Nu poți să nu afli ceva… Și tot timpul gândește-te la Cristian… Hai, cară-te!…

A doua zi, Suciu răsfoi toate însemnările sale, își notă câteva adrese, apoi se îmbrăcă elegant și porni în oraș. Primul drum îl făcu în strada Carol 35 la profesoara de istorie. Îi deschise chiar ea:

— Aș vrea să vorbesc cu doamna profesoară Prodan…

— Eu sunt, îi răspunse profesoara. Cu cine am plăcerea…

— Numele meu n-o să vă spună nimic, doamnă. Vin din București.

— Și ce doriți?… Individul începu să nu-i placă…

— Știți, n-aș vrea să discutăm aici pe coridor. Dacă mi-ați permite să intru…

— Îmi pare foarte rău… e dezordine și… Spuneți-mi ce doriți?

— Nu aveți de închiriat o cameră cu ferestrele spre sud?

Rosti cuvintele încet, ca să se știe că e vorba de o parolă.

— Nu. De altfel nici nu știu încotro dau ferestrele mele… Cine v-a spus că închiriez camere?

— Cei de la București, de la centru.

— Ce fel de centru?

— Înțelegeți dumneavoastră… Aș vrea să mă întâlnesc cu Enache…

— Cu care Enache?… Nu cunosc niciun Enache. Cred că ați greșit adresa…

Îi trânti ușa în nas, dar rămase în spatele ușii până ce se convinse că omul nu mai e pe palier. Abia după aceea se duse în camera lui Andrei.

— Te deranjez?

— Nu.

— S-a întâmplat ceva și trebuie neapărat să-ți comunic. A fost aici un om care ar fi vrut să stea de vorbă cu tine.

— De unde știe că stau aici?

— Nu știe. Am impresia că bănuiește doar. Te-a căutat pe numele

Enache. Spunea că a venit din București de la centru…

— Ce fel de centru?…

— Asta l-am întrebat și eu… Mai ales că cei de la Comitetul Central n-au fost informați de noua ta adresă. Adresa asta a fost hotărâtă de biroul local… Știa și ceva din parolă, căuta o cameră cu ferestrele spre sud. N-o știa corect… Părea că auzise ceva, dar nu era destul de bine informat…

— Asta e grav…

— De aceea am venit să-ți spun.

— Ai procedat bine, Iulia… Tu n-ai astăzi cursuri?

— Ba da, dar numai de la 11…

— Mda… Dacă te duci la școală, aș avea o rugăminte. Aș vrea să-l văd pe Pistruiat…

— Ți s-a făcut dor de el?

— Da.

— Să-l trimit aici?

— Nu. Aș vrea să-l văd în oraș…

— Eu n-aș putea să te ajut?

— Ba da. Dar deocamdată nu e ceva important.

AGENTUL CIUPITU se postă în fața casei din strada Semaforului 2, la șase dimineața, înarmat cu un bloc notes și cu un creion. Pentru siguranță luă cu el și două lame, să ascută creionul la nevoie. Pentru că, spunea el, în creioanele astea de fabricație de război, fie ele și Hardtmuth, nu mai poți avea încredere: te lasă în pană când ți-e lumea mai dragă.

Despre creioane sau despre orice alt lucru fără însemnătate ar fi putut vorbi ore întregi: știa cum se presează praful de grafit pentru miez, știa la ce temperatură se produce solidificarea, ce lemn se folosește pentru înveliș. Știa, printre altele, cum se conservă fasolea, câtă terebentină se adaugă la vopsea neagră ca să producă un kilogram de pastă de ghete. Dar dacă întâmplător cineva l-ar fi întrebat de ce e război, n-ar fi știut să răspundă. Nu știa de ce era România aliată cu Germania, dacă s-a deschis sau nu cel de al doilea front și, în special, nu înțelegea ce caută americanii în Europa.

Până la șapte și douăzeci, când apăru Pistruiatul în poarta casei, nu făcu decât o singură însemnare în carnețel: 6,30, Pleșa Mihai bătrânul părăsește casa. E îmbrăcat cu pantaloni de doc și o scurtă de piele.

Când apăru Pistruiatul, notă ora, apoi vârî carnețelul în buzunar și, profesional, se luă după băiat. Păstră o distanță de vreo douăzeci de metri, dar toate măsurile luate erau de prisos: Pistruiatul nu-și întorsese niciodată capul spre el. În colțul străzii fluieră de două ori și, de printre leaturile rupte ale unui gard, apăru un câine lățos. Ciupitu îi urmări până la fabrica de hârtie. Aici își scoase carnețelul și notă:

7,40, fabrica de hârtie. Știa că Andrei Bogdan evadase la fabrica de hârtie. Pentru o clipă îi trecu prin minte că această afacere de urmărire fără importanță s-ar putea să-i fie rentabilă! Cine știe dacă acest copil nu era în legătură cu evadatul? Continuă urmărirea foarte precaut: intră în curtea fabricii printr-o spărtură, își murdări costumul proaspăt călcat de nevastă-sa, apoi se târî prin iarba încă udă de rouă și se apropie de Pistruiat până la vreo zece metri. Spre mirarea lui, Pistruiatul nu intră în clădire; scoase numai din ghiozdan două felii mari de pâine. Le întinse câinelui, pe urmă, își văzu de drum. În stradă, curățindu-și costumul înverzit de iarbă, Ciupitu înjură de toți dumnezeii. Pistruiatul ori avea cunoștință de el și i-a jucat o festă, ori, inconștient, l-a pus să se strecoare printre dărâmături și să se târască prin iarba udă. Dar pentru că urmăritul nu-și întoarse niciodată privirile, Ciupitu trase concluzia că Pistruiatul n-avea nici cea mai mică bănuială că ar fi urmărit.

La ora opt fără trei minute, Mihai Pleșa Intră în clădirea școlii.

Agentul se întrebă dacă are vreun rost să stea de planton în fața școlii sau, foarte liniștit să se ducă într-o cafenea să-și petreacă timpul acolo. Totuși nu-și părăsi postul. Dacă va trebui să facă un raport chiar șefului cel mare, n-avea niciun rost ca din cauza a două sau trei ore de așteptare să-și pericliteze o eventuală avansare. Își cumpără un ziar și se așeză pe balustrada de metal a scuarului din fața școlii.

La sfârșitul orelor, profesoara de istorie, cu catalogul sub braț se postă la o fereastră și aștepta ca Pistruiatul să se apropie de ea. În clasă, în timpul lecțiilor, îl anunțase cu voce tare că ar vrea să discute cu el după program. Felul cum îi spusese părea o amenințare, chiar auzi cum colegul de bancă al Pistruiatului îi șopti: „O să-ți cheme părinții la școală”. Pistruiatul nu-i răspunse, înțelesese cum trebuie cele spuse de profesoară.

După oră Pistruiatul își făcu de lucru prin clasă să întârzie cât mai mult. Voia ca pe coridor, în timpul discuțiilor să nu fie decât ei doi. În cele din urmă, când se convinse că ceilalți elevi au coborât scările, se apropie de profesoară. Ea, în clipa când îl simți, începu să-i vorbească fără să se întoarcă spre el.

— Ești singur?

— Da.

— La ora trei te duci la Terasa Astoria. Fii atent să nu fii urmărit. Te așteaptă Andrei.

— Am să fiu acolo.

Plecă fără să salute.

Profesoara rămase la fereastră și privi scuarul din fața școlii. Ciudată e viața. Tocmai acest puști pistruiat i-a fost dat să-i fie omul de legătură. Dacă totul ar fi depins de ca, nu i-ar fi dat nicio sarcină. Dar dacă Andrei îl socotește de încredere probabil că e.

Pistruiatul tocmai apăru în fața scuarului și profesoara îl urmări cu privirile. Spre mirarea ei, un bărbat care până atunci citise nestingherit un ziar se luă după el. Putea fi doar o coincidență, dar ea n-avea dreptul să fie nepăsătoare: fugi în cancelarie, lăsă catalogul și fără să-și ia rămas bun de la colegi goni cât putu mai repede pe scări să-l ajungă din urmă pe Pistruiat. În stradă se convinse de-a binelea că băiatul era urmărit: ce bine că a mai rămas câteva clipe la fereastră. Trecu în grabă pe lângă agent și se apropie de Pistruiat.

— Nu te uita la mine și fii atent ce-ți spun: nu te mai duci la Terasă, ești urmărit. Nu te uita în spate! Ești urmărit de un bărbat cu pălărie cu boruri largi îmbrăcat într-un costum bej. Fii foarte atent!…

Profesoara își continuă goana dând impresia că cei câțiva pași făcuți alături de Pistruiat au fost un fel de răgaz, ca să-și mai tragă sufletul.

Pistruiatul nu privi nici în stânga, nici în dreapta: își continuă drumul. Ajuns în fața unei drogherii se opri și cercetă firmele. Cu coada ochiului se uită îndărăt și-și descoperi urmăritorul. Acesta venea agale ca un om fără treburi. Să-i poată reține mai bine figura, Pistruiatul se întoarse spre el:

— Nu știți, domnule, de ce se scrie „Lizette” cu doi de t?… Arătă spre o firmă.

Surprins, agentul încremeni, apoi se uită spre firmă și văzu inscripția „Drogheria Lizette”…

Răspunse cu întârziere:

— Probabil e o transcriere franțuzească…

— Vă mulțumesc, domnule.

Rămase tot în fața firmei, apoi când agentul trecu mai departe, își continuă și el drumul, dar în sens invers. Dacă e într-adevăr urmărit atunci agentul va trebui să se dea de gol. Agentul se întoarse după Pistruiat. Pistruiatul își grăbi pașii, își grăbi pașii și agentul. Pistruiatului începu să-i placă această urmărire: coti pe o stradă lăturalnică aproape goală. „Păi, o să ai misiune grea cu mine, domnule agent!” Pistruiatul se aplecă să-și lege șireturile și în clipa aceea apăru agentul. Nu mai putea să dea îndărăt; își continuă drumul și îl depăși pe Pistruiat. Acesta, în aceeași clipă, porni iar în sens invers. După ce depăși colțul, se lipi de zid și așteptă. Auzi bocăniturile repezi ale agentului și acesta apăru, transpirat, la colț. Era în viteză. Abia reuși să stopeze în fața Pistruiatului, dar fu obligat să meargă mai departe. Pentru o clipă avu senzația că puștiul îi zâmbește. Nu-i o misiune chiar atât de ușoară, gândi, și îl înjură pe Pistruiat. Satisfăcut, Pistruiatul porni agale și, simțindu-se urmărit, nu-i mai dădu nicio importanță agentului. Hotărî să-l păcălească cum nu mai fusese păcălit până atunci. Știa o casă cu două intrări, o să-l ducă pe agent până acolo și o să-l lase cu buzele umflate. În casa cu pricina Pistruiatul

intră în clădire și fugi pe scări spre etajele de sus. Alerga aproape de balustradă, să fie văzut. Agentul, jos la capătul scărilor, își notă ceva într-un carnețel. Era clar că băiatul nu-i mai putea scăpa. Urcă și el scările. Ajuns la etajul doi auzi în spate pași repezi. Nu observase că acesta se pitise într-o adâncitură de pe palier. Fugi și el în jos. Pistruiatul se ascunsese acum sub scară. Goni în stradă, se uită în stânga, se uită în dreapta, dar Pistruiatul nu era nicăieri. În acest timp, copilul intrase în curtea interioară și ieșise pe poarta cealaltă, care dădea spre chei. Fără grabă s-a oprit în stația de tramvai și s-a cățărat pe primul tampon.

Fix la trei apăru în fața Terasei Astoria. Câțiva ofițeri nemți și niște pensionari stăteau la mesele așezate pe trotuar. Printre ei, Pistruiatul îl descoperi și pe Andrei, îmbrăcat în uniformă. Nu știa cum va trebui să ia legătura cu el, dar socoti că Andrei va fi destul de deștept să-l ajute. Tocmai trecea indiferent prin fața lui când acesta se întoarse spre el:

— Puștiule, nu vrei să te duci să-mi cumperi niște țigări?… Un pachet de *Naționale.* Îi întinse o bancnotă de cinci lei.

— Cu plăcere, domnule.

Cu bancnota în mână își continuă drumul. Într-un gang, să nu fie văzut, despături bancnota: așa cum se așteptase, găsi în ea un bilețel: „Du-te la Berindei și rupe imediat biletul”.

Rupse bilețelul în zeci de bucăți, le puse în palmă și suflă în ele: bucățelele de hârtie se risipiră ca niște fulgi. Și pentru că pe bilețel nu era trecută nici ziua și nici ora când urma să aibă loc vizita, socoti că sarcina era imediată și porni spre piața de vechituri.

ÎN PIAȚA DE VECHITURI, fără să-și dea seama, Pistruiatul trecu iar prin fața tarabei cu cravate. Nu auzi când femeia se întoarse spre individul îmbrăcat cu tricou de marinar.

— L-ai recunoscut?

— Pe cine?… Aa, pe prietenul meu pistruiat… Dă-l încolo!…

— Doar nu te temi de el! Eu în locul tău i-aș cere socoteală pentru chestia aceea cu geamantanul. Chiar așa, să te ia de fraier un pușți?…

— Ai dreptate… Merită să-i dau un picior în fund… E javra cu el?

— N-o văd.

— Atunci îl potcovesc.

Pistruiatul se trezi prins de umeri. Se sperie, se întoarse și, când îl recunoscu pe bișnițar, se liniști. Crezuse că îl ajunsese din urmă agentul.

— Ce bine-mi pare că te văd, spuse cu voce mieroasă bișnițarul… Să știi că mi-ai făcut o mare surpriză că m-ai vizitat… Ascultă, nu mai ai un geamantan să ți-l car?

— N-am.

Faptul că Pistruiatul nu încerca să fugă și nici nu se arătă speriat îl puse pe bișnițar în încurcătură.

— Ascultă, mă gâlmă!… Ce crezi, bați recordul mondial la înălțime dacă îți dau un șut în fund?

— Să știți, prietenului meu nu-i place atletismul și mutra dumneavoastră îi place și mai puțin… Vârî două degete între buze și fluieră cât putu de tare, apoi începu să strige din răsputeri:

— Calu! Calule!…

Bișnițarul, fără să scoată un cuvânt, sări peste un morman de vedre și dispăru în mulțime. Nu-și imaginase că roșcovanul își strigase câinele doar așa, ca să-l sperie.

Înainte de a intra la tinichigiu, se uită în toate părțile, să vadă dacă nu e urmărit. Nu era. Intră și clinchetul metalic al clopoțelului îi făcu plăcere. Tinichigiul se întoarse spre ușă și făcu o mutră de parcă ar fi văzut poliția.

— Ce-i cu tine aici!? Nu ți-am spus să nu mai dai pe la mine?…

Primirea ostilă îl descumpăni pe Pistruiat.

— Eu am fost convins că dumneavoastră aveți nevoie de mine… Și dacă m-am înșelat, vă rog să mă iertați…

— Vrei să spui că Enache tot pe tine te-a trimis…

— Da. Sau dumneavoastră credeți că nu merit încrederea lui?

— N-am spus asta… Dar e vorba de o misiune foarte grea… Trebuie să predai unui om un gheștetner…

— Ce-i aia *gheștetner?* întrebă Pistruiatul. Auzise pentru prima oară de acest cuvânt.

— Un fel de tipografie…

— Tipografie?… Ar fi trebuit să viu cu un camion?

— Nu… E o tipografie de mână. Deschise ușa dulapului de tinichea și scoase de acolo un pachet puțin mai mare decât un ghiozdan. Uite, asta e.

— Atât de mică? Nu pot s-o văd și eu?

— Nu. De fapt nici n-aveai voie să știi ce-i în acest pachet.

— Am înțeles, n-aveți încredere în mine.

— Mă, da' sensibil mai ești… Uite ce va trebui să faci. Știi unde e poșta mare?

— Știu.

— La patru și un sfert, dar exact la patru și un sfert, te prezinți la ghișeul numărul doi. Acolo va sta un om cu *Universul* în buzunar. Te apropii de el și-l întrebi: „Expediați un mandat?" Dacă răspunde „Da, un mandat telegrafic", atunci pui pachetul lângă el și pleci… Asta e tot. E clar? s

— Da, domnule Ciobanu.

— Atunci du-te, să nu întârzii. Mai ai o jumătate de oră.

În apropierea poștei mari, un turc rezemat de căruciorul cu

înghețată îl îmbie să-i cumpere marfa. Pistruiatul își aduse aminte de bancnota de cinci lei, rezemă gheștetnerul de roata căruciorului și se scotoci prin buzunare.

— Vanilie ai? întrebă când puse bancnota pe cărucior.

— Am.

— Da de ciocolată?

— Am.

— Da de fistic?

— Am și de fistic, bre!

— Rece?

— Păi, cum să fie înghețata, bre? Rece!

— Atunci dă de un franc cu alune…

Turcul îi umplu un cornet cu înghețată, apoi îi dădu restul.

— E bună, spuse Pistruiatul ca un adevărat cunoscător.

— Păi, când n-a fost înghețata bună la Mehmet?

Pistruiatul vârî restul în buzunar și porni spre poștă. Exact în poartă își dădu seama că uitase pachetul la căruciorul turcului. Aruncă cornetul la pământ și fugi din toate puterile spre negustor. Încă de departe văzu ca pachetul nu mai era acolo. Turcul îl primi surâzător:

— Mai pun una de alune?

— Nu. Am venit după pachet.

— Ce fel de pachet?

— Unul așa, îi desenă Pistruiatul forma pachetului în aer. L-am lăsat rezemat de cărucior…

— Dacă l-ai lăsat acolo, acolo trebuie să fie… Alah nu schimbă ordinea lucrurilor…

— Schimbă, nu schimbă, pachetul nu-i nici.

— Înseamnă că n-ai avut pachet. Ai fost mai înainte aici?

Pistruiatului i se urcă sângele în obraz:

— Am fost, bre! Nu te-am întrebat de înghețata de vanilie, de ciocolată, de fistic, și mi-ai spus că ai de toate…

— Eu nu am decât un singur fel de înghețată. De vanilie. De când a început războiul n-am decât vanilie. Atât!

— Atunci când ți-am cerut de alune și mi-ai dat de vanilie, m-ai mințit… Așa cum mă minți și acum… Dă-mi pachetul înapoi!…

Turcul deschise ușița căruciorului și i-l puse în față.

— Asta e, strigă bucuros Pistruiatul…

— Și de unde știu eu că-i al tău?

— Întreabă-l pe Alah al dumitale, îți spune el. E pachetul meu.

— Dacă-i al tău, spune-mi ce-i înăuntru?

— O tipografie!

— Mă, tu mă crezi pe mine prost?… Ia-ți pachetul și du-te!…

În sala mare a poștei, Pistruiatul căută imediat ghișeul doi. Deasupra lui, pe o sticlă scria cu litere de aur: *Recomandate, telegrame.*

Nu era niciun om acolo. Pistruiatul se uită spre ceas: mai erau cinci minute până la patru și un sfert. Se așează pe o bancă, se uită în jur și încercă să ghicească pe cel care va trebui să-l întâlnească. Printre cei din sală niciunul nu avea *Universul* în buzunar. Să nu fi venit încă? Se întoarse spre ușă și, în clipa aceea, simți o mână pe spate. Se întoarse și înlemni. Era taică-su.

— Ce cauți tu aici?

— Am venit cu un prieten și m-a rugat să-l aștept. Era bucuros că pusese pachetul alături, altminteri taică-su l-ar fi putut întreba ce are la el.

— Acum o înțeleg pe mama de ce te ceartă mereu. Masa e pusă și tu umbli hai-hui. Știi cât e ceasul?

Pistruiatul privi spre ceas: lipsea un minut până la patru și un sfert. Ce ghinion să-l întâlnească tocmai pe taică-su la poștă!

— Hai, du-te acasă! continuă taică-su, și-i spui mamei că vin și eu imediat.

Pistruiatul se ridică, luă pachetul și porni spre ușă. De acolo își mai întoarse o dată privirile. În fața ghișeului era un om și avea și *Universul* în buzunar. Taică-su. Cum de nu i-a observat până atunci ziarul? Se întoarse și se postă lângă el. Taică-su dădu cu ochii de el și se supără cu adevărat. Îi zvâcneau venele de la tâmple.

— Tot n-ai plecat?!…

— Te aștept să mergem împreună…

— Eu mai am puțină treabă aici.

— Expediezi un mandat?

Taică-su căscă ochii mari, apoi se uită în jur să vadă dacă nu-i aude cineva. Nu era nimeni prin apropiere.

— Da, unul telegrafic.

Pistruiatul puse pachetul pe tejghea și părăsi poșta.

CIUPITU INTRĂ în biroul lui Comănescu galben ca ceara. Șeful îi ceruse un raport scris și el nu avea ce pune pe hârtie. La început, când îl chemă să raporteze verbal, se bucură, pe urmă se sperie și mai rău. Ce să-i spună?

În fața biroului lui Comănescu, sub privirile cercetătoare ale acestuia, era galben ca ceara.

— Dumneata, domnule agent, nu ești bolnav?

— Nu, domnule.

— N-ai icter?

— Nu, domnule.

— Mă mir. Arăți ca o lămâie. Spune!

Ciupitu își luă inima în dinți și începu să relateze.

— La șase și treizeci a plecat taică-su la fabrică. La 7 și douăzeci, apăru băiatul și s-a îndreptat spre fabrica de hârtie.

Comănescu păru interesat. Își aprinse o țigară:

— Continuă, te rog.

— La fabrica de hârtie l-a hrănit pe Calu. Calu e câinele lui. De acolo a plecat la școală…

— Asta e tot ce a făcut la fabrica de hârtie?

— Da, domnule comisar regal. La școală a apărut după terminarea cursurilor. Nu vă mai spun că am stat cinci ore în fața școlii așteptându-l. Apare și mă întreabă de ce se scrie *Lizette* cu doi t. Tocmai pe mine s-a găsit să mă întrebe.

— Te-a mirosit.

— Mult mai târziu m-a reperat. Spun, a ieșit de la școală, dar n-a luat-o spre casă, ci spre o stradă lăturalnică. Strada era pustie. Nu eram acolo decât noi doi… Vă imaginați, am avut o misiune grea…

— Halal misiune, îl întrerupse Comănescu. Să urmărești un băiat de 13 ani. Spune mai departe…

— Degeaba vă supărați, domnule comisar regal. Strada, cum spuneam, era pustie. Îl urmăresc. Se oprește. Eu, ce era să fac? îl depășesc. El se întoarce și o ia în sens invers. Mă iau după el. Stătea ascuns după colț și, când îl depășesc, pornește din nou pe strada pustie.

— Ca un om cu experiență.

— Exact, domnule comisar regal. Ca un om cu experiență…

Comănescu izbucni:

— Dumnezeu v-a luat mințile!… Băiatul se joacă cu voi, fiindcă simte că sunteți niște proști!… Aduceți-l aici!

— Acum?

— Vezi că ești un prost? Mâine dimineață, când pleacă la școală. Doar n-o să stau toată noaptea după el. Și cum ți-a scăpat?

— V-am spus. A intrat într-o casă de pe strada Fogoian și acolo s-a topit.

— Pe Fogoian 18, nu?

— Exact, de unde știți?

— Casa aceea are două ieșiri. A doua spre cheiul Almășan… Din cauza voastră mă înjură cei din București! Nici nu-i de mirare că vor să mă schimbe. Dar înainte de asta, am să fac un mare serviciu poliției. Am să vă dau pe toți afară!…

Când Pistruiatul ajunse acasă, Ciupitu era postat în fața casei lor. Stătea rezemat de un gard și fuma. Pistruiatul se apropie de el și-l întrebă cât e ceasul. Ciupitu, politicos, își consultă ceasul de buzunar:

— Patru și patruzeci…

— Și când vă schimbați? întrebă obraznic Pistruiatul. Sau faceți și ore suplimentare?

ABIA LA CINĂ reuși mama să-și spună păsul despre comportarea lui

Mihai:

— Știi la ce oră a venit azi domnișorul de la școală?

Tata nu-i răspunse imediat; mai sorbi două linguri de supă și, când se convinse că mama nu mai vrea să adauge nimic, răspunse tot cu o întrebare:

— De unde să știu?

— La patru și jumătate…

— De, dacă învață mult. Tu vrei să-l faci popă! Trase cu ochiul spre Pistruiat; acesta zâmbi pe ascuns să nu-l vadă maică-sa.

— Ține-i partea! Știi că are un patru la istorie?

— La istorie? întrebă tata mirat, ca și cum singura materie importantă ar fi fost istoria. Dacă are un patru la istorie, nu e grav. Istoria se face, nu se învață. Și dacă o face bine, poate să iasă și premiant. Așa e mă?

— Am să mă străduiesc, tată…

Disperată, mama nu mai știa ce să creadă despre cei doi. Vru să ceară lămuriri, dar în clipa aceea se auziră bătăi în ușă:

— Dar ăsta cine o mai fi? întrebă speriată.

— Nu știu, ridică Pistruiatul din umeri.

— Nici eu, spuse și tata și continuă să mănânce.

— Nu știți, nu știți, izbucni mama. Fiți siguri că pe mine nu mă caută nimeni. Se du.'; e spre ușă să le dovedească că are dreptate. În prag apăru doamna Preda. Stânjenită, mama își lăsă privirile în pământ, dar spuse cu voce caldă:

— Îmi pare bine că ați venit, doamnă Preda, îmi pare foarte bine…

— N-aș vrea să deranjez, doamna Pleșa… Văd că sunteți la masă…

— Nu, am terminat de mult… Ați încercat rochia?

— Da, tocmai de aceea am venit. Soțul meu spune că face niște cute aici. Arătă spre șold.

— Asta se corectează ușor. Se întoarse spre masă: Vreți să treceți voi dincolo…

— Desigur, răspunse tata, numai tu nu uita să ațâți puțin focul, să putem încălzi din nou supa.

Se ridică, îi făcu semn lui Mihai și intrară în dormitor.

Imediat ce închise ușa, tata îl prinse pe Pistruiat de umeri:

— De unde ai avut tu pachetul acela?

— Nu pot să-ți spun, tată.

— Aha, înțeleg… Faci pe misteriosul…

— Nu, dar Enache mi-a spus să tac.

— Enache? Care Enache?

— Deținutul acela care a evadat acum câteva zile.

— Îl cunoști personal pe Andrei?

— Da, e cel mai bun prieten al meu.

— Formidabil!… Mă, tu știi ce om grozav e Andrei?

— Știu, răspunse Pistruiatul, plin de sine.

— Cu doi ani în urmă am fost împreună cu el…

— Atunci când ai fost să repari gardul bunicii?

— Atunci mă, atunci… Numai vezi ca mama să nu afle nimic…

— N-o să afle. În orice caz, de la mine nu.

Tata rămase un timp tăcut, privi desenele geometrice de pe covor.

— Spune, tu cum ai intrat în combinația asta?

— L-am întâlnit pe Andrei la fabrica de hârtie și, după aceea, l-am ascuns.

— Unde?

— Aici, în casă.

— Mă, tu ești nebun i

— Nu, tată…

Mama deschise ușa și, plină de importanță, rosti numele soțului:

— Mihai… Te rog condu-o pe doamna Preda…

— Cu plăcere, spuse tata și Pistruiatul descifra chiar din aceste două cuvinte un fel de înjurătură.

— Poftiți, doamnă Preda!

Doamna Preda întinse brațul, dar tata se prefăcu că nu vede și-i deschise larg ușa: Poftiți!…

Legănându-se, doamna Preda ieși în curte și tata o urmă.

— Sunteți foarte amabil, domnule Pleșa… Amabil și drăguț…

— Asta e puțin spus, doamnă Preda… Cu zece ani în urmă am fost ales cel mai drăguț om de pe strada Semaforului. Îi deschise poarta: Noapte bună, doamnă!…

Ofensată, doamna Preda nici nu răspunse la salut și se pierdu în întuneric.

Tata, în loc să se întoarcă în bucătărie, se duse la beci, ridică chepengul și coborî. La lumina unui felinar desfăcu pachetul primit de la fiul său și se apucă de lucru. Cunoștea bine funcționarea gheștetnerului. Cu doi ani în urmă tipografia ilegală mai fusese instalată în pivniță și, numai după ce agenții au început să dea târcoale cartierului, a dat-o mai departe unui muncitor de la fabrica de vagoane.

Meticulos, pregăti hârtiile, apoi scoase textul primit de la un tovarăș venit de la București și se apucă de lucru. Când au apărut zorile, avea tipărite mai mult de cinci mii de fluturași în care Partidul Comunist Român chema pe muncitori, pe țărani și pe ostași la luptă împotriva cotropitorilor hitleriști.

ÎNGRIJORATĂ, Iulia Prodan se culcă târziu, după ce adormise Lucica. Se întinse în pat. Din stradă se auzea huruitul unor mașini militare și niște comenzi în limba germană. Stinse lumina, dar când își dădu seama că nici așa nu putea adormi, aprinse veioza de pe noptieră

și căută o carte: dădu peste *Frații Jderi.* O mai citise de câteva ori și-și spuse că alesese bine, nu va trebui să se concentreze prea mult. Cu toate astea, după câteva pagini, își dădu seama că frazele nu se legau între ele, reținuse doar niște cuvinte, nimic altceva. Gândurile îi zburau la camera alăturată unde, Andrei, de două nopți nu mai stinsese lumina. Slăbise, și Iulia Prodan se simțea responsabilă de sănătatea lui. Știa că cei de la comitet or să-i facă reproșuri că nu s-a îngrijit îndeajuns de el, că nu s-a străduit să aibă condițiile cele mai bune de lucru, dar cu Andrei nu se putea vorbi: era preocupat, gândurile îi zburau aiurea, răspundea la întrebări scurt, numai cu *da* sau *cu un* și, în general, părea absent la tot ce se petrecea în casă. Avea ochii încercănați și, neras, părea un sălbatic.

Hotărî să se ducă la el și să-i poruncească să stingă lumina, să se culce. Se ridică din pat, încet să n-o trezească pe Lucica, îmbrăcă un capot și porni spre camera alăturată. Așa cum bănuise, lumina ardea. Bătu încet în ușă:

— Pot să intru?

— Desigur.

Andrei stătea la birou: în fața lui, pe o planșă, harta orașului era plină cu niște desene ciudate, abstracte, linii, săgeți de diferite dimensiuni, cerculețe colorate.

— Iar nu dormi! spuse Iulia cu reproș.

Andrei o privi cu ochi mici, obosiți:

— Nici tu n-ai somn.

— Ba da.

— Cum dormi dacă ești aici? Tu ai mâine cursuri, dar eu pot să lenevesc cât vreau.

— Știu că te scoli totdeauna înaintea mea.

— Pentru că am de lucru, Iulia. Nu vezi? Desenez. Vreau să dau examen la „Belle arte”…

— Singurul lucru care mă bucură e că glumești… Aș putea să te ajut cu ceva?

— Da. De fapt e bine că ai venit aici. Cunoști bine orașul?

— Destul de bine.

— Cam ce distanță ar putea fi între gară și fabrica de uleiuri?

— La asta nu mă pricep…

— Bine. Atunci află dacă la palatul telefoanelor există o scară de serviciu, una care să ducă direct la centrala automată.

— Asta pot să aflu. Și acum, te rog, culcă-te… Știi foarte bine că răspund de sănătatea ta…

— Îmi poruncești?

— Aș vrea să-ți poruncesc…

— Acum nu se poate, Iulia… Efectiv am de lucru…

— Atunci te las… Noapte bună!…

— Noapte bună, Iulia.

Profesoara ieși din cameră, dar, în loc să se ducă spre dormitor, se duse în bucătărie și puse de cafea. Dacă tot nu-i dă ascultare și lucrează, cel puțin să nu-i fie somn. Intră în camera lui Andrei fără să mai bată la ușă. Andrei, când văzu cafeaua aburindă, se lumină la față:

— Mai înainte ai fost atât de severă că n-am îndrăznit să te rog să-mi faci o cafea… Mă tem că ai început să-mi ghicești gândurile…

— Asta e rău? întrebă ea tulburată.

— Acum, da.

— Poate că ai dreptate… Vezi, mai înainte am spus că nu mă pricep la distanțe. Am găsit. Soluția. Măsor drumul dintre gară și fabrica de uleiuri cu pașii. Nu e bine așa?

— Ba da. E foarte bine… Și acum du-te și culcă-te!… îți mulțumesc pentru cafea.

Profesoara se culcă cu grijă să n-o trezească pe Lucica. Luă din nou cartea în mână, dar frazele tot nu se închegau.

— De ce nu stingi lumina? strigă Lucica.

— Tu nu dormi?

— Cum să dorm cu lumina aprinsă? Și mai ales cum să dorm dacă umbli noaptea. Unde ai fost?

— Am făcut o cafea lui nenea Andrei.

— Și te mai plângi că nu doarme… Cum să doarmă dacă îi faci cafea!…

— Ai dreptate. Hai să dormim!

Stinse lumina, dar somnul o ocoli până în zori.

MIHAI PLEȘA tocmai ascundea pachețelele de manifeste în sân când, în ușa bucătăriei, apăru Pistruiatul. Se uită lung la taică-su, apoi spuse ca un specialist:

— Așa nu poți ieși în oraș.

Taică-su îl privi chiorâș:

— Te-oi fi pricepând acum la toate… De ce să nu pot ieși?

— Pentru că te arestează primul polițist…

— Ce vorbești! De zece ani totdeauna așa transport manifestele.

— Da, dar de când a evadat Andrei toată poliția stă la pândă…

— Poate ai vreo altă propunere?

— Da. Dar mă costă un patru.

— Nu înțeleg.

— Mă duc la școală fără cărți.

— Și?

— Iau un patru.

— Spune mai departe!

— Dar acest patru valorează cât doi de zece.

— Mă! Tu vrei să pui manifestele în ghiozdan.

— Da. Cine ar bănui că în ghiozdanul unui copil ar putea exista manifeste.

— Mă, tu nu ești prost.

— Nu sunt… Și unde trebuie să duc manifestele?

— În strada Carol 35.

— Știu. Apartamentul 5. Doamna Iulia Prodan…

— Mă, tu cunoști toată organizația…

— Nu toată… Dar pe câțiva…

Tata îl mângâie pe cap.

— Să fii foarte prudent, să nu faci vreo prostie.

— De mult nu mai fac prostii, tată!

Înghesui toate manifestele în ghiozdan, se îmbrăcă și porni spre strada Carol fără să dejuneze. Îl încălzea gândul că în curând îl va vedea pe Andrei.

În stradă îl descoperi imediat pe agent. Stătea rezemat de gard și fuma. Ar fi fost o prostie să se întoarcă înapoi. Hotărî să scape de el pe drum. Dar nu se întâmplă așa. Agentul îl ajunse din urmă și-l prinse de braț.

— Ce faci, iubitule? îi spuse agentul în loc de salut. Azi n-o să mai scapi… Spune-mi, ce ai căutat ieri în strada Fogoian?

— E o balustradă lucioasă acolo și mă dau pe ea…

— Și pentru atâta lucru faci un ocol atât de mare?

— Da. Merită. E o balustradă foarte lucioasă… Nu vreți să încercați și dumneavoastră?

Agentul îi cârpi o palmă. Pistruiatul vru să se rupă din strânsoare, dar nu reuși: agentul îl ținea ca într-un clește.

— Nu vrei să-mi povestești de cea de a doua ieșire din strada Fogoian?

— Casa aceea are două ieșiri?…

— Va să zică nu știai. Tu mă crezi prost, puștiule… Uite, nu sunt. Îi mai cârpi o palmă.

— Ce vreți de la mine? întrebă Pistruiatul speriat, când văzu că agentul nu-l slăbește deloc. Trebuie să mă duc la școală…

— Cred că azi vei absenta de la cursuri… Vrea să te vadă domnul comisar regal.

Dintr-odată Pistruiatul păli și-și strânse mai puternic hamurile de la ghiozdan. Cum o să meargă la prefectură cu cinci mii de manifeste? Mai bine ar fi lăsat asta în seama lui taică-su.

În apropierea prefecturii mai încercă o dată să se smulgă din strânsoare, dar agentul se așteptase la această tentativă. Îl ținea strâns de parcă toată cariera lui ar fi depins de asta.

În sala de așteptare, acum goală, agentul îl sili să se așeze pe o bancă.

— Să știi că nu poți ieși din clădire. Dacă încerci să fugi, te snopesc…

Cu privirile ațintite în gol, Pistruiatul mai mult bănui decât auzi cum agentul intră în biroul lui Comănescu.

— L-am adus, domnule comisar regal. E afară în sala de așteptare.

— Pare speriat?

— Nu prea.

— Poate se preface numai…

— Dacă se preface, se preface bine. Îl aduc?

— Bineînțeles. De ce crezi că m-am sculat în zori?

Agentul ieși, îl luă pe Pistruiat de umăr și-l împinse în birou. De astă dată încăperea i se păru neprimitoare și nu-l mai emoționară nici fotoliile tapisate cu catifea roșie și nici perdelele de pluș.

— Poftește mai aproape, domnule Pleșa!

Faptul că acest Comănescu îi spunea „domnule” îl dezorientă și mai mult. E drept, comisarul regal nu avea nimic agresiv în voce, dar Pistruiatul ar fi preferat să fie înjurat decât luat cu vorbe mieroase.

— Bună dimineața, domnule comisar.

— Bănuiesc că nu te-ai așteptat să ne vedem atât de matinal. Ia loc, domnule Pleșa!

Pleșa se așeză în fotoliu și rămase nemișcat. Nu știa dacă se cuvine sau nu să-l reclame pe agent că l-a pălmuit. Preferă să tacă.

— Să știi, domnule Pleșa, mi-a plăcut gluma aceea cu nepotul. Ai păcălit trei comisari… De ce ai făcut asta?

— Pentru că domnul Bota m-a pălmuit… Mi-a tras o palmă fără să-i fi făcut ceva… Știam că se tem de dumneavoastră și atunci j-am spus că sunt nepotul dumneavoastră. Vă rog să mă scuzați… Ce altceva aș fi putut să fac?

— Ai dreptate. Se ridică de la birou și se apropie de Pistruiat. În locul tău aș fi procedat la fel.

Plimbându-se, ajunse în spatele Pistruiatului. Acum probabil se uită în ghiozdan, gândi Pistruiatul. Cine știe, poate ăștia știu că am manifeste acolo și se joacă acum cu mine. Comănescu, ca și cum i-ar fi ghicit gândurile, îi ordonă:

— Scoate-ți ghiozdanul!

Mecanic, Pistruiatul își scoase ghiozdanul și nu se împotrivi când Comănescu îl luă și-l puse în fața lui pe birou. Pistruiatul, buimăcit, privea prostește ghiozdanul și mâinile albe, noduroase ale comisarului regal. Când liniștea se prelungi peste măsură, își lăsă privirile în jos și se sperie și mai tare: la picioarele lui pe covor era un manifest. Probabil căzuse în timp ce își scosese ghiozdanul. Puse repede talpa pe el. Manifestul, complet acoperit de talpă, nu se vedea…

— Știi de ce te-am chemat aici?

— Nu.

— Am vrut să te cunosc. Am vrut să cunosc omul care mi-a păcălit trei comisari. Bravo!

— Acum, că m-ați cunoscut, pot să plec?

— Ești chiar atât de grăbit?

— Da. Prima oră e de matematică. Am un patru și s-ar putea să răspund să-mi corectez nota…

— Chiar te-ai pregătit?

— Da.

— Spune-mi, ai vrea să primești un zece la matematică?

— Da, domnule comisar.

— Cine e profesorul vostru de matematică?

— Domnul Iliescu.

Comănescu căută privirile Pistruiatului.

— Ca să vezi cât de mult țin la tine, am să vorbesc cu domnul profesor Iliescu să-ți dea un zece. Știi pentru ce fac acest lucru?

— Nu.

— Pentru că ai reușit să-mi păcălești trei comisari. De aceea! îmi plac oamenii deștepți… Și tu ești unul căruia îi umblă mintea… Cum ai reușit să scapi de agentul care te-a urmărit? A fost prost, nu-i așa?

— Da, zâmbi Pistruiatul cu gura plină, apoi, stânjenit, făcu o grimasă. Adică nu știam ce vrea de la mine și atunci am hotărât să-l păcălesc…

— Chiar așa simplu, te-ai gândit să păcălești un om matur? Bravo! Deci te-ai convins că agentul nu știe să urmărească un om.

— Da.

— Dar tu ai fi în stare să urmărești pe cineva fără să te observe?

— Bineînțeles! Când ne jucăm de-a hoții și vardiștii și eu sunt vardist, nici unui nu-mi scapă…

Comănescu apăsă pe butonul unei sonerii și, în clipa următoare, apăru secretara.

Comănescu îi dădu dispoziții fără să se uite la ea.

— Îmi faci legătura cu domnul profesor Iliescu de la școala numărul 8.

— Am înțeles, domnule comisar regal. Imediat. Ieși tăcută la fel cum intrase.

— Vezi, se întoarse Comănescu spre Pistruiat, eu mă țin de cuvânt. Dar să știi, zecele acela nu ți-l dau pe gratis.

— Dacă mă lăsați să mă duc la școală, îl iau și singur.

— Poate. Dar așa îl iei *sigur*. Ai vrea să-mi faci un serviciu?

— Cu mare plăcere.

— Atunci fii atent. Aș vrea să dai comisarilor mei o lecție. Și uite cum. Știi unde e fabrica de uleiuri?

— Știu!

— Te duci acolo cu un om de al meu și o să-ți arate pe cineva. Pe cineva pe care va trebui să-l urmărești…

— Și dacă intră într-o cârciumă? Eu sunt mic, eu nu pot intra în cârciumă.

— Îl aștepți afară și pe urmă îl urmărești din nou.

În timp ce vorbea, se juca cu catarama ghiozdanului. Desfăcea încuietoarele. Pistruiatul nu-și putu lua privirile de la degetele lui îngălbenite de nicotină. Îi auzea vocea ca prin vis:

— Notezi tot ceea ce face, toate adresele unde se duce, cu cine stă de vorbă… Ți-e clar?

— Adică să fac pe comisarul?

— Da.

Tocmai voia să deschidă ghiozdanul, când sună telefonul. Comănescu întinse mâna după receptor:

— Alo, da, școala numărul 8?… Aici prefectura poliției… Cu domnul profesor Iliescu… Am înțeles. Să fie scos de la ore… Da, aștept… Puse palma peste microfonul receptorului: vezi ce politicos sunt?

— Pentru că ați spus prefectura poliției…

— Bineînțeles, aprobă Comănescu. Îmi pare bine… Aici Comănescu… Am o rugăminte, domnule profesor. E vorba de elevul dumneavoastră Pleșa… În primul rând aș vrea să-i motivați absența… Da, am treabă cu dumnealui și, în al doilea rând, să-i treceți în catalog un zece. Nu, nu e rugămintea mea personală, ci a prefecturii… Bineînțeles, un zece care să conteze la medie… Vă mulțumesc foarte mult, domnule profesor… Faceți un act patriotic.

Pistruiatul, ca și cum s-ar fi scărpinat la picioare, se aplecă, scoase fluturașul de sub talpă, îl mototoli și-l ascunse în ciorap. În acest timp Comănescu puse receptorul în furcă.

— Ți-a plăcut, domnule Pleșa?

— Da.

— Acum e rândul tău. La trei fără un sfert te vei întâlni cu comisarul Bota și te vei duce la fabrica de uleiuri. Și după o săptămână îmi vii și raportezi. Dar să nu încerci să mă tragi pe sfoară, că eu nu glumesc. Ai înțeles?

— Da, domnule comisar regal.

Se ridică în picioare, întinse mâna după ghiozdan, îl luă cu precauție să nu cadă nimic din el îl așeză subsuoară și porni spre ieșire. Auzi încă soneria din camera lui Comănescu, dar nu mai văzu că agentul Ciupitu intră în biroul comisarului regal.

— Ordonați, domnule comisar regal.

— Iar tu ești?

— Da, domnule comisar regal.

— Acum a ieșit puștiul. Ar trebui urmărit… Vezi poate mai e cineva pe aici.

— Vă rog să aveți încredere în mine. Vă jur, de astă dată nu-mi scapă…

— Te cunoaște.

— N-are importanță, domnule comisar regal. Am plecat. Să trăiți…

DIRECTORUL ȘCOLII, ca și cum l-ar fi așteptat pe el, stătea în capul scărilor. Părea supărat. Pistruiatul crezu că din cauza telefonului primit de la Comănescu. Directorul în loc să-i răspundă la salut, îl luă la întrebări:

— De ce ai lipsit de la cursuri?

— Am fost la poliție, domnule director…

— Tot n-ai terminat cu poliția?

— Am terminat, domnule director… Chiar azi am terminat cu ei…

— Și crezi că poliția îți va motiva absențele?…

— Da. S-a și vorbit cu domnul profesor Iliescu…

— Cine a vorbit cu el?

— Domnul comisar regal…

— Înseamnă că l-a vizitat acasă. Pentru că domnul profesor e bolnav. Azi nici n-a venit la cursuri…

— Am fost de față când s-a vorbit cu el, insistă Pistruiatul.

— Domnul profesor n-are telefon acasă.

— S-a vorbit la telefonul de aici.

— Aici la școală? De ce minți, mă Pleșa?… Telefonul nostru e stricat de o săptămână… îi spui lui taică-tu să vină mâine la școală… Vino în cancelarie.

Intrară în cancelarie și, spre bucuria Pistruiatului, profesoara de istorie era acolo. Se bucură și directorul.

— Bine că sunteți aici, doamnă Prodan. Ar trebui să-l luați pe Pleșa la rost… Trage chiulul și îndrugă niște minciuni mai mari decât el. Mi se pare că îi sunteți dirigintă?

— Da, domnule director…

— Atunci vă rog să stați de vorbă cu ei…

Ieși trântind ușa.

Profesoara așteptă să se stingă pașii directorului, apoi se apropie de Pistruiat.

— Ce s-a întâmplat?

— Am fost la prefectură.

— Ce ai căutat acolo?

— Ei m-au căutat. M-au luat de pe stradă. Să știți că am fost puțin speriat. Am cinci mii de fluturași la mine.

— Unde? îngălbeni profesoara.

— Aici în ghiozdan. Dar nu vă temeți, totul s-a rezolvat cu bine…

— Tu ai înnebunit! Am să-i spun lui Andrei să nu-ți mai dea nicio sarcină…

— Cum doriți dumneavoastră… Dar azi eu trebuie să-l văd neapărat. Cu orice risc.

Dacă trebuie neapărat, te duci. Îl găsești la mine acasă. Dar te duci

fără ghiozdan…

— Și ce fac cu fluturașii?

— Îi ascunzi.

— Nu trebuie distribuiți?

— Ba da.

— Îi distribui eu.

— Nu se poate! Există un procedeu. Îi duci înapoi tipografului. El știe ce trebuie să facă.

— Trebuia să vi-i predau dumneavoastră…

— Da, dar nu aici, la școală…

Se deschise ușa și în prag apăru directorul. Profesoara luă un ton oficial:

— Ascultă, Mihai Pleșa! Dacă te mai prind că lipsești de la cursuri, te exmatriculez…

Directorul așteptă sfârșitul frazei, dar profesoara nu continuă. Spuse ca și cum s-ar fi răzgândit:

— Nu, mergem chiar acum acasă la tine… Trebuie să știe și părinții cum te comporți la școală.

Directorul aprobă din cap și le deschise ușa ca să iasă din cancelarie.

În stradă profesoara îl povățui în continuare pe Pistruiat:

— Predai fluturașii tipografului… Știi de unde să-l iei?

— Da.

— Pentru că există un consemn. Nu e voie să faci nimic după capul tău… Dădu cu ochii de Ciupitu, care tocmai în clipa aceea își întoarse spatele. Asta de la poliție e tot aici. Tu du-te, eu caut să-l rețin.

Pistruiatul porni cu pași grăbiți și văzu cum profesoara îi taie calea agentului.

— Domnule, vă rog nu vă supărați, nu știți cumva pe unde vine Oficiul poștal numărul 4?

— Nu știu, doamnă.

Agentul vru s-o ocolească, dar profesoara se ținu scai de el.

— Dar poșta centrală? Știți, eu sunt din provincie și trebuie să expediez o scrisoare recomandată.

— Nu știu, doamnă!

Vocea îi tremura de nervi. Din cauza unei tâmpite din provincie n-o să-și poată duce munca până la capăt. Când văzu că provinciala mai vrea să-l întrebe ceva, o îmbrânci și fugi după Pistruiat. Acesta, ascuns sub o poartă, îl urmări cum se pierde în mulțime apoi, calm, făcu calea întoarsă și porni spre centrul orașului. Hotărî să distribuie el manifestele. Cum adică să nu poți face nimic după capul tău?… Că cineva tot trebuie să hotărască. Tot un cap. Și de ce ar fi capul altuia mai bun decât al lui? Doar are o experiență în munca asta. Era convins că Andrei i-ar fi dat dreptate. În colțul unei străzi lăturalnice, se lovi

piept în piept cu bișnițarul din piața de vechituri. Strada era pustie, nu putea nici măcar să strige după ajutor. Bișnițarul îl prinse de braț și-l trase spre el:

— O, ce bine îmi pare că ne-am întâlnit, frumosule!…

— Mie nu! mormăi cu sinceritate Pistruiatul.

Încercă să se smulgă din strânsoare, dar omul îmbrăcat cu tricoul de marinar îl ținea strâns. Zâmbea satisfăcut:

— Vezi bă, gâlmă, cum e viața. Bucuria unuia e necazul altuia. Și să știi că întâlnirea cu tine pe mine mă bucură foarte, foarte mult…

Se smuci din nou, dar bișnițarul se așteptase și la această încercare; îl lovi peste față.

— Să nu mai faci figuri din astea că te sluțesc… O să arăți ca Frankenstein…

— Și ce vrei de la mine?

— Vreau să stau de vorbă cu tine… Să facem o conversație…

— N-am ce discuta cu dumneata!

— Nu mă supăra că devin agresiv… Ascultă mă, gâlmă… Odată am vrut să cumpăr de la tine un geamantan. Pe lovele și m-ai refuzat. Acum, în compensație, sunt obligat să-ți iau ghiozdanul cu împrumut.

— Ghiozdanul, nu!…

Bișnițarul îi smulse ghiozdanul de pe spate și vru să-l deschidă.

— Nu-l deschide că dai de dracu!…

— Ce vorbești, mă!… Deschise ghiozdanul și dădu cu ochii de niște pachețele colorate.

— Bănuiam eu ceva, dar nu m-am așteptat ca, în loc de cărți de școală, să transporți marfă.

— Dă-mi ghiozdanul înapoi!… întinse mâna după ghiozdan, dar bișnițarul se feri la timp.

— Ia, mă, cazmaua, că te plesnesc. Te pup, scumpule! și cu ghiozdanul subsuoară porni de-a lungul străzii.

Pistruiatul se luă după el. În colțul celălalt al străzii apăru un polițist și-și încetiniră amândoi pașii. Pistruiatului îi veni o idee. Se opri în fața polițistului.

— Domnule polițist, omul acela cu tricoul vărgat are manifeste în ghiozdan.

Polițistul n-așteptă alte îndemnuri. În doi pași îl ajunse pe bișnițar. Acesta, deși luat prin surprindere, nu-și pierdu cumpătul.

— Ce-i, domnule șef?

— Ce ai în ghiozdan?

— În ghiozdan? Ce să am? Cărți… Nu vedeți, mă duc la școală…

— Ai manifeste împotriva regimului!

— Ce am? întrebă speriat bișnițarul.

Polițistul îi smulse ghiozdanul din mână, îl deschise și scoase un pachețel din el. Bișnițarul căscă ochii, era uluit. Polițistul îi împinse

un manifest în față:

— Cel puțin zece ani iei pentru asta!

— Cât? se sperie bișnițarul. Îl îmbrânci pe polițist și o luă la fugă. Polițistul scăpă ghiozdanul din mână și, când își restabili echilibrul, se luă val vârtej după bișnițar. Pistruiatul nu stătu mult pe gânduri: sări la ghiozdan, îl ridică și fugi în sens invers cât îl țineau picioarele.

Nu se opri decât după un sfert de oră când se convinse că nu mai poate fi ajuns. Se rezemă de zidul unei case să-și tragă sufletul. Un vânt cald mătură trotuarele purtând biletele de tramvai ca pe niște fluturi. Asta el hotărî Pistruiatul. Vântul îmi va ajuta să împart manifestele. Intră pe poarta primului bloc cu patru etaje și urcă scările până la mansardă. Spre norocul lui găsi ușa podului deschisă. Merse până la luminator și privi în stradă. Privită de sus, strada părea îngustă iar oamenii niște furnici. Luă un pachet de manifeste și le aruncă în gol. Vântul, așa cum prevăzuse, risipi manifestele. Părea că ninge cu fulgi colorați. Grăbit, Pistruiatul nu mai contemplă zborul ușor legănat al manifestelor, ci o zbughi spre scări.

Când ajunse în stradă, aproape toți oamenii erau aplecați, culegeau hârtiile colorate. În colțul străzii apăru un polițist. Pistruiatul porni spre stația de tramvai. Voia să fie cât mai departe de strada cu manifeste. Urcă pe tampon și străbătând orașul îi veni încă o idee. Desfăcu un alt pachețel și risipi fluturașii de pe tampon. Tramvaiul aducea cu o cometă cu o coadă mare colorată. Încă înainte de a ajunge în stație sări de pe tampon și fugi spre prima stradă lăturalnică. Nu văzu că din tramvai, odată cu el sări și un individ și se luă după el. Abia atunci se simți urmărit, când urcă scările spre pod. Casa era necunoscută, nu știa pe unde ar putea să se ascundă. Tot urcând auzi în spate pașii individului. Intră în pod. În stânga și în dreapta grinzii principale erau orânduite boxele. Prima era deschisă, cu lacătul alături. Rufele întinse pe frânghie erau încă ude; probabil nu de mult au fost puse. Vru să intre să se ascundă acolo. Se răzgândi însă în ultima clipă. Dacă i-a venit lui ideea asta, de ce n-ar avea aceeași idee și urmăritorul. Se piti în spatele unei grinzi. În clipa aceea apăru individul. Era un om înalt cu nasul turtit ca un boxer. Văzu boxa deschisă, se repezi într-acolo și intră. Cu un singur salt Pistruiatul puse lacătul. Omul îl observă, începu să bată cu pumnii în ușa făcută din șipci. Pistruiatul nu-i dădu nicio atenție: se duse la luminator și, sub privirile omului din boxă, aruncă și ultimele pachete de manifeste. Omul închis țipa cât îl ținea gura și dădea cu piciorul în ușă. Pistruiatul, temându-se că balamalele ar putea să cedeze, porni spre scări. O mulțime de oameni atrași de țipetele din pod se îndreptau într-acolo. O femeie cu bigudiuri în păr, îmbrăcată numai cu un capot înflorat, îl întrebă pe Pistruiat:

— Ce s-a întâmplat, băiețaș?…

Pistruiatul îi răspunse cu voce tare să-l audă ceilalți:

— Este un om în pod care aruncă manifeste pe luminator… Ar fi bine să anunțați poliția.

Ajuns jos, răsuflă ușurat și porni spre strada Carol. Li deschise Lucica.

— Nu e nimeni acasă!

— Nici tu? întrebă râzând Pistruiatul…

— Mama mi-a spus să spun că nu e nimeni acasă.

— Și mama unde e?

— Nu știu.

— E la școală?

— Nu știu.

— Și când se întoarce?

— Nu știu.

Supărat, Pistruiatul schimbă tonul:

— Ascultă, domnișoară „Nu știu”! Vreau s-o aștept pe mămica ta.

— Așteaptă afară, și-i trânti ușa în nas.

Pistruiatul sună din nou.

Lucica crăpă ușa și spuse textul învățat pe de rost:

— Ți-am spus că nu e nimeni acasă! Vru să trântească ușa din nou, dar nu reuși: Pistruiatul își puse piciorul în deschizătură și intră în casă cu forța. Lucica începu să plângă.

— Ai să vezi ce o să pățești dacă vine mămica acasă.

— Vreau să vorbesc cu locatarul vostru.

Lucica își șterse lacrimile cu dosul palmei și spuse pe un ton foarte hotărât:

— La noi nu locuiește niciun locatar!

În clipa aceea apăru Andrei.

— Ce-i gălăgia asta, Pistruiatule?

— Mi-a spus că nu ești acasă, încercă să se dezvinovățească Pistruiatul.

Andrei se întoarse spre Lucica:

— Pentru el sunt totdeauna acasă.

— Ori da, ori ba, spuse îmbufnată Lucica și nu știu cum să continue.

Andrei zâmbi, îl luă pe Pistruiat de umăr și-l duse în camera lui.

— Nu te-am văzut de mult, domnule Pleșa… Ia să văd, ți-au mai ieșit pistrui?

— Da, spuse Pistruiatul supărat. Din cauza soarelui…

Andrei schimbă vorba:

— Hai spune de ce ai venit?

— Am intrat într-o mare încurcătură, Andrei. Vreau să-ți cer un sfat…

— Tu n-ai nevoie de sfaturi… După cum te cunosc, ieși singur din

încurcături…

— De data asta, fără ajutorul tău, nu cred…

— Despre ce fel de încurcătură e vorba?… Dar spune-mi, înainte de a veni aici, ți-ai luat toate măsurile de precauție?

— Crezi că aș fi venit altfel?

Andrei zâmbi din nou.

— Hai spune, ce s-a întâmplat? Despre ce ajutor e vorba?

Pistruiatul tăcu un timp, păru încurcat:

— Nici nu știu de unde să încep…

— Eu zic s-o luăm cu încetul.

Așa m-am gândit și eu. Astăzi domnul Comănescu mi-a făcut o ofertă.

— Aa, unchiul tău… Și ce ofertă ți-a făcut?

— Să urmăresc un muncitor.

De ce să-l urmărești?

Să văd ce face, cu cine se întâlnește, pe urmă să raportez totul poliției.

— Și bineînțeles, tu ai refuzat.

— Nu puteam. În timp ce discutam cu el, aveam cinci mii de manifeste la mine.

— Tu ai înnebunit!… De unde ai avut tu manifeste?

— Mi le-a dat un tipograf. Trebuia să le predau cuiva și am fost arestat. Nu pentru manifeste, ci doar așa pentru o discuție Pentru oferta despre care ți-am vorbit.

— Și unde sunt manifestele?

— Le-am distribuit. Povesti pe îndelete cum și în ce fel a distribuit manifestele. Lui Andrei îi veni să râdă.

— Ești un om grozav, Pistruiatule!…

— Dar să știi, Andrei, cei de la poliție nu sunt oameni cinstiți.

— Cum adică?

— A vorbit Comănescu în fața mea la telefon cu școala să-mi motiveze absențele și să-mi pună o pilă la profesorul de matematică…

— Și ce e necinstit în asta?

— Îți spun. Se făcea că vorbește. Dar profesorul cu care discuta nici nu era în școală. Iar mai târziu am aflat că telefonul de la școală e stricat de mai bine o săptămână… Sunt niște mincinoși!

— Așa e, Pistruiatule. Sunt niște mincinoși! Acum vorbește-mi despre ofertă.

— Mi s-a spus că la trei fără un sfert mă întâlnesc cu un comisar care o să-mi arate pe cineva de la fabrica de uleiuri pe care va trebui să-l urmăresc și să raportez tot ceea ce face.

— Foarte bine. Noi o să aflăm cine e omul pe care îl urmărești iar el va primi instrucțiuni ca o săptămână să nu. Facă nimic, să nu se întâlnească eu nimeni. Iar tu îți faci datoria… Cred că vor să te

verifice… își consultă ceasul: Du-te, să nu întârzii.

Pistruiatul se foi puțin:

— Vreau să te mai întreb ceva, Andrei… Ai de toate aici?

— Am. În orice caz îți mulțumesc că te gândești la mine, dar nu-ți fă griji: am tot ce-mi trebuie.

— Nu crezi că ar fi bine să vorbesc totuși cu profesoara? Aș putea pune o vorbă bună pentru tine…

— Nu e nevoie. Sunt pe mâini bune, Pistruiatule. Du-te!…

CÂND SUNĂ SIRENA fabricii de uleiuri, Pistruiatul și comisarul Bota erau de mult postați în fața intrării principale.

Bota se comportă ca și cum atunci l-ar fi cunoscut pentru prima oară. În gând Pistruiatul îi mulțumi pentru asta: i-ar fi fost foarte neplăcut să răspundă la niște întrebări. Când apărură muncitorii, Bota se lipi strâns de el:

— Fii atent acum… Uite, ăla el… Ăla cu puloverul albastru… Ăla înalt…

— Îl văd…

— Acum pleacă de aici să nu te vadă lângă mine… Pe mine mă cunosc ăștia… Știi ce ai de făcut?

— Știu, domnule comisar.

Un timp merse încet ca un om fără treburi, pe urmă, cu gândul să nu-l mai piardă din ochi pe muncitorul cu puloverul albastru, își grăbi pasul. Muncitorul era înalt deși își ținea capul în pământ și umerii încovoiați.

După primii pași Pistruiatul l-ar fi recunoscut dintr-o sută: avea un mers ciudat, legănat ca un urs; părea că-și aruncă picioarele nu ca să meargă ci ca să nu-și piardă echilibrul, să nu cadă în față. Trebuia să fi fost prost să-l poți pierde din vedere.

În colțul străzii, muncitorul intră în birtul cu un nume foarte caraghios: „La trei păduchi”. Pistruiatul se rezemă cu fruntea de vitrina birtului și privi înăuntru. „Omul lui’-’ tocmai ajunsese la tejghea. Chelnerul îl cunoștea: fără să-l întrebe, îi puse în față o cinzeacă. Cu o singură sorbitură, acesta goli cinzeaca, chelnerul notă ceva într-un carnețel și muncitorul tot fără salut, așa cum intrase, porni spre ieșire. Acum îl văzu Pistruiatul prima oară de aproape: avea fața pătrată și niște ochi mici, ascunși adânc în orbite. Poate că păreau mici din cauza sprâncenelor stufoase, împreunate deasupra nasului. Muncitorul își șterse gura cu dosul palmei, tuși de câteva ori sec, ca un bolnav de plămâni și-și continuă mersul legănat.

COMISARUL BĂLAN avea ochii tot încercănați și părea și mai tras la față. Deși stătea în poziție de drepți, părea că se sprijină de birou. Își lungi buzele într-un zâmbet forțat să pară bine dispus:

— Va să zică l-ați angajat în poliție…

— Într-un fel, îi răspunse Comănescu, urmărind cu privirile rotogoalele de fum pe care le sufla spre tavan. Mai mult să-l verific.

— Cum să-l verificați? întrebă nedumerit Bălan. Era convins că nu pricepe din cauza oboselii.

— Omul pe care îl urmărește e omul nostru. Vom consulta rapoartele puștiului cu rapoartele lui. Vom vedea dacă băiatul e cinstit față de noi sau nu.

— Sunteți mare, domnule Comănescu, spuse cu admirație Bălan. Pentru prima oară îl admira cu adevărat.

ÎN CELE DIN URMĂ cheia se răsuci în broască și în ușă apăru Andrei. Profesoara îl întâmpină sleită de puteri:

— Credeam că nu mai vii niciodată…

— De ce credeai asta?

— Eram foarte îngrijorată. Ai plecat de dimineață și n-ai dat niciun semn de viață… Tot orașul e plin de patrule și raziile se țin lanț…

— Îți mulțumesc că ai fost îngrijorată. Lucica?

— Doarme… Mă duc și eu…

— Mai stai puțin, o rugă Andrei.

— E foarte târziu, încercă să-l refuze Iulia. E aproape unsprezece.

— Și dacă te rog, insistă Andrei. Știi, ani de zile am fost îngrozitor de singur… Mereu singur… Eu și cei patru pereți… Știi ce visam acolo, în închisoare?

— Că o să fii liber…

— Asta e o noțiune abstractă… Libertatea mi-o imaginam în mod concret. Că într-o seară vin acasă și cineva mă așteaptă…

— Și care e și îngrijorată…

Andrei își lăsă capul în pământ…

— Ai dreptate, e târziu… Du-te, Iulia! Noapte bună…

— Nu, acum mai stau. Stau până mănânci… Pot să-ți spun ceva?

— Desigur.

— Acum două săptămâni ți-am cumpărat o sticlă cu vin, dar până acum n-am îndrăznit să ți-o aduc…

— Să știi că aș bea un pahar de vin.

Profesoara se duse în bucătărie și se întoarse cu o sticlă înaltă, cu gât lung. Turnă vin într-un pahar și-l întinse lui Andrei:

— Eu dacă aș bea un pahar m-aș îmbăta.

— Și ce s-ar întâmpla? râse amuzat Andrei. Ai spune că, la Posada, în loc de Carol Robert a fost Sigismund Bathori. Ei și?

— Dacă s-ar întâmpla numai asta…

— Ce ar putea să se mai întâmple? îi întinse paharul.

— Nu știu. În orice caz întâi beau. Cel puțin o să am o justificare.

Duse paharul la gură și bău până la fund. Rămasă cu paharul în

mână, căută privirile lui Andrei, apoi se aplecă spre el și-l sărută pe obraz.

Andrei rămase nemișcat, apoi când tăcerea se lungi peste măsură, spuse aproape în șoaptă:

— Vezi, nu s-a întâmplat nimic.

— Ba da.

— Dacă te mai rog să rămâi, rămâi?

Profesoara își lăsă privirile în jos. Spuse cu voce stinsă:

— Dacă ai ști de când aștept să mă rogi să rămân. Își ridică privirile. Poate asta n-ar fi trebuit să spun…

— Ba da, Iulia… Totul trebuie spus. Și te mai rog ceva: mâine tu oricum îl vezi pe Pistruiat. Spune-i că omul pe care îl urmărește se numește Țuguian, lucrează la vopsitorie și e spărgător de grevă. Să raporteze totul exact, cei de la poliție vor să-l verifice…

— Asta e tot?

— Nu. Îi mai spui să fie foarte prudent.

CÂND PISTRUIATUL intră în anticamera lui Comănescu, nu era acolo decât un singur om, slab, cu umerii lăsați. Părea că se teme și de umbra lui. Pistruiatul se așeză lângă el, scoase din ghiozdan caietul în care își notase datele despre Țuguian și începu să-l răsfoiască. Era bine pregătit: spera că domnul Comănescu să cadă în fund când îi va auzi raportul. O săptămână întreagă îl urmărise pe muncitorul din vopsitorie, ar fi putut să scrie despre el un roman întreg. Însemnările erau în regulă; închise caietul și se uită în jur. În contrast cu biroul lui Comănescu, anticamera era murdară, nemăturată de câteva zile, cu geamurile pline de praf. După un sfert de oră de așteptare, plictisit, se ridică și se duse la fereastră. Fereastra dădea într-o curte interioară asfaltată, plină cu mașini. Recunoscu și limuzina neagră cu care făcuse prima călătorie la poliție. Șoferul tocmai îi ștergea capota.

Se deschise ușa și în prag apăru un comisar mai în vârstă, unul pe care Pistruiatul nu-l văzuse niciodată până atunci. Omul de pe bancă sări să-l salute:

— Să trăiți, domnule Iovănescu, să trăiți…

Comisarul rămase o clipă cu ochii ațintiți asupra individului, pe urmă îl țintui cu degetul:

— Tu până la urmă ai s-o pățești, Suciule!… De două săptămâni taci ca un melc. N-ai suflat niciun cuvânt despre Enache… Nu e bine ce faci!… Tu nu te gândești că ai familie?!… Ai aflat ceva?

— Încă nimic… Dar am o veste grozavă…

— Dacă ai venit cu fleacuri mai bine cară-te!… Domnul Comănescu e foarte supărat pe tine.. Spune că vrei să-l tragi pe sfoară…

— Eu, domnule Iovănescu?… Așa mă cunoașteți dumneavoastră pe mine?… Am o veste de cel puțin trei miare Scăzu tonul;

joi, în fața depoului doi, se va aduce un vagon cu arme.

Comisarul îi făcu semn și Suciu schimbă tonul. Spuse râzând:

— Vreau să spun că vor aduce un vagon cu fasole… Cred că domnul Comănescu va fi foarte mulțumit…

Comisarul ieși, și Pistruiatul, care auzi toată convorbirea, începu să-l cerceteze pe omul de lângă el: era slab ca un ofticos, cu fața ridată, deși nu părea chiar așa de bătrân. Omul, simțindu-se privit, se întoarse spre Pistruiat:

— Tu în ce sector lucrezi?

— Uleiuri.

— Ulei? întrebă Suciu mirat. Ce fel de uleiuri?

— Parcă ai fi un începător, îl luă Pistruiatul peste picior. La fabrica de uleiuri.

— Aa, în locul lui Costea…

Pistruiatul nu înțelese aluzia, dar spuse ca și cum ar fi priceput totul:

— Nu știu în locul cui, dar lucrez.

— Și cât primești?

— Ce să primesc?

— Hai, nu face pe nebunul. Lovele. Cât?

Pistruiatul duse mâna spre tâmple, să pară că gândește, dar Suciu descifră din această mișcare cifra 2. I se păru că Pistruiatul îi arată două degete. Întrebă curios:

— Două mii?

— Da, mormăi Pistruiatul. Doua.

— Nu se poate. În voce i se simți indignarea.

— Dacă zici că nu se poate, nu se poate… Suciu se apropie și mai mult de el.

— Zici două?

— Da. De la caz la caz…

Suciu privi spre ușa lui Comănescu. Pistruiatul avu senzația că Suciu înjură în gând.

— Păi ăștia și-au bătut joc de mine, spuse în cele din urmă Suciu.

— Nici nu mă mir, făcu Pistruiatul pe deșteptul. Dacă vii cu vechituri. Știrea asta cu depoul doi, am dat-o de patru zile…

— De unde știai?

— Am și eu oamenii mei…

— Mă, să știi că ești dat dracului…

În clipa aceea se deschise ușa și în prag apăru Comănescu. Suciu se ridică în picioare și se aplecă până aproape de pământ.

— Să trăiți, domnule comisar regal.

Comănescu îl privi cu dispreț, apoi se întoarse spre Pistruiat.

— Poftim, domnule Pleșa!… Tu mai aștepți, Suciule J…

Plictisit, Comănescu se așeză într-un fotoliu, puse picior peste

picior și, tacticos, își aprinse o țigară.

Ai făcut treabă bună sau nu?

— Am făcut, spuse foarte rezervat Pistruiatul. Hotărî să fie foarte sobru.

— Atunci poftim, te ascult…

Pistruiatul scoase caietul din ghiozdan și-l răsfoi:

— Omul pe care mi-ați spus să-l urmăresc se numește Țuguian Florea și lucrează la vopsitorie, secția a doua.

— De unde știi toate astea?

— M-am interesat. Am fost la portarul fabricii și i-am spus că am jucat fotbal și omul acela solid cu puloverul albastru și cu părul lins mi-a luat mingea…

— Mă, tu nu ești prost!

— Nu sunt, domnule Comănescu. L-am luat în primire vineri, la ora 3. E un om fricos.

— Fricos?

— Da. Ieri, un muncitor l-a scuipat în față, i-a spus trădătorule și el n-a protestat. S-a șters cu mâneca hainei și a plecat mai departe.

— Și ce-ai mai aflat?

— În fiecare zi, după lucru, se duce la birtul „La trei păduchi” și bea o cinzeacă de țuică pe datorie.

— De unde știi că pe datorie?

— Odată, după ce a plecat, am intrat și eu în birt și am întrebat dacă a fost tata pe acolo… Păi de unde să știm care e tatăl tău? L-am descris pe Țuguian: e un om înalt, cu pulover albastru, cu părul lins. Un bărbat de la tejghea a spus: „Ala, șefule, care bea pe datorie”. Sâmbătă la ora patru a intrat într-un apartament din strada Alexandru cel Bun, numărul 8. La familia Dumitrescu. Duminică n-a ieșit din casă decât spre seară, când s-a dus cu o femeie șchioapă la cinema.

Comănescu, care între timp scosese din buzunar o foaie de hârtie și verifica cele spuse de Pistruiat, se arătă mulțumit.

— Bine, mă. Ai noroc că nu ne-ai mințit. Și acum cară-te de aici. Nu mai vreau să te văd. Ești prea deștept pentru vârsta ta…

— Să știți, domnule Comănescu, eu pot să fac și pe prostul…

Comănescu vru să-l lovească cu piciorul în fund, dar Pistruiatul se feri și ieși valvârtej pe ușă. În anticameră, Suciu îl privi întrebător. Pistruiatul îi împinse două degete în față:

— Două miare, meștere…

ÎNCEPU să se întunece când Pistruiatul termină relatarea despre vizita făcută lui Comănescu. Andrei îl asculta zâmbind, iar profesoara era din te în ce mai uimită:

— Când i-am spus că pot face pe prostul, a vrut să-mi dea un șut în fund, dar eu am ușchit-o… Asta e tot. Ba nu. Acolo în anticameră mai

era un individ care aducea informații poliției. Spunea că știe că joi în fața depoului 2 se va aduce un vagon de muniție.

Andrei sări în picioare:

— Ai auzit tu asta cu urechile tale?

— Da.

— Și cum arăta omul acela?

Pistruiatul încercă să și-l reamintească:

— Slab ca un țâr și cu pomeții obrajilor ieșiți înainte… Stai puțin, comisarul i-a spus și pe nume…

— Caută să-ți amintești, Pistruiatule… În acțiunea asta au fost incluși numai oameni de încredere.

— Și dacă la noi sunt oameni dintre aceștia…

— Amintește-ți… Hai, încearcă… Sau dacă vrei, îți spun eu câteva nume: Coman.

— Nu.

— Tănase.

— Nu.

— Balint.

— Nu… Suciu… Da, așa îi spunea comisarul, Suciu…

— Suciu? se miră Andrei… Dar ăsta cum o fi aflat?… E un individ mic, cu un început de chelie…

— Da, da, sări Pistruiatul… Și-și ridică mereu umerii.

— Ăsta a fost și aici, interveni profesoara. Îți amintești, ăla care spunea că e trimis de la Centru și nu cunoștea exact parola…

— Ăsta n-a mai avut sarcini de la greva din 38… Nu înțeleg, se tângui Andrei. În orice caz, îți mulțumesc, Pistruiatule, pentru informație. Să știi că, după eliberare, îți vom fi recunoscători… Și acum, să luăm niște măsuri urgente…

ÎN SPATELE DEPOULUI 2, totul era pregătit: Comănescu personal verifică fiecare amănunt. Treizeci de comisari îmbrăcați în salopete de muncitori roiau prin apropiere, birourile funcționarilor erau pline până la refuz cu ostași și, în străzile învecinate, erau parcate, în camioane, ajutoare de rezervă. La ora patru fix, locomotiva de manevră se apropie de depou. Cercetând actele de la biroul de mișcare, această manevră nu era prevăzută pe niciun grafic. Cele două vagoane pe care le împingea locomotiva erau vechi, fuseseră scoase de mult din circulație și acum, din senin, au apărut.

Comănescu, care era instalat într-un vagon de clasă, tras special în spatele depoului, se adresă lui Suciu:

Ai noroc, Suciule… Credeam că ne tragi pe sfoară…

— Vai de mine, domnule comisar regal, dar se poate… Numai dumneavoastră să aveți grijă să nu mi se întâmple ceva… Dacă se află că eu v-am informat…

— Atunci? întrebă râzând Comănescu.

— Atunci sunt ca și mort…

— Să știi că societatea n-ar simți această pierdere… Bănuiesc că nu ne-ai informat dintr-un sentiment patriotic, ci din cauza arginților. Oricum banii n-au miros. Nu-i așa, Bălane?

Bălan, somnoros ca de obicei, aprobă din cap.

— S-au oprit vagoanele, domnule Comănescu.

La semnalul unui țignal, polițiștii au înconjurat mica garnitură. Înarmați cu cazmale, cu drugi de fier, atacară ușa primului vagon, în mai puțin de cinci minute, ușile fură forțate. Comănescu, care se apropiase și el de vagon, privi interesat lăzile solide pe care inscripții scrise cu mâna indicau: fragil.

— Dați lăzile jos! dădu Comănescu dispoziție.

Neștiind ce fel de armament putea fi în lăzi, la indicația unui specialist în pirotehnie, lăzile fură purtate în brațe de parcă ar fi fost ouă. Erau grele, abia reușiră șase oameni să le miște din loc. Când primele scânduri fură date la o parte, Comănescu personal dezveli ambalajul de hârtie. Primul lucru ieșit la iveală era un cartonaș pe care scria cu litere de tipar: „PROȘTILOR”.

Sub cartonaș erau orânduite cărămizi.

Comănescu nici nu clipi: rămase cu mâna suspendată în aer și-spuse încet, să nu-l audă decât Bălan:

— Băgați-l pe Suciu la zdup!…

SE ÎNTUNECASE de-a binelea când profesoara ajunse la gară. Era frântă de oboseală. Făcuse un ocol mare să scape de eventualii urmăritori. În sala de așteptare, ticsită de soldați, mirosea a transpirație și a praf de cărbune. Se duse de-a dreptul la casa de bilete numărul 1. Când se convinse că nu-i nimeni prin apropiere, ceru un bilet pentru București, clasa întâia, într-un compartiment pentru nefumători. Casierul își scoase capul pe ferestruica ghișeului s-o vadă la față. Răspunse mecanic ca și cum textul ar fi fost imprimat pe un disc de patefon:

— Acceleratul de la ora 11 a fost scos din circulație. Aveți în schimb un personal la ora 01. Fix la 01.

Profesoara nu-i răspunse. Se duse în colțul sălii de așteptare la un telefon public și, când se asigură că nu poate fi auzită, formă numărul de acasă.

— Alo, Andrei?… Da, m-am interesat. Acceleratul de la ora 11, contramandat. Plec cu personalul de 01. Da, 40 de oameni…

Așeză receptorul în furcă și ieși din clădirea gării. Undeva prin apropiere, o patrulă militară legitima pe toți trecătorii. Rămase nemișcată în umbra clădirii apoi, lipită de perete, porni spre oraș.

Ajunsă în Parcul Comunal, profesoara se așeză pe banca de sub

statuia lui Vicențiu Babeș. La zece și un sfert avea întâlnire cu un tovarăș și acum îi părea rău că fixaseră locul întâlnirii în parc. Auzise că pe aleile întunecate se ascund dezertori și bețivi certați cu legile. Acum însă nu mai avea altă alegere. Nu stătu decât câteva clipe când auzi zgomot în spatele ei. Vru să fugă, dar recunoscu vocea Pistruiatului.

— Vai, ce m-ai speriat, Pleșa… Ce-i cu tine aici?…

— Sunt de serviciu, doamnă.

Era plin de el.

— Cum adică de serviciu?

— Mi-a spus Andrei să am grijă de dumneavoastră. V-am urmărit toată după-amiaza. V-am însoțit de la distanță la fabrica de uleiuri, la uzina electrică și acum, seara, la gară. Acolo, după ce ați telefonat, un domn s-a luat după dumneavoastră și mi-au trebuit zece minute până l-am încurcat. L-am întrebat când sosește acceleratul, câte minute întârziere are rapidul și, până la urmă, era să vă pierd și eu… Acum, de ce nu vă duceți acasă?

— Am treabă.

— Aici, pe bancă?

— Aici.

— Mă mir. După câte știu eu, la unu noaptea trebuie să fim la dolmă.

— Și tu vii? Te-a chemat Andrei?

— Nu m-a chemat, dar nu mi-a spus să nu vin. Să nu cumva să-i sugerați dumneavoastră această idee.

— Nu te teme.

— Și aveți multă treabă aici?

— Da.

— Eu n-aș putea să vă ajut?

— Nu. Organizăm ceva.

— O diversiune?

— De unde știi tu cuvântul ăsta 7

— L-am auzit pe Andrei vorbind. El l-a pronunțat de mai multe ori. Dar nu știu ce înseamnă. Pe el mi-a fost rușine să-l întreb. Ce-i aia, doamnă?

— Păi, cum să-ți explic. Ca să putem lucra liniștiți la dolmă, aici în oraș trebuie să se întâmple ceva. Ceva care să atragă poliția în acel loc. Înțelegi…

— Înțeleg!… Atunci, eu nu vă mai deranjez. Ne vedem la dolmă.

Mama nu se liniști decât în zori, când apărură cei doi Mihai: soțul și fiul. Vru să-i certe, dar nu mai avea puteri. Toată noaptea pândise strada, doar-doar vor apărea de undeva. După ce trase perdelele de camuflaj și aprinse lumina se cruci. Amândoi erau murdari de noroi din cap până în picioare.

— Da' unde ați fost de v-ați murdărit în halul acesta? După câte știu n-a plouat în noaptea asta…

Tata răspunse râzând:

— Am fost la pescuit și am intrat în baltă.

— La pescuit noaptea? Voi ați înnebunit!…

— Cum, n-ai auzit de pescuitul de noapte? E cel mai eficient. Noaptea peștele nu vede și hați! se agață de undiță…

— Unde ați fost? întrebă mama serioasă.

— Ți-am spus o dată. La pescuit. Ne dai ceva de mâncare?

— Nu meritați să vă dau.

Mâncară în liniște, mama se văită că va pierde o jumătate de zi cu curățitul hainelor, iar cei doi nu găsiră cuvinte s-o îmbuneze. Pistruiatul era încă emoționat: participase la cea mai importantă acțiune organizată de Andrei, la descărcarea armelor pentru insurecție.

În pat, Pistruiatul rememoră tot ceea ce făcuse în noaptea aceea: fix la unu ajunsese la dolma liniei ferate, cu câteva minute înainte de a sosi vagonul cu arme. Fără îndoială, fusese mai mândru decât toți ceilalți. Avea și motive: era meritul lui că armele nu încăpuseră pe mâna poliției. Dacă atunci, acolo, în anticamera lui Comănescu, n-ar fi auzit despre dezvăluirea acțiunii și n-ar fi spus totul lui Andrei, muncitorii ar fi putut rămâne fără arme. Se bucură și mai mult când îl văzu și pe taică-su la dolmă; avea o misiune foarte importantă. Stătea până la brâu în stufăriș și semnaliza cu o lanternă fiecare mișcare de pe șosea. Pistruiatul se duse lângă el și se umplu de noroi până la piept. Spre mirarea lui, taică-su nu-l certă; îl rugă numai să iasă din apă, să nu răcească.

Ostașii și muncitorii descărcară vagonul în mai puțin de jumătate de oră, dar repartizarea armelor dură mai mult. Tot atunci se formară și detașamentele pe întreprinderi, după un plan întocmit de Andrei.

Tata nu primise nicio armă. S-a împotrivit Andrei, a spus că are o misiune mult mai importantă, să-l ducă pe eroul zilei acasă. Abia în drum spre casă a aflat că „eroul zilei" era el.

Taică-su era supărat. Spuse:

— N-aș fi crezut că sarcina mea din partea partidului va fi să am grijă de tine.

În drum spre casă auziră primele împușcături. Taică-su îl liniști:

— Ăștia sunt cei de la fabrica de vagoane. Ocupă aeroportul.

— Dar aeroportul e păzit de nemți!

— Tocmai de aceea.

O rachetă verde se înălță spre cer și explodă în zeci și zeci de steluțe.

— Știi ce înseamnă asta?

— Nu, răspunse Pistruiatul. Jocuri de artificii nu văzuse decât de

10 mai.

— Înseamnă că muncitorii au ocupat uzina electrică.

A doua zi, spre mirarea Pistruiatului, taică-su nu se duse la lucru ca de obicei. Rămase acasă și se instală lângă aparatul de radio. Până atunci, ori de câte ori auzea știrile, închidea aparatul. Pistruiatul bănui ceva, se așeză lângă el.

— Ce aștepți, tată?

— Muzică… Știi că sunt înnebunit după muzică și uite, ăștia nu vor să dea nimic. Mări volumul, dar nu se auzeau decât niște fluierături ascuțite care sfredeleau timpanele.

— O să te dea afară din fabrică, spuse mama de câteva ori, dar tata n-avea urechi pentru ea.

În cele din urmă se auziră semnalele cunoscute ale postului din București și o voce groasă, metalică, pe care Pistruiatul n-o auzise până atunci, începu să citească proclamația Partidului Comunist Român.

— Ce înseamnă toate astea, tată? întrebă Pistruiatul, după ce nu se mai auzi vocea crainicului.

— Că suntem liberi.

— S-a terminat războiul?

— Nu, abia începe. Împotriva cotropitorilor.

— Și Andrei e liber acum?

— Da.

— Poate să meargă în oraș fără să fie arestat?

— Bineînțeles.

Pistruiatul ieși din casă și fugi într-un suflet până în strada Carol. Îi deschise ușa Lucica:

— Iar ești aici?

Mai înainte ca Pistruiatul să-i fi putut răspunde, apăru și profesoara:

— Ce-i cu tine, Mihai?

— Vreau să-l văd pe Andrei. Acum e liber, nu mai trebuie să se ascundă.

— Nici nu se ascunde.

— Mă lăsați să intru?

— Da, dar Andrei nu-i acasă.

— Nu știți unde s-a dus?

— Nu știu. Nu mi-a spus nimic.

— E la primărie, interveni Lucica.

— Tu de unde știi? se miră maică-sa.

— Am ascultat la ușă când a vorbit cu omul acela. A spus că pleacă la primărie.

— De câte ori ți-am spus că nu e frumos să tragi cu urechea la ușă!…

— Și ce a mai spus? întrebă Pistruiatul.

— N-ai auzit ce a spus mama? Nu e frumos să tragi cu urechea la ușă.

Pistruiatul dădu din mâini, apoi salută și vru să plece, dar profesoara îl opri:

— Unde te duci?

— La primărie, doamnă…

— Stai că vin și eu.

Intră în casă să se schimbe. Lucica așteptă să se îndepărteze, apoi se uită drept în ochii Pistruiatului:

— Ești foarte antipatic!

— Eu? zâmbi Pistruiatul. De ce?

— Pentru că ești urât și ai pistrui.

— Da, dar pistruii mei sunt frumoși.

— Și câți ai?

— Șaptesprezece.

— Pe o parte ai șaptesprezece.

— Dacă n-ai fi fata doamnei profesoare…

— Și dacă n-aș fi?

— Ți-aș transforma nasul într-un șurub și atâta l-aș învârti, până n-ar mai rămânea nimic din el.

Lucica se înfurie:

— Să nu mai vii niciodată la noi!

— La tine nici n-aș veni…

— De ce?

— Pentru că ai „șurubul” prea mic.

Apăru profesoara, o sărută pe Lucica pe obraz:

— Nu deschizi nimănui, ai înțeles?

— Da, mamă…

Ajunși ia scări, Pistruiatul se aplecă peste balustradă și alunecă până jos. Profesoara îl ajunse din urmă abia în stradă.

— Dar să știi, îi spuse, eu nu pot călători pe tamponul tramvaielor.

— Știu, n-ar fi trebuit să mă dau pe balustradă. Vă rog să mă iertați…

Niciodată nu văzuse Pistruiatul atât de mulți oameni adunați la un loc ca în dimineața aceea în fața primăriei. La un balcon, împodobit cu ghirlande de brad, cu steaguri roșii și tricolore, îl descoperi pe Andrei. Acesta tocmai vorbea. Pistruiatul se opri să-l asculte:

— Cetățeni, se auzi vocea tunătoare a lui Andrei. Trăim un moment istoric foarte important. România, prin forțele sale conduse de partidul comunist, și-a recăpătat independența. Din acest moment, alături de comuniști, trebuie să se adune toate forțele democratice, toți cetățenii cinstiți ai orașului nostru. Pentru că numai uniți vom putea rezista trupelor fasciste cotropitoare. Numai printr-o forță unită vom putea

rezista până la venirea trupelor române care au eliberat Bucureștiul și cea mai mare parte a pământului străbun!…

Pistruiatul nu mai avu răbdare să-l asculte până la capăt. Se strecură prin mulțime și se apropie de poarta primăriei. Nu reuși să se strecoare înăuntru decât în patru labe, aproape pe sub picioarele unora care tocmai intrau. Nu-l observase nimeni. Se ridică și nu-i veni să creadă ochilor: altfel își imaginase el primăria. În hol, peste tot, pe scări, circulau soldați și muncitori înarmați, cu bandă tricoloră pe braț. Într-un colț erau orânduite paturi în care dormeau câțiva răniți. Holul primăriei semăna cu sala de așteptare a gării, numai că aici era mult mai multă agitație. Urcă scările spre etaj, ca să-l caute pe Andrei.

Îl întâlni abia spre ora prânzului, în sala mare de consiliu, dar nu se putu apropia de el. Era înconjurat de o delegație de femei de la fabrica de textile și-și așteptau rândul mulți alții. Pistruiatul se mulțumi să-l privească de departe. Pe la ora două apăru în sala de consiliu un ofițer cu cască de motociclist, plin de praf. Oamenii îi deschiseră drum, și când acesta ajunse în fața lui Andrei, salută reglementar, deși Andrei nu purta uniformă.

— Să trăiți, domnule secretar. Permiteți-mi să vă raportez. Trupe motorizate germane, venind dinspre Ungaria, au trecut granița și se apropie de oraș.

Andrei nici nu clipi. Rămase un timp pe gânduri, apoi se întoarse spre colonelul care stătea lângă el, îl prinse de braț și intrară într-un birou alăturat.

ÎN NOUL SEDIU al partidului, instalat într-un apartament chiar în centrul orașului, pe bulevard, era agitație. Iulia Prodan stătea în spatele perdelelor și privea în stradă, să vadă mărșăluirea trupelor germane. Soldații erau obosiți, prăfuiți, abia își târau picioarele.

În jurul lui Andrei stăteau trei ofițeri și un alt activist pe care Pistruiatul îl văzuse și la primărie. Vorbea Andrei:

— Trupele românești nu vor putea fi aici înainte de trei sau patru zile. Până atunci va trebui să rezistăm cum putem. Când spun *rezistăm,* înțeleg să-i hărțuim pe nemți să nu se poată organiza. Cu tovarășii militari am făcut un plan: cei de la fabrica de vagoane vor apăra partea de nord a orașului și în special podurile.

Pistruiatul, plictisit de datele tehnice, trecu în camera cealaltă, unde stăteau o mulțime de oameni așteptând rândul să fie primiți. Abia trecu pragul și cineva îl prinse de umeri: se întoarse și o recunoscu pe doamna Rozeanu. Era îmbrăcată la fel ca atunci pe veranda casei. Ținea un pachet sub braț:

— Ce-i cu tine, urâtule?

— Mie îmi spuneți așa, doamna Rozeanu?

— Dar cui altcuiva, băiatule? Păi mai e vreun urât aici în cameră?

Nu vezi câți pistrui ai…

— Andrei a spus că urâți sunt aceia care au pistrui pe suflet…

— Am glumit, băiete!… Da, ia spune, nu ne porți tu ghinion?

— Eu? Uitați-vă aici! Își arătă pumnii strânși cu degetele mari prinse în palmă.

Doamna Rozeanu râse și-l bătu pe umăr:

— Andrei e înăuntru?

— Da.

Doamna Rozeanu intră în camera de ședințe și Pistruiatul se luă după ea. Tot mai interesant era totul în apropierea lui Andrei. Acesta tocmai spuse unui muncitor:

— Tu, Dobre, vii cu mine la fabrica de hârtie…

— Și ce apărăm acolo? întrebă mirat muncitorul.

La întrebarea asta ar fi putut să-i răspundă și Pistruiatul. Fabrica. Doar e proprietatea lui. Andrei spuse cu totul altceva:

— Strada care duce spre podul de fier. Și, în afară de asta, cu cât îi fărâmițăm mai mult, cu atât vom rezista mai mult.

Oamenii ieșiră din casă unul câte unul și, când ajunse și Pistruiatul în stradă, Andrei nu mai era nicăieri. Îi era ciudă că din cauza doamnei Rozeanu îl pierduse din vedere. Porni spre fabrica de hârtie.

Pe Andrei îl găsi împletind o scară de frânghie ca să poată urca în pod. Când dădu cu ochii de' Pistruiat se încruntă:

— Ascultă, Pistruiatule, acuma nu mai e joacă. Tu n-ai ce căuta aici! Aș vrea să te știu în siguranță. Te duci și te ascunzi până vin trupele noastre.

— Eu n-am voie să-mi apăr fabrica?

— Nu.

— Mie mi-e teamă că ai să pleci și nu vom reconstitui niciodată actul de proprietate…

— După ce orașul va fi liber, îi făgădui Andrei, ăsta va fi primul lucru de care am să mă ocup.

Neconvins, se supuse. Își luă rămas bun de la Andrei și porni spre casă. Ajuns în apropierea pieței de vechituri, se abătu pe la tinichigeria lui Ciobanu. Găsi atelierul devastat.

— Au fost nemții și l-au arestat, îl lămuri o femeie care aduna zdrențe prin apropiere.

În colțul străzii Semaforului, Pistruiatul se întâlni cu Mircea. Acesta îi făcu semne încă de departe.

— Nu te duduce aacasă, tete caută uun ppopolițist… Viiino la noi…

— Nu, nu, am unde să mă ascund. Îți mulțumesc, Mircea!

Nu se duse acasă decât după ce se lăsase întunericul, dar nici atunci nu dinspre stradă, ci escaladând gardurile vecinilor.

Bătu încet cu degetele în geam și, nu peste mult timp, apăru maică-sa; avea ochii roșii de plâns.

— Cum ai ajuns aici?

— Prin spate, prin grădină.

— Nu poți să dormi acasă. Vă caută un polițist. Și pe tine, și pe taică-tu. Ce ați făcut?

— Nimic, mamă! Zău n-am făcut nimic.

— Pentru *nimic* nu vă caută el…

— Și unde o să dorm?

— Am vorbit cu tușa Veronica, te duci la ea. Da să nu ieși cumva din casă că te omor în bătăi. Ați înnebunit și tu, și taică-tu! Vă caută polițistul din jumătate în jumătate de oră. Dinspre stradă se auzi un zgomot. Pleacă, mai adăugă și închise repede fereastra.

Pistruiatul se lipi de zid, apoi se strecură până în fundul grădinii și sări gardul. Pusese la timp: pe poarta casei tocmai intraseră doi polițiști. Pistruiatul își continuă drumul. Traversă și grădina lui Săucan, apoi sări în strada sfântul Cristofor. Strada era îngustă, cu un singur rând de case, în pantă, cu trepte de beton roase de ploi. Tocmai ajunse în colțul străzii, când se auziră primele împușcături. „Ai noștri", își spuse, și îi păru rău că împușcăturile nu veneau dinspre fabrica de hârtie. Auzi tropăit de pași, se lipi de zid, pe urmă auzi și claxonul unei mașini. Vru să se întoarcă, dar nimeri exact în brațele agentului Ciupitu. Acesta, când îl văzu, îl înhăță și nu-i venea să-și creadă ochilor.

— Oo, băiețaș, Dumnezeu te-a adus în calea mea. Înseamnă că mă iubește. Îi lovi cu pumnul în cap. Știi de când te caut, mă nenorocitule?! De trei zile. Și ziua, și noaptea… Au vrut să mă dea la circulație din cauza ta. Păi, uite-te la mine, mă, eu îs de circulație? Mă vezi tu pe mine stând în colțul străzii Bolintineanu, hai?… Iar îl lovi. Se auzi o rafală, apoi pe cer apăru o rachetă verde și după aceea zeci și zeci de steluțe. Agentul își ridică privirile spre cer și, în clipa aceea, Pistruiatul sări în sus, apucă borurile largi ale pălăriei și i-o trase peste ochi. Dezechilibrat și orb, Ciupitu își duse mâna la cap și când își scoase pălăria, Pistruiatul nu mai era. I se auzeau doar pașii în întuneric.

Tușa Veronica locuia în cartierul ceferiștilor: avea o casă mică ascunsă sub niște salcâmi noduroși.

Ceasul din turla bisericii Sfântul Augustin bătu de unsprezece ori când Pistruiatul sări gardul mătușă-sii. Acum rafalele se țineau lanț și se auziră și primele explozii.

Tușa Veronica se sperie când îi bătu în geam.

— Cine-i?

— Eu sunt, tușă Veronica, Mihai.

Mătușa îi deschise, era îmbrăcată numai într-o cămașă de noapte lungă, împodobită cu floricele.

— Ce cauți tu la ora asta aici?

— Mi-a spus mama că umblă un polițist după noi și nu e bine să stea bărbații acasă.

— Care bărbați?

— Păi, tata și eu…

— A, da, zâmbi pentru prima oară tușa Veronica. Du-te, spală-te și hai la culcare!…

— Dar mama nu v-a spus?

— Ce să-mi fi spus?

— Că trebuie să faceți de mâncare.

— De mâncare? Cui?

— Lui tata. Știți, el e plecat și mama nu poate să-i facă de mâncare să nu dea de bănuit.

— Bine. Am să-i gătesc mâine.

— Nu mâine, acum. Trebuie să-i duc mâncarea încă în noaptea asta.

— Voi ați înnebunit. Afară e război și mă puneți să gătesc în miezul nopții. La culcare!

— Nu, tușico! Dacă nu vrei să gătești, dă-mi ceva rece. Slănină, pâine, orice dar multă, că nu pot să mă duc în fiecare zi la el.

— Nici nu te duci. Îmi spui unde, și mă duc eu.

— Nu se poate, tușico, numai eu cunosc drumul.

Neconvinsă, tușa Veronica pregăti totuși un pachet cu afumături…

— Și spune, te mai întorci astăzi?

— Dacă pot, am să vin. Dacă nu, dorm în fabrica de hârtie.

În drum spre fabrică trecu și pe la băcănia lui Glass și-l fluieră pe Calu. Acesta, din cauza exploziilor, era agitat, nu-și găsea locul. Apăru repede și se gudură la picioarele Pistruiatului.

— Meștere, azi vei avea o treabă foarte importantă de făcut.

Calu mirosi pachetul din mâna Pistruiatului și dădu din coadă.

Undeva, în apropierea cetății, cerul se înroși, apoi în spatele caselor apărură și flăcările. Avea tușa Veronica dreptate: e război de-adevăratelea. Numai să nu i se întâmple ceva lui Andrei.

Când ajunse în apropierea fabricii de hârtie, trebui să se ascundă, fabrica era înconjurată de soldați nemți și de o mulțime de camioane militare. De sus, de la luminatorul podului se vedeau trasoarele luminoase ale mitralierei lui Andrei. Soldații își căutau adăpost în spatele mașinilor, prin gropile săpate de ploi. De undeva, de pe șosea, apăru și un tanc. Șenilele de oțel alunecau pe caldarâm, scoteau scântei de parcă strada ar fi fost pavată cu pietre de brichetă. Pistruiatul făcu un ocol și se apropie de fabrică dinspre Canalul morii. Acolo, în albia aproape secată, nu era decât o singură santinelă. Stătea pe un pietroi și fuma; era bucuros că era departe de bătaia armelor.

Pistruiatul se aplecă spre Calu și-i șopti la ureche:

— Îl vezi pe neamțul acela cu arma? Ăla care fumează! Gonește-

l!…

Calu coborî malul, apoi, când ajunse în vad, începu să latre. Soldatul se întoarse, abia văzu namila gonind spre el, încremeni, pe urmă o luă la goană. Arma rămase căzută jumătate în apă. Pistruiatul nu stătu mult pe gânduri; traversă Canalul și fugi spre atelierul mecanic. Undeva lătră o mitralieră și se lumină un geam. Pereții din apropiere erau ciuruiți de gloanțe. Când intră în atelier avu senzația că nu e singur: rămase nemișcat lângă perete și așteptă ca celălalt să se trădeze. Stătuse mai mult de un minut, dar nu-și auzi decât propria-i respirație. Se întrebă dacă nu-i prea zgomotoasă. Când nu mai putu răbda, culese ceva de pe jos, un piron și-l aruncă în partea cealaltă a atelierului. Pironul căzu pe o tablă, se răsturnă zgomotos și ecoul se stinse târziu. Nu se auzi niciun alt zgomet. Înseamnă că i s-a părut numai, că nu e singur în atelier. Se ridică și porni spre bancul de lucru deasupra căruia, prin tavan, se putea vedea în pod. Mai mult bănui decât văzu gaura din tavan. Așteptă ca afară să răsune armele și abia atunci îndrăzni să strige:

— Andrei!…

Cuvântul se zvârcoli în atelier pe urmă se stinse. Mai strigă o dată:

— Andrei!…

— Cine-i?

Recunoscu vocea lui Andrei.

— Eu sunt, Pistruiatul. Ți-am adus de mâncare.

— Stai acolo, îți arunc o frânghie.

Căzu frânghia și Pistruiatul trebui s-o caute pipăind prin aer. În atelier era întuneric beznă.

— Te-ai prins?

— Da.

Andrei trase de frânghie și peste câteva secunde Pistruiatul debarcă în pod.

Andrei părea foarte supărat:

— Am să te bat ca pe un covor. Ce cauți aici?

— Ți-am mai spus. Ți-am adus de mâncare.

Dobre, tovarășul lui Andrei, stătea culcat pe burtă în fața unei țigle scoase. Trăgea de zor. Totuși interveni în discuție:

— Mai bine aduceai gloanțe… După câți sunt ăștia de afară, n-o să rezistăm nici până dimineața.

— Nu se poate circula, îl lămuri Andrei.

— Ba da, sări Pistruiatul. Eu cum am venit? Dinspre Canalul morii drumul e deschis.

— Era și acolo o santinelă. Am văzut-o de sus.

— L-am gonit. Adică l-a gonit prietenul meu.

În colțul celălalt al podului se prăbuși o grindă.

— Asta-i tun, constată Dobre. Ne-am dus dracului…

— Nu-i tun. Adică e tunul unui tanc, îl informă Pistruiatul. Acum a venit. De ce nu trageți în el?…

— L-aș gâdila numai. Acolo trebuie o bombă. Și atunci am trăi ca în rai. Și noi, și ei.

— Și n-aveți o bombă?

— Nu avem decât dinamită și aia se manevrează greoi, cu fitil, cu fel de fel de chestii.

— Credeți că eu nu pot să aprind un fitil?

Andrei îl prinse de umăr și-l zgâlțâi:

— Tu n-ai învățat încă la școală că nu e voie să te joci cu focul?… Tăcu un timp, pe urmă adăugă: Dar totuși ai putea face ceva. Să-i anunți pe ai noștri să ne trimită muniție… Cel puțin niște benzi de mitralieră.

— Pe cine să anunț?…

— Pe Ciobanu.

— Ciobanu e arestat. I-am văzut atelierul devastat…

— Atunci o anunți pe profesoara de istorie.

— Și dacă n-o găsesc acasă?

— O găsești la sediu…

— Mă duc…

Andrei tocmai ridica o țiglă să poată privi în curte.

— Fii atent, Pistruiatule. Nu văzu când acesta luă un pachet de dinamită cu fitilul pregătit și o cutie de chibrituri.

Se lăsă în jos pe frânghie și ajunse la podea când la deschizătură apăru Andrei.

— Ai luat dinamita…

— Ca amintire, Andrei…

— Nu fi nebun! Poți să sari în aer în fiecare clipă…

— Cu tancul în curte puteți muri și voi…

— Pistruiatule!…

Pistruiatul se prefăcu că nu-l mai aude. Se duse la scândurile de la ușa zidită și privi afară. Nu erau decât vreo patru sau cinci nemți în apropierea gardului; desfăceau niște lăzi pline cu inscripții.

Pistruiatul dădu scândurile la o parte, ieși și se culcă în iarba înaltă. Nemții erau preocupați cu lăzile lor ferecate. Se târî până la colțul clădirii și se ascunse în spatele unor stive de lemne. De aici se vedea gardul, poarta și tancul. Era în apropierea unui tufiș și servanții lucrau cu capacul deschis. Pistruiatul, fără să se gândească prea mult, vârî două degete în gură și fluieră de două ori scurt. Unul dintre servanții tancului privi în jur, dar n-avea vreme să cerceteze curtea. Cel din tanc îi spuse ceva și soldatul îmbrăcat în uniformă neagră porni spre fundul curții.

Calu apăru aproape târâș. Pistruiatul îl mângâie:

— Dacă mă ajuți acum, suntem salvați. Vezi asta? îi arătă

pachețelul cu dinamită. Trebuie dus sub tanc. Acolo! Arătă direcția cu mâna și Calu era să pornească spre tanc. Pistruiatul abia îl putu opri.

— Stai mă, nebunule! nu așa. Trebuie să duci pachetul sub el. Aprind fitilul, să nu te sperii!… Scoase chibriturile din buzunar și câinele se retrase un pas.

— Calule, nu face pe nebunu!… Aprinse fitilul și întinse pachetul spre Calu. Acesta se foi un timp, dar Pistruiatul îl sili să ia dinamita în gură. Du-te, Calule!… îl lași acolo și vii repede înapoi, Du-te!…

Îl împinse de la spate și privi îngrijorat cum Calu porni spre tanc. Pe la mijlocul drumului Calu se mai întoarse o dată spre el, dar Pistruiatul îi făcu semn să se ducă.

Calu ajunse la tanc fără să fie văzut și se ascunse între șenile. Te pomenești că prostul ăsta rămâne acolo sub tanc! Mai stătu câteva clipe apoi fluieră din nou. Câinele țâșni de sub tanc, îl văzu și un soldat, îl strigă, dar nu putu termina fraza. O explozie puternică, de parcă ar fi sărit toată fabrica în aer, zgudui zidurile și, în lumina puternică, Pistruiatul văzu înotând în aer fel de fel de obiecte, și oameni. Fugi din toate puterile spre poartă. În aceeași clipă se auzi și cea de a doua detunătură. Suflul exploziei îl trânti la pământ, se ridică și puțin ametit își continuă goana. Calu se ținea aproape de el. Mai târziu Pistruiatului îi părea rău că nu putea fi în pod, să vadă fața lui Andrei.

Poarta casei din strada Carol 35 era închisă. Pistruiatului îi veni să plângă, dar n-avu timp să se tânguie pentru că în colțul străzii apăru un camion militar. Se ascunse în umbra porții, apoi când camionul dispăru, fără să se gândească prea mult, apăsă pe butonul soneriei. Nu era convins că va apărea portarul, dar dacă vine nu era sigur că o să-l lase în casă. Se ascunse după ieșitura unei vitrine. Trecură vreo cinci minute până auzi cheia răsucindu-se în broască. Rămase nemișcat, apoi când auzi pașii portarului întorcându-se în casă, se repezi la poartă și vârî un capăt de creion în broască. Repede se ascunse din nou. Portarul se chinui să închidă poarta, dar fără succes. Înjură de câteva ori pe ungurește, apoi lăsă poarta deschisă. Așa spera și Pistruiatul. Totuși nu intră imediat. Aștepă câteva minute și, abia când se convinse că portarul a intrat în casă, se încumetă să intre. Se strecură ca un fur până la etajul întâi și bătu cu degetele în geam, dar nu-i răspunse nimeni. Își luă inima în dinți și apăsă pe butonul soneriei.

— Cine-i? auzi după câteva secunde vocea profesoarei.

— Pleșa, doamnă. Mihai Pleșa. Vin din partea lui Andrei.

Ea îi deschise și Pistruiatul intră în casă.

— Ce s-a întâmplat?

ÎN DRUM spre sediu ocoliră toate patrulele și uneori fură nevoiți

chiar să se ascundă. Pitiți. Într-un gang neprimitor, în fața căruia se opriră câțiva soldați, profesoara îl întrebă pe Pistruiat:

— Ți-e frică?

— Nu. Dar dumneavoastră?

— Mie da, îi șopti profesoara. Era albă ca varul.

— Când sunteți cu un bărbat nu trebuie să vă temeți.

— Bărbatul ești tu?

— Da. Așa a spus Andrei.

— Dacă a spus el, ești!

La sediu nu era decât un singur om, mic de statură, cu niște ochelari cu ramă de baga neagră, care tot timpul se scărpina la ceafă.

— Enache și Dobre, începu profesoara, au rămas izolați în fabrica de hârtie.

— Știu. Am încercat să-i scoatem de acolo, dar forțele germane din jurul fabricii sunt prea mari. Am fost de două ori respinși.

— Dar nu mai au muniție, interveni și Pistruiatul.

— Și asta știu. Dar din păcate benzi de mitralieră nu avem decât la tâmplăria lui Ene. Parola e simplă: „Am venit după mort".

— Și pe unde vine Ene ăsta?

— În strada Cimitirului.

DIMINEAȚA DEVREME, încă înainte de a răsări soarele, Pistruiatul se duse la unul dintre cei mai buni prieteni ai lui, la Alifie. Pe numele cel bun se numea Costel, dar toată strada, toată școala îl știa numai după poreclă. Pistruiatul îi bătu la geam de patru ori scurt, așa cum erau semnalele la radio Londra și aștepta. Alifie apăru somnoros, cu părul ciufulit.

— Ai înnebunit!… De ce mă scoli la ora asta?

— Avem o treabă foarte importantă de făcut…

— Ce?

— Ai să afli.

— Unde?

— În strada Cimitirului…

— Nu se poate… Acolo, în apropierea aeroportului, e război… Mi-a spus tata. A fost toată noaptea acolo… Dacă ai vedea ce armă are…

— Nu mă interesează. Vii sau nu vii?

— Viu, dar să știi că facem o prostie. Acolo se trage de-adevăratelea.

Pe strada Cimitirului nu mai era război. Nemții respinseseră grupul care controla șoseaua spre aeroport și acum luptele se duceau în apropierea hangarelor. Spre mirarea Pistruiatului, atelierul lui Ene era deschis și câțiva muncitori aranjau în stive niște sicrie.

— Îl caut pe domnul Ene, spuse Pistruiatul unui muncitor mustăcios.

— Ăla e, arătă acesta spre un bărbat în vârstă, cu părul cărunt. Pistruiatul se apropie de bătrân:

— Am venit după mort.

— Tu, mă? se minună Ene. Dacă ar fi venit un preot nu m-aș fi mirat. Dar, mă rog. Își roti privirea prin curte, apoi strigă spre un bărbat îmbrăcat în haine de doc. Ghiță!… Acesta se apropie. Ene îi șopti ceva la ureche și omul trase în apropierea sicrielor un cărucior cu două roți. Ene și Ghiță așezară un sicriu pe cărucior și-l împinseră până în stradă.

— Băieți, de acum încolo, Domnul cu mila.

— Mie mi-e frică de mort, spuse Alifie după ce tâmplarii intrară în curte. Pentru asta m-ai chemat?… Mai bine nu veneam.

— Nu-i mort, mă idiotule!… Uită-te aici. Saltă capacul! Sicriul era plin cu benzi de mitralieră și cu grenade.

În apropierea fabricii de hârtie un ofițer neamț îi opri.

— *Was ist das?*

— Niciun *das,* se cocoși Pistruiatul. Nu vezi, un mort. Alifie îl traduse pe Pistruiat. Întâi își împreună mâinile pe piept și spuse:

— *Caput.*

Numai să nu se uite în sicriu, mormăi Pistruiatul.

— *Was ist das sicriu?*

Pistruiatul își așeză brațele în cruce pe piept și-i spuse cu evlavie:

— Mă-ta!…

Neamțul dădu din mâini și-i lăsă să treacă.

ÎN CURTEA FABRICII era liniște. Nu se auzea decât dinspre Canal, când bătea vântul, foșnetul apei și rar de tot, de sub streașină, ciripitul unor rândunici. Din cauza fumigenelor nestinse, fabrica părea învăluită în ceață. Nu i-a fost greu Pistruiatului să se strecoare în clădire; un timp se târî printre lăzile de muniții goale, apoi se ridică și fugi cu pași mari până la atelierul mecanic. Frânghia din pod, mișcată de curent aducea cu un șarpe imens. Pistruiatul se urcă pe banc, se agăță de frânghie și se cățără spre pod. Numai când se văzu proptit de buza deschizăturii se liniști: avea senzația ciudată că îl urmărește cineva. De aceea n-avusese curajul să-l strige pe Andrei. Mai aruncă o privire jos în atelier, nu văzu nicio mișcare și răsuflă ușurat.

În pod era întuneric, numai ici-colo, prin niște țigle sparte, răzbătea o lumină lăptoasă, opacă. Prima dată îl văzu pe Dobre: stătea culcat pe spate, cu mâinile desfăcute de parcă ar fi vrut să îmbrățișeze pe cineva. Când ajunse aproape de el, descoperi o pată de sânge pe piept. Pistruiatul se cutremură. Simți cum îi crește un nod în gât, aerul i se păru puțin și, pe frunte, îi apărură broboane de sudoare. Dobre ținea ochii deschiși, și ochii mari, albaștri, își pierduseră luciul: păreau de sticlă.

— Andrei!… strigă cu voce sugrumată Pistruiatul, fără să-i pese că ar putea fi auzit. Liniște… Andrei!… izbucni din nou, și numele prietenului se lovi de țigle, se fărâmiță apoi se stinse ca un ecou.

Privindu-l atent, descoperi că avea pumnul strâns.

— De câte ori ți-am spus că și în asta e o regulă, mormăi fără lacrimi Pistruiatul. Îi împinse degetul mare în palmă. Așa ar fi trebuit să-l ții!…

Andrei parcă a schițat un zâmbet.

Prin luminator se vedea până în curtea fabricii. Lângă zid, în jurul lăzilor de muniții erau câțiva soldați germani. Pistruiatul își simți cerul gurii uscat, își strânse fălcile, își propti umărul de mânerul mitralierei și începu să tragă…